

Uvodnik

Andrej Bratuž

Z novim letom naprej!

Konec leta je vedno čas bilanc oz. obračunov. To delajo navadno organizacije in podjetja, pa tudi posamezniki. Kaj je bilo v odhajajočem letu dobrega in pozitivnega, v čem smo ali nismo uspeli - to so navadno vprašanja. Gre za nekako splošno spoved, ko si potrkamo na prsi in izprašamo vest. Obenem pa je v vsem tem že sam po sebi vključen tudi nekak okvirni program za leto, ki prihaja.

Slovenci v Italiji se zato lahko sedaj zamislimo in pregledamo, kaj je bilo opravljanega v letu, ki je že za nami. Politična slika naše družbene stvarnosti prikazuje nekatere splošne danosti. Za nas je bilo leto 2008 v glavnem šibko na pozitivnih rezultatih in dosežkih. To je zlasti pokazal nepričakovani sklep rimske vlade o velikem krčenju finančnih prispevkov države za našo manjšino. Vlada je namreč to storila s finančnim zakonom. Tega je zadnji čas pordil tudi italijanski parlament. Vsi poskusi in zlasti popravki slovenske senatorke Demokratske stranke so bili zaman. V ves ta proces se je aktivno vključila tudi Republika Slovenija. Predsednik slovenske vlade Borut Pahor je na srečanju v Bruslju osebno posegel pri italijanskem kolegu Silviu Berlusconiju. Ta je sicer dejal, da se bo skušalo najti kak vladni ukrep ali odlok, ki bi s posebnim financiranjem to stanje nekako popravil in rešil. Podobno je bil tudi korak predsednika Državnega zbora RS Pavla Gantarja pri predsedniku italijanske poslanske zbornice Gianfrancu Finiju. Ne vemo še, kaj so ali bodo ti koraki dosegli.

Na sami deželni ravni pa smo tudi priča nekaterim skoraj nasprotujočim se pojavom. Deželni predsednik Furlanije Julijske krajine Tondo je sicer podpisal odlok o vidni dvojezičnosti, kar je vsekakor pozitivno. Že v začetku pa ni še znano, kje se bo ta dvojezičnost uresničila. Tako je npr. najprej izpadla tržaška pokrajina. Predsednica Maria Teresa Bassa Poropat je takoj nastopila in tako tudi dosegla vključitev tržaške pokrajine. Na drugi strani tudi vsi vemo za velike omejitve, ki po "zaslugi" desničarske občinske uprave v Gorici veljajo za uresničenje dvojezičnosti. Gre za odlok župana Romolija, ki bi za izvajanje manjšinskih pravic veljale le v nekaterih predmestnih rajonih (Štandrež, Podgora, Pevma-Oslavje-Štmaver), izključena pa je tudi Svetogorska četrt s Placuto, v kateri je slovenska prisotnost še kako razvidna..!

Med zadnje naj še omenimo umetno izdelan incident v primeru barkovljanskega vrta, ko so slovenske barve razburile določene kroge. Tak ali podobni primeri gotovo ne kažejo človeške in evropske odprtosti v odnosu do manjšine. Pa še špekulacije okoli Slovencev na Videmskem, češ da gre za posebne slovanske skupnosti, ki da so potrebne posebne zaščite. Vse to v brk njih znanstveno dokazani slovenski pripadnosti.

Leto 2009 bo tudi leto evropskih volitev. Šlo bo v glavnem za potrditev tistih idej, ki so nam že same po sebi blizu kot tudi težnje po širši skupnosti evropskih narodov in dežel, kjer bi ne smeli imeti prostora ozki nacionalistični nazori o medsebojnem sožitju med narodi. Slovenci v Italiji smo vedno gojili in videli evropeizem kot svoj ideal.

Vsekakor pa naj tu bolj optimistično zaključimo te vrstice. Z novim letom se pričinja tudi za nas novo poglavje, mi pa vsi s pogledom naprej zaupajmo v lastne sile in v lastno samobitnost, kar je gotovo lahko pogoj za svetlejšo bodočnost nas vseh.

Z željo po miru in prijateljstvu v novo leto

Prisrčen praznik v Štandrežu

Foto DP

Novoletno voščilo

Veliko solidarnosti in dobrega!

"Sejati optimizem, širiti veselje, to morate početi vi, ki pišete in pripravljate časnik"! je ena od opazk, ki sem je bil deležen, ko smo pred dnevi govorili o napovedovanju svetovne gospodarske krize, v kateri smo, pa če se tega zavedamo ali ne. Seveda ta opazka ni bila edina na naš račun, ker da smo preveč črnogledi, ko poročamo.

Pa je začel sejati optimizem tudi predsednik italijanske vlade, ki ravno te dni navdušeno pripoveduje vsem državljanom s televizijskih ekranov, naj se ne vdajajo malodušju, ampak naj se obnašajo kot prej, kaj kot prej, še bolj naj hodijo v trgovine in naj nakupujejo, saj da bodo, bomo samo tako rešili gospodarsko krizo, po načelu: - Kupuj, da bodo lahko proizvajali in boš lahko še bolj kupoval! In ta njegov nasvet, opremljen s plastičnim nasmehom: "Kupujte, kupujte"! me, zelo milo rečeno, moti. Tudi sam se zadnje čase postavljam v vrsto tistih, ki ne verjamejo več temu, kar nam pripovedujejo, tudi sam sem vse bolj prepričan, da nas imajo za norce, da nam lažejo in prikrivajo stvari, da nam govorijo le tisto, kar je njim pogodu, skratka, da nam ne govorijo resnice.

In sem seveda podvomil vase, pa ne zato, ker bi bil preveč črnogled, ampak zato, ker sem pred dnevi sam pri sebi sklenil, da res

ne velja sejati pesimizma, ko ga je že toliko okrog nas, pa čeprav sem, melanholik kot sem, nagnjen k pesimizmu.

S to krizo je namreč nekaj hudo narobe. Še pred meseci je sodček nafte stal stopetdeset evrov in danes stane manj kot trideset, bencin se je pocenil, sicer malo, a se je pocenil električni tok, denar naj bi stal manj, a vseeno nihče ne verjame več ne bankam in ne tem gospodarskim veleumom, tem samoimenovanim gurujem in vsevedom, ki kar naprej napovedujejo krizo in povrh vsega še eno krizo, ki da bo še večja in bolj strašna od prejšnje. Preprosti ljudje, kot sem sam, ne moremo razumeti, zakaj se dražijo kruh in testenine, ko pa stane moka manj kot pred leti, zakaj se draži mleko, ko ga pa plačujejo manj kmetom, kot so ga plačevali pred letom dni. Kot tudi ne moremo razumeti, zakaj moramo v Evropski uniji mi davkoplačevalci dati iz svojega žepa za vsako evropsko kravo na leto okroglih petsto evrov! Toliko nas namreč stane vsaka evropska krava, kar pomeni, da nas stane mleko veliko več, kot ga plačamo v trgovini!

Opletanje s to krizo na vseh ravneh je zares neverjetno!

Še posebej je neverjetno, ko te dni opazuješ dolge vrste pred blagajnami v prepolnih

trgovinah, kot tudi vrste ljudi, ki hodijo v trgovino samo zato, da si stvari, ki si jih sicer ne morejo privoščiti, samo ogledujejo. Neverjetno je tudi dejstvo, da stane kilogram banan manj kot kilogram jabolka, da o mandarinah in pomarančah ne govorimo!, in mi je zato bilo všeč, ko mi je prodajalka v slovenskem marketu pred dnevi prijazno rekla, naj se ne čudim, če je tako, ker je "res, da delo nekaterih stane manj kot naše, in to ni prav"! V njenih besedah je velika resnica, ki je nismo pripravljani sprejeti! In še bolj prav ima prijatelj duhovnik, ki me je s pismom opozoril, naj ne pozabim na tiste, ki v trgovine ne morejo, ko pišem o nakupovalni mrzlici! In prav ima tudi prijatelj in naš sodelavec, ki mi je prav grobo po kraško rekel, naj ne "jočem, ko pišem", ker da tega nihče ne mara. Če k temu dodam še opazko bančnika, ki me je opozoril, naj vseeno poslušam gospodarske izvedence, ki pravijo, da drsimo v veliko krizo, sem seveda še bolj zmeden in ta neprijetni občutek se še poveča, ko mi pove, da hodijo k njemu v banko prosit za posojilo ljudje, "ki bi morali biti lepo doma, ne pa hoditi okrog prosit za posojilo z najnovejšim prenosnim telefončkom, ki si ga ne bi smeli privoščiti"! Problem je v tem, da te krize ne moremo razumeti, kot tudi ne moremo verjeti istim ljudem, ki so krizo zakuhal, da jo bodo tudi rešili! Saj vendar niste toliko naivni, da verjamete, da vas bo rešil isti, ki je zapravlil bogastvo?

Kakšna kriza neki, bi človek vzkliknil ob pogledu na objavljeno poročilo, da bo vsak od 1100 in več naših deželnih funkcionarjev te dni zraven trinajste plače dobil še dodatnih 1850 evrov nagrade? Nagrade za kaj?

Pa bom ob koncu vseeno zaželel vsem, še posebej brezposelnim, potrebnim, bolnim in starim, na rob potisnjnim, a vsem, zares vsem!, veliko dobrega v novem letu, ki je pred vrati. Veliko solidarnosti želim vsem, tiste, ki smo jo na poti do te krize izgubili, tudi vere v Boga, v dobro in lepo!

Jurij Paljk

Zlati sv. Just

Tržaški škof
Evgen Ravignani
je letošnji
prejemnik
nagrade
Združenja
tržaških kronistov

5

Sporočilo uredništva

Bralce in sodelavce obveščamo, da bo po dvotedenskem božičnem premoru naslednja številka našega tednika izšla v četrtek, 15. januarja 2009.

Vsem vam želimo čim lepše praznike in prisrčen začetek novega leta!

Deželni svetnik Igor Gabrovec o Tondovem odloku

Dolgo zavlačevanje odpira nova vprašanja

Dolgo pričakovani odlok predsednika deželne vlade, s katerim naj bi se uresničil 10. člen zaščitnega zakona 38/01, zaključuje predolgo poglavje in istočasno odpira vrsto novih vprašanj. Pazljivo branje dokumenta privede do ugotovitve, da je predsednik Tondo s svojim odlokom sprejel v vednost stališča paritetnega odbora in ob teh upošteval še dokumente, ki so mu jih posredovale vse zainteresirane krajevne uprave. Očitno v duhu načela in odločitve paritetnega odbora, da bo prvi odlok zaobjel le uprave, ki se brez dvoma opredelijo za uvajanje vidne dvojezičnosti, so se v pravkar objavljenem seznamu znašle tudi take uprave, ki se odločajo za delno ali postopno izvajanje zaščitnega zakona. Zato se po eni strani postavi vprašanje tehnično-pravnega značaja, saj ni jasno, ali je tako zadržanje sploh

v pristojnosti krajevnih uprav. Drugo vprašanje je čisto političnega značaja, saj beremo v odloku imena oz. nazive kar nekaj javnih uprav, ki jih vodi

Foto IG

leva sredina, a so se kljub temu odločile za omejeno ali zakasnjeno uvajanje dvojezičnosti. To so občini Podbonesec in

Ronke ter Pokrajina Trst. Bolje bi bilo, ko bi se slednja raje zgedovala po Goriški pokrajini, ki je brez vsakršnega slepomišljenja stopila na pot doslednega izvajanja 10. člena zaščitnega zakona. Predsednik deželnega odbora se je omejil na notarsko sprejemanje sklepov paritetnega odbora in nato mnenj posameznih uprav, za katera je že meseca februarja letos zaprosil njegov predhodnik Illy. Medtem so bile volitve in v nekaterih upravah, med temi tudi na Deželi, je prišlo do spremembe vodstva. Spet druge uprave so si od avdicij paritetnega odbora do danes očitno premislile. Vse je razumljivo in legitimno.

Glede na čas, ki ga živimo, pa bi si pričakovali jasnejših in predvsem pogumnejših odločitev.

Prejeli smo Afrika ali na svoji zemlji

“Ni rečeno, da ne bi iz polemike, tiste glede rezanja traku s slovenskimi barvami na osnovni šoli v Barkovljah, mogli kaj koristnega iztržiti. Ob prebiranju različnih stališč

sem se spomnil gledališke predstave izpred nekaj let, Afrika, ali na svoji zemlji. Zdaj je pravi trenutek, da se igra spet postavi, morda nekoliko spremenjena oziroma prilagojena novi situaciji. Prepričan sem, da bi naletela na dober odziv... in nam morda vlila nekaj več prepotrebnega dostojanstva in samozavesti. Klofuta, ki smo jo dobili kot

skupnost, je lahko spodbuda, da bo v deželi nekaj več slovenskih napisov, tudi v trgovinah, da bo zmeraj več naših ljudi zahtevalo dvojezične izkaznice, da bomo v javnih uradih govorili slovensko, da bomo poskrbeli za vrnitev priimkov v izvorno obliko... Obstaja seveda tudi alternativni predlog. Stopili naj bi do mestnih oblasti v Trstu (pa ne samo v Trstu) in se opravičili: “Oprostite nam, ker smo sploh še tu”. Vlado Klemše

Predsednik SSO Drago Štoka Ob Tondovem podpisu o vidni dvojezičnosti

Predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka izraža zadovoljstvo ob novici, da je po dolgem pričakovanju predsednik dežele Furlanije

Julijske krajine Renzo Tondo podpisal odlok o vidni dvojezičnosti. Odlok, snovan na podlagi zakona 38/01, določa območje, na katerem bo predvidena uporaba

Foto IG

slovenskega jezika na javnih napisih, praporih in toponomastiki. Novica je gotovo razveseljujoča, saj smo Slovenci v Italiji, kljub skupnemu napreznju obeh krovnih organizacij, tudi za ta korak čakali predolgo, vendar nadaljuje Štoka – bo žal odlok pomanjkljiv, saj bodo iz določene perimetracije izvzeti pomembni predeli dežele, na katerih je zgodovinsko prisotna slovenska narodna skupnost. Predsednik krovne organizacije se zahvaljuje deželnemu svetniku SSK Igorju Gabrovcu, ki je vseskozi sledil zadevi, in zaključuje s prepričanjem, da bo treba problemu slediti naprej, zato da se bo seznam ozemlja v prihodnosti nadgradil in zapolnil vrzeli.

Ob lažnem zapletu na šoli v Barkovljah Ko nekdo ne vidi bruna v svojem očesu...

Desničarsko-nacionalistični Trst se kljub evropskim vetrovom ne more izmotati iz miselnih okovov preteklosti. Po tej miselnosti tukajšnje italijanstvo še vedno ogrožajo Slovenci z gojenjem svoje kulture in težnjo po ohranjanju svoje identitete. To sta dokazala tudi zadnja dva novejša dogodka, povezana z uradnim odprtjem odseka hitre ceste do Padrič do meje s Slovenijo pri Škofijah in nekaj centimetrov širok trakec s slovenskimi narodnimi barvami ob odprtju nove slovenske menze na slovenski osnovni šoli v Barkovljah. Bralci so o tem že podrobno seznanjeni iz poročanja krajevnih dnevnih medijev. Vprašati pa se je treba, kaj se je tako strašnega zgodilo, da so predstavniki tržaške mestne uprave zagnali neobičajen medijski hrup in se obrnili na samega tržaškega prefekta. Zgodilo se je celo to, da so orožniki kljub preobloženosti s svojim poklicnim delom našli čas, da so obiskali slovensko osnovno šolo v Barkovljah, kjer ni padel omet s stropa ali puščala voda in ogrožala varnost.

Prejšnji dan je tu bila le prijetna družabnost ob odprtju nove šolske kuhinje ob prisotnosti pristojnega občinskega odbornika Bandellija. Šele v popoldanskem urah, ko se je slovesnost že davno zaključila, se je v medijih sprožila politična gonja proti didaktični ravnateljici, ker da ni poskrbela tudi za trak z italijanskimi barvami. Zaradi tega naj bi prerezanje samo omenjenega slovenskega traku bilo izzivalno

dejanje. Omenjena slovesnost je potekala povsem redno in nihče od prisotnih predstavnikov ni opozoril na kakšno pomanjkljivost. Vprašanje je kar nekaj dni zaposlovalo krajevni italijanski dnevnik z objavljanjem stališč raznih javnih predstavnikov, ki so se v glavnem spotikali ob slovensko ravnateljstvo, a pri tem popolnoma prezrli, da tržaška Občina in druge oblastne strukture ne izvajajo zaščitnega zakona o dvojezičnih napisih in enakopravni rabo slovenščine. Skratka, iz muhe so naredili slona. Na misel nam prihaja svetopisemski poduk, kako se marsikdo spotika nad majhno smetjo v očesu bližnjega, ne vidi pa bruna v lastnem očesu. Vsekakor je pomembno spomniti, da zgodba o trobarvnem traku v Barkovljah ni prva te vrste v politični karieri občinskega odbornika Bandellija, kajti pred malo leti je bil vpleten v afero okrog športnih majic na rekreacijskem pohodu Bavisela, na katerih je dal prekriti slovensko geslo. Obregnili

vanju, po katerih se lahko udeležijo le-tega kandidatnje izključno iz tržaškega okolja. Po drugi strani pa ne moremo mimo ugotovitve, da se protislovenska gonja v zvezi z dogodkom v Barkovljah logično vključuje v poslabšano ozračje glede izvajanja določil zaščitnega zakona, ki gre od krčenja državnih finančnih sredstev za slovenske organizacije pa do poskusov izpodbijanja obstoja pristne slovenske narodne manjšine v videmski pokrajini, predvsem v Benečiji in Režiji. V Trstu pa desničarji vztrajno zahtevajo, da Občina poimenuje ulico po fašističnem navdušencu iz tridesetih let prejšnjega stoletja Granbassiju. Predsednik Lega Nazionale pa je povrh vsega izzivalno predlagal, naj se začnejo zbirati podpisi za odstranitev vseh tistih obeležij na tržaškem Krasu, ki se kakor koli nanašajo na “titovsko” obdobje. Očitno je, da se za nekatere vojna ni končala leta 1945.

Na tradicionalnem prednovoletnem sprejemu zamejskih županov in organizacij, minulega 15. decembra v Novi Gorici, je več udeležencev izreklo mnenje, da

zadnja dogajanja v zvezi s slovensko manjšino v Italiji, niso le slučajni dogodki, temveč gre za izvajanje psihološkega in političnega pritiska nanjo. Med te gotovo spada tudi pred kratkim izvedena zamena goriskega prefekta De Lorenza, ki je bil Slovincem naklonjen. Skratka, gre za cel sklop, ki je globalno povezan v skupnem cilju: zmanjšati pomen Slovencev v Italiji, je svoje izvajanje zaključil nekdanji slovenski konzul v Trstu Jože Šušmelj.

Alojz Tul

se je tudi z izbiro slovenskega dekleta na tekmovanju za lepoto Trsta in skupaj s še drugimi tovariši sorodnega duha zahteval, da morajo organizatorji spremeniti pravila o navedenem tekmo-

Povejmo na glas

Z novim zagonom v leto 2009

Če rečemo z novim zagonom v prihajajoče leto 2009, smo predvsem prepričani, da novega in dodatnega zagona še bolj potrebujemo kot kdaj koli prej. Vsi namreč vemo, da bo prihodnje leto težje od tega, ki se izteka. Politiki in toliko bolj strokovnjaki so si edini, da se bo kriza, ki se je sprožila po poletju, okrepila in celo stopnjevala. Kriza, ki je globalna in bo tako ali drugače zajela ves svet, je izbruhnila v ekonomsko najmočnejši državi, v Združenih državah Amerike. Ponavlja se izkušnja, da se ni bati nobene nevarnosti, kadar slednje prihajajo iz ekonomsko majhnih območij, skrajna pozornost pa je na mestu, kadar se razmere zaostrijo v najmočnejših državah. Tedaj visoki valovi dosežejo najbolj oddaljene dele zemeljske oble in jih preplavijo, v našem primeru s finančnimi in gospodarskimi sesipanjmi ter pogrezanji. Pustimo ob strani vprašanje, zakaj je do sedanje krize prišlo, najverjetneje ji botrujeta vsaj dve desetletji ubiranja sporne poti. Pustimo tudi ob strani vprašanje, kako da je takšno smer visoka politika podpirala in jo zadnja leta utrjevala – ob tem se poraja neprijetna misel, da človeštvo od časa do časa ugleda zgrešenost smeri šele v hipu, ko ga ogrozijo problemi velikih razsežnosti. Pustimo ob strani vse to, saj je koristneje in plodnejše razmisliti, kako se na trenutno stanje odzvati in kako se organizirati v letu 2009, ki že trka na vrata.

Želeti si je, da bi stopili v novo leto prepričani, kako je vselej mogoče na dane razmere odgovoriti smotno. V tem smislu ne bi smeli dajati materialnim dobrinam večjo ceno od tiste, ki jo imajo. V naše dobro se je treba zavedati dejstva, da je nemožnost materialnega napredovanja za človeka velika preizkušnja in bo preizkušnja tudi sedaj. Ekonomski pokazatelji zatrjujejo, da prihajajo v ospredje novi veliki, Kitajska, Indija, Brazilija in na svoj način Rusija in da se svet odmika od premoči ene same velesile, se pravi Združenih držav Amerike. Veliko vprašanje je, kako bodo slednje skupaj z ostalim delom razvitega sveta prenesle izgubo svojega prvega mesta. Po mnenju mnogih predstavlja v tej točki Barack Obama upanje, da bo prehod v novo svetovno ureditev potekal brez resnejših konfliktov in vojn. Seveda pa je mnogo odvisno od milijonov ali celo milijarde volilcev, kako bomo sprejeli zniževanje naše življenjske ravni. Z močnejšo naslonitvijo na duhovne vrednote, med njimi na skromnost, vsekakor zrelo in modro, pri čemer velja zaključno misel posvetiti naši narodni skupnosti, katere del smo. Na napovedi krčenja prispevkov smo se ustrezno odzvali, v bistvenih trenutkih delujemo povezano in enotno, vedno sta nas krasila pravilna presoja in odprto razumevanje vsakršne problematike, tudi tiste najbolj globalne. Zato lahko rečemo, da smo na prihajajoče leto dobro pripravljeni in bomo znali storiti vse potrebno, da bo naša ustvarjalnost še naprej prodorna in graditeljska v ožjih ter širših prostorih.

Janez Povše

Na dnu...

OH, DA NE POZABIM!
TUDI MNOGO USPEHA
IN BLAGOSTANJA
V OBETAJOČEM
NOVEM LETU!

POGOVOR Alice Pesiri

“Vsak lahko potrosi, kolikor zasluži”!

Kriza, kriza in še enkrat kriza: kaj naj torej storimo? Gospodarski finančni sektor je v takšnem položaju, kakršnega ni doživel od leta 1929: globalizacijski sistem, ki se je razmahnil v zadnjih desetletjih, pa bo delež učinkov porazdelil po vsem svetu: večino posledic na t. i. realni ekonomiji bomo v kratkem vsi okusili, kar bo močno vplivalo na nadaljnje odnose in na vlogo, ki jih bomo kot varčevalci imeli znotraj bančniškega sektorja.

Novo varianto bančniškega poslovanja nam je zato predstavila prijazna Alice Pesiri, ki deluje kot potujoči bankir Ljudske etične banke (Banca popolare etica) na območju dežele FJK. Izraz potujoči bankir opredeljuje načeloma vlogo finančnega pobudnika: slednji lahko po zakonu prodaja bančne oz. finančne produkte izven bančne podružnice. “Lik potujočega bankirja pa je pri nas veliko širši kot sicer: na njem namreč sloni kulturna promocija Etične banke”, nam je povedala Pesirijeva.

Etična banka je bančna ustanova združniškega značaja, ki šteje v Italiji okrog 30 tisoč članov in je na evropskem merilu tesno povezana z ostalimi tovrstnimi alternativnimi bankami.

V Italiji smo dejavni od leta 1999. Etična banka je nastala zaradi dveh primarnih razlogov. Ustanove t. i. tretjega sektorja, kamor sodijo razna združenja, zadrage in podobno, niso imele statusa, ki bi jim omogočil korišćenje osnovnega tradicionalnega bančnega kreditiranja: naša banka pa ima med samimi ustanovnimi člani ravnno združenja, kot so npr. Arci, Arci, Trgovine pravičnega in solidarnega trgovanja, Združenje biološkega poljedelstva in dr.

Poleg tega je tedaj rasla želja nekaterih varčevalcev, ki so želeli imeti pregled nad tem, kako banke investirajo njihov denar. Hoteli so namreč, da bi bili prejemniki kredita, ki je izhajal iz njihovih prihrankov, ravnno omenjene družbene stvarnosti. Srečala sta se tako dva dejavnika: potreba ustanov tretjega sektorja in želja za zavestnih varčevalcev.

Etična banka tako financira socialno in mednarodno kooperacijo kulturnih in društvenih ter naravovarstvenih društev. Nismo vezani torej na tajnost bančnih poslov, saj varčevalci imajo pregled nad seznamom prejem-

nikov našega kredita. V običajnih bankah se ta neposrednost razvodenila.

V čem se torej razlikujete od ostalih bank?

Zavestno smo se odločili, naj bo naša banka podvržena povsem istim zakonskim predpisom, kot so ostale bančne ustanove. Od slednjih pa nas ločujejo začetni smoter in končni cilj. Z nekaterimi bankami, predvsem združniškega značaja, zelo dobro sodelujemo. Na primer z Zadržno kraško banko z Opčin, s katero sicer nas ne veže načrtovalno sodelovanje: ZKB nam nudi zgolj servis za upravljanje naše gotovine. Nekateri druge banke manjšega poslovnega obsega pa so celo naše članice.

Ne bi rekla zato, da se naš delokrog razlikuje zaradi drugačnosti poslovanja, ampak zgolj po npravnosti in smotrnosti: našega varčevalca lahko imamo tako za “občutljivega” varčevalca.

Razumljivo je, da je nedavna finančna kriza pospešila vaše poslovanje.

Res je: pridobili smo veliko strank, ki svojim prejšnjim bančnim ustanovam niso več zaupale. Gotovost je kvečjemu še obstajala, zaupanje varčevalcev pa je padlo, in sicer po načelu: če nimam pregleda nad tem, kako banka uporablja moj denar, se raje obrnem na ustanove, kjer so investicije prozorne. Pri tekočih računih obnem težko primerjamo pogodbene pogoje, ki jih nudimo posameznim strankam, saj Etična banka nudi vsem strankam enake pogoje. Z nikomer se ne pogajamo. To pa se v drugih bankah ne dogaja.

Res pa je tudi tole: ko predstavljam novim strankam pogoje naše banke, se v 95% primerov najdem pred osebami, ki nimajo pojma o osnovnih bančnih zakonitostih in niti o tem, kaj sploh pomeni banka etične narave. Pričakujemo zato, da se stranka najprej opredeli za filozofijo etičnega finančnega poslovanja, šele nato pa izrecno za etično banko.

Katere so torej smernice, ki jim sledite?

Razumljivo je, da običajne banke poslujejo zato, da bi čim več zaslužile. Etična banka pa jemlje za služek za upravičenega, le v prikladu, da ta izhaja iz dejavnosti, ki so usmerjene k zasledovanju skupnega dobrega. Z služkom smo gotovo zadovoljni: najprej pa se vprašamo, kako smo do tega služka prišli. Pazimo torej na

učinke in posledice, ki jih naše ravnanje ima do okolja, sočloveka in teritorija. Naše stranke lahko obenem kot člani sodelujejo pri skupščinah Etične banke. Ali je vaša filozofija poslovanja rentabilna?

Etična banka ni bila še nikdar v izgubi (razen po prvem letu delovanja, ko je imela razumljiv rahel primanjkljaj). Pozitiven je bil še zlasti obračun zadnjih dveh let, kljub temu da smo lani skušali zmanjšati pribitke. Običajno banke večajo svoje dohodke takrat, ko se obrestne mere višajo. Ko smo lani spoznali, da je šestmesečno poslovanje obrodilo prevelik profit, smo znižali t. i. spread-e pri posojilih za prvo leto.

S krizo se je namreč naše poslovanje še bolj podkrepilo in ravnno sebnemu kolesju, ki se po načelu kitajskih škatel lahko prenaša do neskončnosti. Zapleten proces, ki mu izvedenci pravijo finančni inženiring. Izvedenci zatrjujejo, da luknji, ki je nastala, ni videti konca. Vzemimo v poštev le derivate, s katerimi se posluje izven tradicionalnih tržišč, se pravi takih, nad katerimi se ne izvaja nadzor: vsako leto znaša njihova izmenjava šesto tisoč milijard dolarjev, kar je v bistvu dvanajstkrat več kot bruto proizvod celotnega sveta! Posluje se v bistvu s prazno šaro, kjer je izhodišni predmet poslovanja povsem izginil. Temu pojavu pravijo financiarizacija ekonomije: denarni posli prevladajo nad dejanskim gospodarstvom, nad proizvodnjo dobrin in uslug. Filozofija etičnega poslovanja sloni na prepričanju, da morajo finančni posli služiti zgolj

Foto IG

zato načrtujemo odprtje nove podružnice v Trstu.

Etično finančno poslovanje najbrž zatrjuje, da so špekulacije škodljive.

Tako. Pri špekulaciji se vrednostni papirji hitro kupujejo in takoj prodajajo, ne da bi se pri tem upošteval dejanski subjekt, na katera se vrednostni papirji nanašajo: kupujejo se v upanju, da se njihova vrednost v kratkem času poveča, da se naposled pri prodaji lahko čim več zasluži. Tak način razmišljanja je nam tuj in pred nekaj meseci je tovrstni ustaljeni mehanizem pokazal vso svojo krhkost. Drug problem je s t. i. derivati, ki niso ločeni vrednostni papirji, a taki, ki se nanašajo na kopicu drugih vrednostnih papirjev: priča smo tako po-

kot sredstvo ekonomiji.

Vprašanje se poraja samo po sebi: ali obstaja povratna pot iz te krize, ali je mehanizem celotnega gospodarstva-financijskega sektorja šel svojo pot predalet, da bi lahko smotrno preosnovali celoten sistem?

Vprašati se moramo raje, kako bodo to krizo reševali. Zatajiti bi morali določene postavke novega gospodarstva liberalizma, ki so bili doslej samo po sebi umevna teoretska podlaga celotnega ekonomskega medmrežja zadnjih dvajset let. Uvesti je treba hkrati tudi močan nadzor nad denarnim poslovanjem.

Sistem se je torej zrušil: ali se bodo glavni akterji navideznega razvoja (in sedanjega dejanskega poloma) finančnega sek-

torja zadnjih desetletij zavedali, da morajo storiti korak nazaj, ali se bodo pod drugačno krinko igrali naprej iste igre, le da bi temu sistemu – in lastnim interesom – zagotovili novega duška?

Razumem vprašanje, ne bi pa znala odgovoriti. Prerasti bi morali dosedanje silo ustaljene finančne oblasti in moč finančnih oblastnikov, kar je zaradi njune soodvisnosti zelo težka naloga. Edini recept je v odgovorni mešanici reglementacije in prozornosti poslovanja: prvo je sicer možno uzakoniti, drugo pa je žal težje, kljub kopicu zakonskih predpisov, ki jo itak normirajo. Krize ne gre ločevati med zgolj finančno na eni strani in gospodarsko na drugi, kajti ena neovomno vpliva na drugo. Finančni vidik namreč pogojuje gospodarski sektor: gotovo bi bilo pošteno, da bi posledice krize nosili zgolj bančniki in finančniki, a sistem ne teče po “pravničnem tiru”.

Če je neka banka danes v kritičnem položaju, se ta kritičnost posledično prenese na stranke take ste banke: mednje štejem tako običajne varčevalce kot tudi podjetja, ki bančno ustanovo sprašujejo kredite. Pozabiti ne smemo na zgolj človeški dejavnik, ki pogojuje bančniški sistem: tega gre še enkrat poiskati v zaskebljenosti oseb, ki se v takih kočljivih trenutkih stopnjuje. Lastne gospodarske izbire naredim na podlagi občutkov, ki jih doživljam. Ljudje se sedaj bojijo prihodnosti, zaradi česar temeljito premislijo vsak korak, ki ga naredijo. Sedanja negotovost gotovo ne spodbuja običajnih, kaj šele rizičnih gospodarskih potez. Ljudje se bojijo potrošiti prihranke, za katere mislijo, da jim bodo v bližnji prihodnosti služili za preživetje.

Krize je treba kljubovati bodisi z makroekonomijo bodisi z mikroekonomijo. Prva je prepuščena milosti in nemilosti državnikom in ekonomistom ter bankirjem (tudi takim, ki nosijo delež krivde za nastali položaj); druga pa sloni na prizadevanju vsakogar izmed nas, da skrbno in suvereno opravi za lastnim denarjem. Kakšen odnos se lahko naposled razvije med tem velikim in malim gospodarsko finančnim svetom?

Mikroekonomija bi morala po mojem mnenju spodbujati razvoj velike ekonomije: načrt Etične banke je nekoč sodil med manjše finančne načrte, danes pa lahko šteje na zalogaj trideset tisoč članov v Italiji, da o širši evropski mreži sploh ne govorimo. Ekonomisti običajno znajo povedati najosnovnejše pojme na najbolj zapleten način. Menim, da bi morale osebe, ki sodijo v prej omenjeno mikroekonomijo, biti bolj ozaveščene o splošnih go-

spodarskih mehanizmi, ki krojijo naš vsakdan: za veliko ljudi ostaja ta stroka suhoparen “štos”, s katerim naj se ukvarja kdo drug! Hočeš nočeš ljudje vsak dan prevzemamo nase različne vloge: zaposlenca, varčevalca, kreditorja; umeščeni smo namreč v kolesje, o katerem moramo vedeti, kako deluje. Opažam vendar, da je tudi in predvsem razmerje med strankami in bančnimi uslužbenci neuravnoteženo: ekonomisti temu pravijo informativna asimetrija.

Kdo je torej kriv, da so banke pred leti prodajale argentinske obveznice in obveznice podjetij Parmalat ali Cirio: neuke stranke ali bančni uslužbenci?

K sreči nisem bila nikdar zaposlena v t. i. tradicionalnih bankah, ki med mnogimi dejavnostmi imajo tudi nalogo prodajati strankam razne obveznice: vem, da je bil v tistih primerih trgovski pritisk na uslužbenca, naj čim več prodajo, izredno močan: vsaki dve uri je truma uslužbencev morala poročati direktorju, koliko zneska je na račun strank prinesla banka.

Tak način poslovanja je v osnovi zgrešen, ne le z etičnega vidika, ampak tudi z golega gospodarskega gledišča: starki, gospodinjji, podjetniku, delavcu, mladeniču – vsem tem likom ne morem ponuditi isto stvar, vsakemu pa lahko predlagam opcijo, ki je stranki zašita po meri. Kakšen smisel ima, da upokojencu podamo dolgoročni produkt... Če sem to storila, sem stranko...

...ogoljufala?

Tako. Ponavljam pa, da se je na bančne uslužbenca izvajal močan pritisk.

Da bomo pa imeli popolnejšo sliko, ne morem zamočati tega le: varčevalci morajo postati bolj skromni.

Kaj to pomeni?

Takoj razložim: varčevalec mora investirati svojo vsoto denarja vedno, kako bo ta denar uporabljen. Če pa določena investicija presega mojo gospodarsko in finančno “kognitivno zmogljivost”, naj se v ta posel ne spustim! Če pa ta riziko sprejemam, moram vedeti, da svoj denar zaupam, poverim, delegiram nekemu drugemu in pripravljen moram biti na kakršne koli posledice...! Mislim zato, da mora biti tveganje na tem področju sorazmerno lastni gospodarski spretnosti: malo poznam stroko - malo bom od posla odnesel. Lakomnost pa je huda človeška hiba! V časih, ko so bile obrestne mere nizke, so argentinske obveznice z izredno visoko obrestno mero sprožile množično pohlepnost. Podobno velja za kreditne kartice, na podlagi katerih je ameriška družba živila nadpovprečno: vsak lahko potrosi, kolikor zasluži.

Igor Gregori

Izjava SSO in Slovenske skupnosti Ob dogodku na barkovljanski šoli

Zaradi polemik, ki so nastale ob nedavnem odprtju nove menze v tržaški slovenski osnovni šoli Fran Saleški Finžgar v Barkovljah in ki še vedno burijo duhove, smo lahko hudo zaskrbljeni tako Slovenci v Italiji kot vsi ostali zagovorniki sožitja in sodelovanja, tako v Italiji kot v Sloveniji.

Do izraza so namreč prišli izkrivljanje in napihovanje samega dogodka, a tudi hudo nerazumevanje manjšinskih pravic in narodnostna nestrpnost.

Res je, da so za slovensko odprtje menze v barkovljanski osnovni šoli raztegnili en sam trak s slovenskimi barvami, medtem ko bi lepše izpadlo prepletanje sloven-

skih in italijanskih barv kot zunanji izraz želje po sodelovanju. Ni mogoče pa zamolčati, da je bilo zaporedje barv na traku v resnici po vzorcu zastave nekdanje Jugoslavije in ne Slovenije, ter da je vsa slovesnost z nagovorom ravnateljice in otroškim petjem vred - zaradi pozornosti do občinskega odbornika in pričakovanih mladih italijanskih gostov - potekala izključno v italijanščini. Videti v odsotnosti italijanskega traku željo po izzivanju, nesprijemljivo in lahkomišelnost. Res je, da so za slovensko odprtje menze v barkovljanski osnovni šoli raztegnili en sam trak s slovenskimi barvami, medtem ko bi lepše izpadlo prepletanje sloven-

manjkljivosti pa bi lahko spričo naglice pri pripravah, predvsem pa zaradi praznika otrok z dobro voljo premostili.

Jasno pa je, da so nekateri komaj čakali na možnost, da ob protestih zaradi klestenja državnih prispevkov za manjšino in teptanja pravice do vidne dvojezičnosti na hitri cesti odvrnejo pozornost od teh kršitev državnih in mednarodnih norm ter poiščejo grešnega kozla. Vendar pa si politiki in mediji, ki so zaradi opisane dogodka zagnali neupravičen vik in krik, prevzemajo hudo odgovornost, ker so skallili odnose v naših krajih in ustvarili nove nespozume.

Dogodek v Barkovljah pa je pokazal tudi nepoznavanje dejstev in manjšinskih pravic. To, kar se reže ob odprtjih, ni zastava, temveč trak, ki ga ne urejajo stroga protokolarna pravila. Lahko bi bil zlat ali srebrni, pa bi nikogar ne motil. Slovenske barve niso zastava tuje

države. Narodni simboli niso državni simboli, čeprav so lahko isti. Belo, modro in rdečo barvo uporabljamo Slovenci od leta 1848, in to v Republiki Sloveniji, v zamejstvu in po svetu.

Kar pa je v tem primeru najvažnejše: sama italijanska pravna ureditev zagotavlja manjšini pravico do uporabe slovenske zastave.

O tem je prvo spregovorilo ustavno sodišče z razsodbo št. 21 z dne 25. maja 1987. Primerilo se je namreč, da so v Gorici spravili pred sodišče Stanislava Marušiča, ker je 25. aprila 1983 v Štandrežu ob spomeniku padlim borcem od dveh italijanskih dvignil dveh slovenskih zastavi, in to brez predhodnega dovoljenja za izobešanje tujih zastav, ki ga je terjal zakon iz fašistične dobe. Ustavno sodišče je omenjeno omejitev razglasilo za protustavno. V obrazložitvi se ni omejilo na problem manjšinskih pravic, temveč je zapisalo, da nikogar ni mogoče ne omejevati

ne kaznovati, če iz etičnih, ideoloških ali drugih razlogov javno uporabljata zastavo tuje države. Tudi uporaba zastave Republike Slovenije je torej dovoljena in je ni mogoče omejevati. A v Barkovljah in na splošno pri nas ne gre za uporabo zastave Republike Slovenije, gre za uporabo zastave, v kateri se prepoznavna manjšina, torej manjšinske zastave in simbola.

Od trenutka, ko je tekla kri za obrambo neodvisne države slovenskega naroda, je za ogromno večino Slovencev v matični državi in zunaj nje sedanja zastava Republike Slovenije obenem narodna zastava. Tudi pri nas ljudje vsa leta slovensko trobojnico z grbom čutijo kot svojo, ne zgolj kot zastavo sosednje, sicer matične države. Z njo smo tudi premostili nesoglasja med tistimi, ki so na slovenskih barvah hoteli rdečo zvezdo, in tistimi, ki so ji nasprotnovali, čeprav, seveda, zgodovinske zastave ohranjajo svojo vred-

nost. Zato tudi danes ne potrebujemo novih, posebnih manjšinskih zastav s takšnim ali drugačnim orlom, z zvezdo z nabobčanim kolesom ali drugim simbolom, kot je ne potrebujejo Italijani in Istri, ki nemoteno uporabljajo italijansko narodno in državno zastavo.

Izobešanje zastave, ki jo ima za svojo naša narodna skupnost, pa v 6. členu dopušča deželni zakon št. 27 z dne 27. novembra 2001. Ne le dopušča: ob italijanski, evropski in deželni zastavi celo zahteva njeno izobešanje, in to na javnih stavbah v vseh občinah s tistih dveh seznamov zaščitnih območij, ki sta nastala na podlagi državnih zakonov št. 482/99 in 38/01. In tu smo spet pri neizpolnjevanju zaščitnih zakonov in jasnih kršitvah naših pravic, kje neki pri slovenskih provokacijah!

dr. Drago Štoka, predsednik Sveta slovenskih organizacij
dr. Rafko Dolhar, predsednik Slovenske skupnosti

TRST Zlati sv. Just škofu Ravignaniju Človek dialoga, sprave in edinosti

Združenje kronistov Julijske krajine je letos prvič od leta 1967, ko so začeli nagradjevati najbolj zaslužne osebnosti za ugled Trsta doma in po svetu, podelilo prestižno priznanje visokemu predstavniku Cerkve, tržaškemu škofu msgr. Evgenu Ravignaniju. V dvorani tržaškega občinskega sveta se je v sredo, 17. decembra, zbralo res veliko ljudi, med njimi najvišji predstavniki tržaške politike, gospodarstva in kulture, prisotni pa so bili tudi dostojanstveniki ostalih tržaških verskih skupnosti. Po uvodnem pozdravu predsednika občinskega sveta Sergia Pacorja, ki je podčrtal škofovo delo v korist celotnega mesta, je župan Roberto Dipiazza izpostavil nagra-

jenčeva prizadevanja za sožitje in spravo. Tudi po njegovi zaslugi je Trst ubral pot rasti, v enajstih letih vodenja tržaške cerkve so

namreč Ravignanijeva prizadevanja preokročila meje vere in rodila stoteren sad tudi na drugih področjih, še posebno na kulturnem.

To je človek dialoga in edinosti, ki združuje različne duše Trsta, celi rane preteklosti in utrjuje temelje za evropsko prihodnost mesta, je med drugim poudaril častni predsednik združenja kronistov Giorgio Cesare. Svoj poseg je nadaljeval z opisom pomena nagrade; pozlačen kipec je izoblikoval

kipar Tristano Alberti. Podčrtal je, da zaobjema Zlati sv. Just vse duše mesta, saj so med nagrajenci tudi Slovenci, Judje in Angleži. Pri tem gre omeniti, da so med prejemniki umetnik Lojze Špacal, arhitekt Boris Podrecca, fotograf Mario Magajna in pisatelj Boris Pahor. Ker je letos pobudo podprla Fundacija CRTrieste, je pozdravil tudi njen predsednik Renzo Piccini, posegel pa je tudi deželni predsednik združenja kronistov Giuseppe Cordioli.

Sprejemanje pluralnosti Trsta, iskanje medkulturnih stičišč, ekumenski dialog, prizadevanje za ponoven nastop zgodovinske vloge mesta na gospodarskem in geopolitičnem področju, skrb za mlade rodove in za socialno ogrožene so bile glavne teme škofovega posega, ki ni bil le priložnostno obarvan in je tehtno obdelal marsikateri kočljiv krajevni problem. Pozval je tudi, naj Trst ne pozabi na krščanske in humanistične korenine lastne kulture in naj ne zapravi tega zaklada.

Foto Kroma

Predpraznično srečanje v Štandrežu Dan miru in prijateljstva

Štandreška prostorna cerkev je bila premajhna, da bi lahko sprejela vse, ki so se hoteli udeležiti predbožične prireditve v nedeljo, 21. decembra. Prireditev, ki teži na sporočilnosti miru in prijateljstva, je organiziral rajonski svet v sodelovanju s štandreskimi društvi. Glavnino programa so prispevali otroci iz štandreškega vrtca in osnovne šole Fran Erjavca. Malčkov je bilo kar veliko in so se lepo pripravili pod vodstvom vzgojiteljic in učiteljic. Predstavili so se z zbornimi recitacijami in božičnimi melodijami. Pevske točke sta vodili Verena Čevdek in Martina Hlede. Kar prijetno je bilo poslušati, kako so mladi z navdušenjem prepevali lepe božične in novejše pesmi. Ko so štandreški otroci zapustili prizorišče pred oltarjem, so se zvrstili mali recitatorji in pevcii osnovne šole Ivan Rob iz bližnje Vrtojbe. Bogato prireditev je doživeto sklenil Mešani pevski zbor Štandrež, ki se je pod vodstvom Davida Bandlja predstavil s tremi božičnimi melodijami. Kot vsako leto je ob koncu zadonela nenadomestljiva Sveta noč, ki je v cerkvi ustvarila pravo božično razpoloženje. Predsednik rajonskega

sveta Marjan Breščak je vsem prisotnim in njihovim družinam zaželel ve-

sele božične praznike in srečno leto 2009. Posebno prazničnost zadnje nedelje pred Božičem so naznanjale tudi stojnice na trgu pred cerkvijo, kjer so že v jutranjih urah dekleta in žene lepo razvrstile božične motive, ki so jih izdelale v prejšnjih dneh. Videli smo lepo okrašene venčke in kompozicije iz smrečja, ki so jih krasile svečke in zvezdice. Otroci iz vrtca in osnovne šole so prinesli lepe voščilnice in okraske za božična drevesca z različnimi semeni. Lepo vzdušje, ki se je oblikovalo v cerkvi, se je nadaljevalo na trgu ob prazničnem pecivu, čaju in toplemu vinu. Kot je že ustaljena navada, so štandreški osnovnošolski otroci obiskali tudi najstarejše vaščane, ki so jih bili zelo veseli. Po domovih so otroci zapeli božične pesmi in voščili blagoslovljene praznike in srečo ter zdravje v novem letu. Staro leto se bo v Štandrežu končalo z dobrodelno baklado, ki bo zadnja nedeljo v letu. S trga pred cerkvijo se bo reka lučk pomikala proti nekdanjemu mejnemu prehodu Štandrež-Vrtojba, kjer se bodo srečali in voščili s prebivalci sosednjih slovenskih vasi.

Kulturni center Danica na Vrh Sv. Mihaela Miklavž, gledališče in petje

Tudi letos je priljubljeni svetnik sv. Miklavž obiskal različne vasi in obdaril otroke, ki so bili skozi celo leto dobri in ubogljivi. Kdor se je v četrtek, 4. decembra 2008, sprehajal po Vrh, se je lahko sam prepričal, da je prevladovalo v dvorani Kulturnega centra Danica veselo vzdušje. Tudi v naši vasi je namreč potekalo Miklavževanje, ki ga vsako leto priredijo mladi člani otroške in mladinske skupine Danica. Dvorana je bila nabito polna. Vseposod je bilo videti nestrpane otroke, radovedne starše in vaščane. Prisotne je v imenu društva pozdravila Martina Drosghig. Preden smo se spustili v čudovit svet domišljije, smo prisluhnili nežnim glasovom otroškega zbora Vrh Sv. Mihaela, ki je pod vodstvom Sare in Tatjane Devetak zapel nekaj pesmi. Sledil je nastop mladih

“ledališnikov” otroške in mladinske skupine Danica. Ta je pod vodstvom Viljene Devetak pripravila igrico Princ in princesa proti hudobni kraljici. Pri delu so ji pomagale Christine Abrami, Martina Drosghig, Nicole Peric in Maja Černic. Igro je napisala Ivana Nanut, nadobudno dekletu, ki obiskuje 2. razred nižje srednje šole Ivan Trško v Gorici. Za scenografijo je poskrbela Lorena Visintin, glasbo pa je uredil Andrej Drosghig.

Glavna junakinja zgodbe je princesa Sanja, ki je kot vse princeze prevzeta, toda zelo dobrega srca. Na plesu se zaljubi v princa. Med predstavo se bo večkrat prikazal duh hudobne kraljice, ki si na vsak način želi, da bi hčerka vladala strogo, kakor je vladala ona, preden jo je kralj brez imena ubil. Pri igrici so se vsi zelo dobro izkazali, saj je publika izvajalce nagradila s toplim aplavzom.

Na koncu smo predali besedo pričakovnemu gostu večera: sv. Miklavžu. Sledil je prigrizek, marsikdo pa se je v dvorani zadržal ob prijetnem kramljanju s prijatelji in znanci.

Christine Abrami

Razmišljanje okrog gradnje džamije v Sloveniji Različne perspektive pogleda na minaret in z minareta

Vsekakor je potrebno spoštovati vsakega človeka in njegovo pravico do svobodne izbire in izražanja vere. Ta svoboda pa je omejena z “demokracijo” določene verske skupnosti. Logično je, da demokratična država prepove in sankcionira dejavnosti in organizacije, ki rušijo njene temelje. Torej tudi demokratija in medkulturni dialog nista brezmejna, sicer ne bi smeli preganjati terorizma in mafije. Nekatere evropske države so prepovedale določene verske skupnosti, ker niso spoštovale pravnega reda teh držav. Če se ugotovi in dokaže, da muslimani sodijo v to skupino verskih skupnosti, potem bodimo dosledni: prepovedati je treba ne le graditev džamije oziroma islamskega verskega kulturnega centra, temveč tudi obstoj muslimanske skupnosti. Pod isti rentgen bi morala v demokratični družbi seveda iti vsaka religija, vsaka politična stranka, vsako gibanje in društvo. V zadnjem času se dejansko dogaja, da na Zahodu zaradi vpletенosti muslimanov v teroriz-

tične napade zapirajo nekatere džamije. Dejstvo je tudi, da v t. i. muslimanskih državah velja drugačna pravna ureditev, ki še zdaleč ni demokratična in ne zagotavlja verske svobode. Kristjani v muslimanskih državah so pogosto preganjani, ne morejo obnavljati in graditi cerkva, nasprotno so celo mučeni in ubiti. Poročil o tem je veliko. Vprašanje, ki se postavlja je: ali se v Sloveniji lahko ob načrtovani graditvi džamije sklicujemo na recipročnost? Ali lahko rečemo: “Dokler so kristjani in pripadniki drugih religij v muslimanskih državah preganjani in ne morejo graditi svojih verskih objektov, do takrat tudi vi slovenski muslimani v Sloveniji ne boste mogli graditi džamije. Lahko molite, lahko opravljate vaše obrede, nihče vas ne bo in ne sme pobijati, toda vsaj delna recipročnost mora biti! Ko bo spremenjeno pravo v muslimanskih državah, ko bodo kristjani tam lahko gradili svoje cerkve in ne bodo več preganjani, takrat boste tudi vi lahko v Sloveniji

gradili minarete”. Slovenski muslimani bodo rekli: “Kaj smo muslimani, ki smo rojeni v Sloveniji in se imamo za Slovence, krivji, če je v muslimanskih državah tako pravo in nestrpnost do kristjanov? Mi to zavračamo, smo proti temu in spoštujemo slovenski pravni red”. Vprašanje je, če so (ste) muslimani v Sloveniji naredili na tem področju dovolj, če so (ste) se tudi javno uprli krivicam, ki se dogajajo v muslimanskih državah, če uporabljajo (te) vse možne vplive na svoje brate po veri, da bi prekinili s tako prakso. Trditi, da z njimi nimajo (te) nobene povezave, ni odgovorno. Po mojem mnenju bi morali muslimani v Sloveniji pred izdajo dovoljenja za graditev džamije podpisati slovesno izjavo, s katero bi se zavezali, da bodo spoštovali versko svobodo in pravni red naše države in izjavili,

da obsojajo preganjanje kristjanov in pripadnikov drugih veroizpovedi v muslimanskih državah. Z zahtevo po podpisu take izjave, ki bi bil pogoj za graditev džamije v naši državi, bi naša država prispevala k širjenju spoštovanja verske svobode, kot temeljne človekove pravice in opozorila na krivice, ki se dogajajo v muslimanskih državah, muslimansko skupnost v Sloveniji pa zavezala k spoštovan-

tudi v prihodnosti, ko bo morda večina Slovencev muslimanov, kar glede na zgodovinsko izkušnje v Mali Aziji in severni Afriki ni nemogoče. Bo Slovenija, če bo do tega prišlo, postala nedemokratična država, pa je že drugo vprašanje. Takrat se bo pokazalo, ali je evropski islam res drugačen od islama v državah s šeriatskim pravom. Vsekakor pa je paradokso, da se islam, ki v islamskih državah

čeprav mora biti v skladu z določenimi predpisi, je po mojem mnenju vprašanje na čisto drugi ravni. Mene osebno motijo marsikatero novogradnjo in doživljam čustvene težave, ko gledam, kako rastejo industrijske cone, kako se sredi starih mestnih jader dvigajo za tisto okolje neprimerne stolpnice, kako ponoči razsvetljene katoliške cerkve, kazinoji itd. uničujejo temno nebo, ki je naravno dediščina, za verne pa tudi božje stvarstvo. Nekaterim pa je to všeč, nekateri imajo od tega tudi koristi in očitno državne oblasti dopuščajo, da je tako. Čustvene težave je le prav presojati tudi s kančkom racionalnosti! Zakaj bi pri minareti delali izjemo? Zanimivo je na naš pester svet, ki je poln nasprotij in paradoksov, pogledati od zgoraj navzdol - z minareta ali kakšnega drugega stolpa. Bojim se, da bo polemika ob gradnji islamskega verskega centra, ki sicer zagovarjam in podpiram, služila za širjenje nestrpnosti in sovraštva, za kulturni boj in nabiranje političnih točk nekaterih, ki bodo v javnosti lansirali napačna vprašanja. Na izpitu iz človečnosti bomo padli vsi: kristjani in muslimani, predvsem pa vsi, ki prefinjeno sejejo razdor. Želimo novo državljansko vojno, ko še nismo dosegli sprave glede prejšnje? Tega vsekakor ne bi smeli dovoliti.

Bogdan Vidmar

ju pravnega reda Slovenije. Sklepam, da bi muslimani, če drži, da so prepričani v to, kar govorijo, tako izjavo z lahkoto in brez pomislekov tudi podpisali. Ta izjava bi jih vsaj moralno zavezovala

o hrana nedemokratičnost, na Zahodu spretno širi prav s sklicevanjem na demokracijo. Mislim, da so to ključna in resna vprašanja ob graditvi džamije. Arhitektura in oblika minareta,

TRST Zlati sv. Just škofu Ravignaniju Človek dialoga, sprave in edinosti

Združenje kronistov Julijske krajine je letos prvič od leta 1967, ko so začeli nagraditi najbolj zaslužne osebnosti za ugled Trsta doma in po svetu, podelilo prestižno priznanje visokemu predstavniku Cerkve, tržaškemu škofu msgr. Evgenu Ravignaniju. V dvorani tržaškega občinskega sveta se je v sredo, 17. decembra, zbralo res veliko ljudi, med njimi najvišji predstavniki tržaške politike, gospodarstva in kulture, prisotni pa so bili tudi dostojanstveniki ostalih tržaških verskih skupnosti. Po uvodnem pozdravu predsednika občinskega sveta Sergia Pacorja, ki je podčrtal škofovo delo v korist celotnega mesta, je župan Roberto Dipiazza izpostavil nagra-

jenčeva prizadevanja za sožitje in spravo. Tudi po njegovi zaslugi je Trst ubral pot rasti, v enajstih letih vodenja tržaške cerkve so namreč Ravignanijeva prizadevanja prekoračila meje vere in rodila stoteren sad tudi na drugih področjih, še posebno na kulturnem.

To je človek dialoga in edinosti, ki združuje različne duše Trsta, celi rane preteklosti in utrjuje temelje za evropsko prihodnost mesta, je med drugim poudaril častni predsednik združenja kronistov Giorgio Cesare. Svoj poseg je nadaljeval z opisom pomena nagrade; pozlačen kipec je izoblikoval kitar Tristano Alberti. Podčrtal je, da zaobjema Zlati sv. Just vse duše mesta, saj so med nagrajenci tudi Slovenci, Judje in Angleži. Pri tem gre omeniti, da so med prejemniki umetnik Lojze Špacial, arhitekt Boris Podrecca, fotograf Mario Magajna in pisatelj Boris Pahor. Ker je letos pobudo podprla Fundacija CRTrieste, je pozdravil tudi njen predsednik Renzo Piccini, posegel pa je tudi deželni predsednik združenja kronistov Giuseppe Cordioli.

Sprejemanje pluralnosti Trsta, iskanje medkulturnih stičišč, ekumenski dialog, prizadevanje za ponoven nastop zgodovinske vloge mesta na gospodarskem in geopolitičnem področju, skrb za mlade rodove in za socialno ogrožene so bile glavne teme škofovega posega, ki ni bil le priložnostno obarvan in je tehtno obdelal marsikateri kočljiv krajevni problem. Pozval je tudi, naj Trst ne pozabi na krščanske in humanistične korenine lastne kulture in naj ne zapravi tega zaklada.

Foto Kroma

Kratki

Luč miru iz Betlehema na Slovenskem

Delegacija predstavnikov Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO) in Zveze tabornikov Slovenije (ZTS) se je 13. decembra na Dunaju udeležila ekumenske slovesnosti. Sprejeli so Luč miru iz Betlehema in jo prinesli v Slovenijo. Osrednji sprejem je bil 14. decembra v Ljubljani. Na ekumenskem bogoslužju v stolnici so prisluhnili mislim nadškofa msgr. Uraha in evageličanskega duhovnika Geze Fila. Dogajanje se je nato prestavilo pred mestno hišo. Tam je vse navzoče pozdravil ljubljanski svetnik Mitja Meršol in iz rok nosilke LMB prejel plamen. S krajšim kulturnim programom in pozdravom načelnika in načelnice ZSKSS so zbranim in mimoidočim želeli sporočiti, da imajo mir med seboj. Luč miru iz Betlehema se je v naslednjih dneh širila po vsej Sloveniji. Organizatorji so priredili sprejeme tudi pri predsedniku Republike, v Državnem zboru, na Generalštabu Slovenske vojske, pri ljubljanskem nadškofu, na različnih ministrstvih... Želijo, da bi LMB našla pot do vsakega posameznika.

Mufti Islamske skupnosti v RS pri msgr. Urahu

Dne 18. decembra sta se na predlog muftija Islamske skupnosti v RS v prostorih nadškofije Ljubljana srečali predsednik Slovenske škofovske konference nadškof msgr. Alojz Uran in mufti Islamske skupnosti v RS dr. Nedžad Grabus. Sogovorniki so se strinjali, da je potrebno v celoti spoštovati človekove pravice, še posebej pravico, ki izhaja iz načela verske svobode, to je pravica do ustreznih bogoslužnih prostorov. Človekove pravice so splošne in zato veljajo tako za muslimane, ki živijo v deželah z večinskim krščanskim prebivalstvom, kakor tudi za kristjane, ki živijo v deželah z večinskim muslimanskim prebivalstvom. V sodobni družbi imamo tako kristjani kot muslimani več skupnih nalog in potreb, ki so povezane z izpovedovanjem vere in iz nje izhajajočimi vrednotami. Predstavniki obeh verskih skupnosti so se zavzeli za nadaljevanje medsebojnega dialoga.

Predpraznično srečanje v Štandrežu Dan miru in prijateljstva

Štandreška prostorna cerkev je bila premajhna, da bi lahko sprejela vse, ki so se hoteli udeležiti predbožične prireditve v nedeljo, 21. decembra. Prireditve, ki teži na sporočilnosti miru in prijateljstva, je organiziral rajonski svet v sodelovanju s štandreškimi društvi. Glavnino programa so prispevali otroci iz štandreškega vrtca in osnovne šole Fran Erjavca. Malčkov je bilo kar veliko in so se lepo pripravili pod vodstvom vzgojiteljic in učiteljic. Predstavili so se z zbornimi recitacijami in božičnimi melodijami. Pevske točke sta vodili Verena Čevdek in Martina Hlede. Kar prijetno je bilo poslušati, kako so mladi z navdušenjem prepevali lepe božične in novoletne pesmi. Ko so štandreški otroci zapustili prizorišče pred oltarjem, so se zvrstili mali recitatorji in pevci osnovne šole Ivan Rob iz bližnje Vrtojbe. Bogato prireditev je doživel sklenil Mešani pevski zbor Štandrež, ki se je pod vodstvom Davida Bandlja predstavil s tremi božičnimi melodijami. Kot vsako leto je ob koncu zadonela nenadomestljiva Sveta noč, ki je v cerkvi ustvarila pravo božično razpoloženje. Predsednik rajonskega

sveta Marjan Breščak je vsem prisotnim in njihovim družinam zaželel ve-

sele božične praznike in srečno leto 2009. Posebno prazničnost zadnje nedelje pred Božičem so naznanjale tudi stojnice na trgu pred cerkvijo, kjer so že v jutranjih urah dekleta in žene lepo razvrtile božične motive, ki so jih izdelale v prejšnjih dneh. Videli smo lepo okrašene venčke in kompozicije iz smrečja, ki so jih krasile svečke in zvezdice. Otroci iz vrtca in osnovne šole so prinesli lepe voščilnice in okraske za božična drevesca z različnimi semeni. Lepo vzdušje, ki se je oblikovalo v cerkvi, se je nadaljevalo na trgu ob prazničnem pecivu, čaju in toplen vinu. Kot je že ustaljena navada, so štandreški osnovnošolski otroci obiskali tudi najstarejše vaščane, ki so jih bili zelo veseli. Po domovih so otroci zapeli božične pesmi in voščili blagoslovljene praznike in srečo ter zdravje v novem letu. Staro leto se bo v Štandrežu končalo z dobrodelno baklado, ki bo zadnja nedeljo v letu. S trga pred cerkvijo se bo reka lučk pomikala proti nekdanjemu mejnemu prehodu Štandrež-Vrtojba, kjer se bodo srečali in voščili s prebivalci sosednjih slovenskih vasi.

Kulturni center Danica na Vrhu Sv. Mihaela Miklavž, gledališče in petje

Tudi letos je priljubljeni svetnik sv. Miklavž obiskal različne vasi in obdaril otroke, ki so bili skozi celo leto dobri in ubogljivi. Kdor se je v četrtek, 4. decembra 2008, sprehajal po Vrhu, se je lahko sam prepričal, da je prevladovalo v dvorani Kulturnega centra Danica veselo vzdušje. Tudi v naši vasi je namreč potekalo Miklavževanje, ki ga vsako leto priredijo mladi člani otroške in mladinske skupine Danica. Dvorana je bila nabito polna. Vseposod je bilo videti nestrpne otroke, radovedne starše in vaščane. Prisotne je v imenu društva pozdravila Martina Drosghig. Preden smo se spustili v čudoviti svet domišljije, smo prisluhnili nežnim glasovom otroškega zbora Vrh Sv. Mihaela, ki je pod vodstvom Sare in Tatjane Devetak zapel nekaj pesmi. Sledil je nastop mladih

“ledališnikov” otroške in mladinske skupine Danica. Ta je pod vodstvom Viljene Devetak pripravila igrico Princ in princesa proti hudobni kraljici. Pri delu so ji pomagale Christine Abrami, Martina Drosghig, Nicole Peric in Maja Černic. Igro je napisala Ivana Nanut, nadobudno deklet, ki obiskuje 2. razred nižje srednje šole Ivan Trinko v Gorici. Za scenografijo je poskrbela Lorena Visintin, glasbo pa je uredil Andrej Drosghig.

Glavna junakinja zgodbe je princesa Sanja, ki je kot vse princese prevzetna, toda zelo dobrega srca. Na plesu se zaljubi v princa. Med predstavo se bo večkrat prikazal duh hudobne kraljice, ki si na vsak način želi, da bi hčerka vladala strogo, kakor je vladala ona, preden jo je kralj brez imena ubil. Pri igrici so se vsi zelo dobro izkazali, saj je publika izvajalce nagradila s toplim aplavzom.

Na koncu smo predali besedo pričakovanemu gostu večera: sv. Miklavžu. Sledil je prigrizek, marsikdo pa se je v dvorani zadržal ob prijetnem kramljanju s prijatelji in znanci.

Christine Abrami

Razmišljanje okrog gradnje džamije v Sloveniji Različne perspektive pogleda na minaret in z minareta

Vsekakor je potrebno spoštovati vsakega človeka in njegovo pravico do svobodne izbire in izražanja vere. Ta svoboda pa je omejena z “demokracijsko” določene verske skupnosti. Logično je, da demokratična država prepove in sankcionira dejavnosti in organizacije, ki rušijo njene temelje. Torej tudi demokracija in medkulturni dialog nista brezmejni, sicer ne bi smeli preganjati terorizma in mafije. Nekatere evropske države so prepovedale določene verske skupnosti, ker niso spoštovale pravnega reda teh držav. Če se ugotovi in dokaže, da muslimani sodijo v to skupino verskih skupnosti, potem bodimo dosledni: prepovedati je treba ne le graditev džamije oziroma islamskega -verskega kulturnega centra, temveč tudi obstoj muslimanske skupnosti. Pod isti rentgen bi morala v demokratični družbi seveda iti vsaka religija, vsaka politična stranka, vsako gibanje in društvo. V zadnjem času se dejansko dogaja, da na Zahodu zaradi vpletenosti muslimanov v teroriz-

tične napade zapirajo nekatere džamije. Dejstvo je tudi, da v t. i. muslimanskih državah velja drugačna pravna ureditev, ki še zdaleč ni demokratična in ne zagotavlja verske svobode. Kristjani v muslimanskih državah so pogosto preganjani, ne morejo obnavljati in graditi cerkva, nasprotno so celo mučeni in ubiti. Poročil o tem je veliko. Vprašanje, ki se postavlja je: ali se v Sloveniji lahko ob načrtovani graditvi džamije sklicujemo na recipročnost? Ali lahko rečemo: “Dokler so kristjani in pripadniki drugih religij v muslimanskih državah preganjani in ne morejo graditi svojih verskih objektov, do takrat tudi vi slovenski muslimani v Sloveniji ne boste mogli graditi džamije. Lahko molite, lahko opravljate vaše obrede, nihče vas ne bo in ne sme pobijati, toda vsaj delna recipročnost mora biti! Ko bo spremenjeno pravo v muslimanskih državah, ko bodo kristjani tam lahko gradili svoje cerkve in ne bodo več preganjani, takrat boste tudi vi lahko v Sloveniji

gradili minarete”. Slovenski muslimani bodo rekli: “Kaj smo muslimani, ki smo rojeni v Sloveniji in se imamo za Slovence, kriví, če je v muslimanskih državah tako pravo in nestrpnost do kristjanov? Mi to zavračamo, smo proti temu in spoštujemo slovenski pravni red”. Vprašanje je, če so (ste) muslimani v Sloveniji naredili na tem področju dovolj, če so (ste) se tudi javno uprli krivicam, ki se dogajajo v muslimanskih državah, če uporabljajo (te) vse možne vplive na svoje brate po veri, da bi prekinili s tako prakso. Trditi, da z njimi nimajo (te) nobene povezave, ni odgovorno. Po mojem mnenju bi morali muslimani v Sloveniji pred izdajo dovoljenja za graditev džamije podpisati slovesno izjavo, s katero bi se zavezali, da bodo spoštovali versko svobodo in pravni red naše države in izjavili,

da obsojajo preganjanje kristjanov in pripadnikov drugih veroizpovedi v muslimanskih državah. Z zahtevo po podpisu take izjave, ki bi bil pogoj za graditev džamije v naši državi, bi naša država prispevala k širjenju spoštovanja verske svobode, kot temeljne človekove pravice in opozorila na krivice, ki se dogajajo v muslimanskih državah, muslimansko skupnost v Sloveniji pa zavezala k spoštovan-

tudi v prihodnosti, ko bo morda večina Slovencev muslimanov, kar glede na zgodovinske izkušnje v Mali Aziji in severni Afriki ni nemogoče. Bo Slovenija, če bo do tega prišlo, postala nedemokratična država, pa je že drugo vprašanje. Takrat se bo pokazalo, ali je evropski islam res drugačen od islama v državah s šeriatskim pravom. Vsekakor pa je paradoks, da se islam, ki v islamskih državah

čep prav mora biti v skladu z določenimi predpisi, je po mojem mnenju vprašanje na čisto drugi ravni. Mene osebno motijo marsikateri novogradnje in doživljam čustvene težave, ko gledam, kako rastejo industrijske cone, kako se sredi starih mestnih jeder dvigajo za tisto okolje neprimerne stolpnice, kako ponovo razsvetljuje katoliške cerkve, kazinoji itd. uničujejo temno nebo, ki je naravno dediščina, za verne pa tudi božje stvarstvo. Nekaterim pa je to všeč, nekateri imajo od tega tudi koristi in očitno državne oblasti dopuščajo, da je tako. Čustvene težave je le prav presojati tudi s kančkom racionalnosti! Zakaj bi pri minareti delali izjemo? Zanimivo je na naš pester svet, ki je poln nasprotij in paradoksov, pogledati od zgoraj navzdol - z minareta ali kakšnega drugega stolpa. Bojim se, da bo polemika ob gradnji islamskega verskega centra, ki sicer zagovarjam in podpiram, služila za širjenje nestrpnosti in sovraštva, za kulturni boj in nabiranje političnih točk nekaterih, ki bodo v javnosti lansirali napačna vprašanja. Na izpitu iz človečnosti bomo padli vsi: kristjani in muslimani, predvsem pa vsi, ki prefinjeno sejejo razdor. Želimo novo državljansko vojno, ko še nismo dosegli sprave glede prejšnje? Tega vsekakor ne bi smeli dovoliti.

Bogdan Vidmar

ju pravnega reda Slovenije. Skleпам, da bi muslimani, če držijo, da so prepričani v to, kar govorijo, tako izjavo z lahkoto in brez pomislekov tudi podpisali. Ta izjava bi jih vsaj moralno zavezovala

ohranja nedemokratičnost, na Zahodu spretno širi prav s sklicevanjem na demokracijo. Mislim, da so to ključna in resna vprašanja ob graditvi džamije. Arhitektura in oblika minareta,

Kratke

Zadnje zasedanje konzulte letos

Kako zmotno je misliti, da boš kaj dosegel, če se sam odrečeš svojim temeljnim pravicam, se je najbolje pokazalo na zadnjem letošnjem zasedanju občinske konzulte za slovensko manjšino v Gorici v sredo, 17. t. m., na katero je kot gost prišel tudi goriški župan Ettore Romoli, da bi se pred novim letom še zadnjič pogovorili in si voščili. Povabljen je bil, da bi se z njim člani konzulte pogovorili o uvajanju vidne dvojezičnosti v mestu in drugih stvareh. Župan je gladko povedal, da bo v mestnem središču izvajal samo zakon "in tisto, kar je potrdil in sprejel paritetni odbor za manjšino, pa čeprav sva si bila takrat s prijateljem Damjanom Paulinom, ki je glasoval proti, na različnih bregovih". Se pravi: nič dvojezičnosti v središču mesta. Ker da bi to motilo someščane, ker da se je v preteklosti šlo s tem predaleč in še podobne smo slišali. In nam je bilo vsem jasno, tudi tistim, ki nas zmerjajo s "pokončnostjo", kako narobe je bilo, da se je lansko leto paritetni odbor sam odrekel, s častnimi izjemami, mestnim središčem v Gorici in Trstu.

Pesniški večer v Gorici

V znani gostilni All'Alchimista zraven goriškega županstva je bil v četrtek, 18. decembra, zelo dobro obiskan pesniški večer, na katerem so brali svoje poezije Marino Masini, Giovanni Fiero in Jurij Paljk, goriški pesniki, ki jih družita dolgoletno prijateljevanje in spoštovanje do različnosti in jezikovnega bogastva našega mesta, tudi zato je Paljk bral poezijo v slovenskem jeziku in seveda v prevodu Jolke Milič. Za prijeten večer sta poskrbela še glasbenika, pevka Gabriella Gabrielli in kitarist Mauro Puntereri, ki sta zapela nekaj pesmi v obmejnih jezikih Goriške, medtem ko je argentinski gost postregel s dvema južnoameriškim baladama.

Miklavževanje v Doberdobu / Pred razbojniki so rešili čarobni gozd

Sv. Miklavž je kot vsakič tudi letos olupsal zimske decembrske dni vsem otrokom, ki so nestrpo čakali na njegov prihod. Mudil se je vsepovsod, pozabil pa seveda ni niti na naše najmlajše, ki so se zbrali prav v vsaki vasi. V Doberdobu so ga,

kot že ustaljeno, pričakali v župnijski dvorani s peštrim in vsekakor otroško obarvanim večerom.

Miklavževanje je v vasi na goriškem Krasu že ustaljena pobuda: njena zgodovina sega kaka tri desetletja nazaj. Otroci že toliko časa leto za letom pripravljajo zabavne igrice, ki spremljajo prihod dobrega svetnika na zemljo med ljudi. Letos se je z odrskimi deskami spoprijelo več kot 40 otrok, ki so v režiji Mateje Černic pripravili dramsko uprizoritev Do tiste stezice. Gre za ekološko pravljico, ki jo je na papir zila Vika Grobovšek in je bila za doberdobske potrebe nekoliko prirejena. Dramska igrlica ima ekološko noto, kar ji daje poseben aktualen pomen. Otroci, ki so se opogumili in stopili na oder, so osnovnošolci in srednješolci med šestim in dvanajstim letom starosti. Mamam, očetom in drugim sorodnikom, ki so do kraja napolnili dvorano, so priigrali čarobno vzdušje pravljice. Pravi zaplet pripravijo razbojniki, ki se v gozd pretihotapijo zato, da bi ga uničili: posekati želijo drevesa in se znesti nad naravo ter zelenje. Pravljicnemu gozdu v bran stopijo njegovi prebivalci s palčki in vilami na čelu. Naloga je sicer težavna, a po več poskusih kljub vsemu gozd uspešno rešijo in ga ohranijo kot svoje naravno bivališče.

Po dramskem prizorčku je bil na vrsti najbolj pričakovani trenutek večera, prihod sv. Miklavža. Svetnika so seveda spremljali angeli, za njim pa se je v dvorano priplazilo tudi nekaj hudičev, ki so se pozabavali predvsem z bolj živahnimi otroki. Vsi so dočakali svoje darilo, živahne pa je seveda čakala tudi šiba. / AČ

Števerjan / Sv. Miklavž v vrtcu

Starši otrok števerjanskega otroškega vrtca so se odločili, da z letošnjim šolskim letom odprejo na vaški podružnici Zadrzne kreditne banke iz Manzana, bolj poznane pod imenom Banca di Manzana, hranilno knjižico, kamor redno vlagajo mesečno. Slednja služi za kritje rednih stroškov.

Zahvaljujejo se vodstvu in osebju, posebno Saši Klanjšček, ker so vedno razpoložljivi in prijazni do njih in ker so blagodejno pomagali sv. Miklavžu z nakupom novih igrač. Otroci so se tega izredno razveselili.

Predbožični čas je bogato obdaril družinico Marije in Davida Bandlja.

V naročje jima je položil malega AMADEJA.

Srečnim staršem iskrene čestitke, novorojenčku pa veliko sreče v življenju!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA NOVEGA GLASA

SCGV KOMEL Božičnica v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Božično glasbeno voščilo šole Emil Komel

Polna velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici je v ponedeljek, 22. decembra, toplo sprejela gojence Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki so skupno s svojimi mentorji oblikovali res prijet-

no in živahno božičnico.

Na tem osrednjem javnem nastopu pred prazniki so na lepo okrašenem odru nastopili trije res dobri pevski sestavi ob instrumentalni spremljavi in izbrani solisti. Z radoživim veseljem so večer uvedli malčki

Otroškega zbora DoMiSol pod vodstvom Michele De Castro in ob spremljavi kvarteta flavt. Odlično se je izkazal tudi krepki Otroški zbor Nauka o glasbi pod vodstvom Damijane Čevdek s skladbo, ki so jo spremljale oboa, trobenta, klavir in violončelo. V posameznih instrumentalnih točkah, primerno kratkih in raznolikih, so božične in druge skladbe pretežno tujih avtorjev zaigrali mladi gojenci na klavir, kitaro, violi-

Ester Pavlic

no, harmoniko, violončelo in flavto. Posebno presenečenje sta bili dve študentki harfe, novega oddelka na šoli Komel, ki smo ga vsi iskreno veselili in ki naknadno bogati že itak pestro ponudbo glasbene šole. Prava "poslastica" pa je bilo sklepno božično voščilo Centra Komel z Rutterjevo Angelsko pesmijo: pod taktirko Mirka Ferlana jo je odpel Zbor učencev in učiteljev, na harfo je igrala Ester Pavlic, kot solistka pa je zablestela Alessandra Schettino.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Komel

Lepi uspehi treh obetavnih gojencev

Na Centru Komel so se v prejšnjih tednih zvrstili razredni nastopi učencev, ki letos množično sledijo pouk različnih instrumentov. Največ je kitaristov in pianistov, vseh učencev pa skoraj 400. Tradicionalni božični nastopi so se zvrstili na različnih podružničnih šolah: v Doberdobu, na Plešivem, v Štandrežu. Dne 19. decembra so se javnosti predstavili pianisti prof. Sijavuša Gadžijeva, ki so tudi tokrat presenetili z nivojem svojega izvajanja.

V množici učencev je gotovo več mladih glasbenikov, ki so se že uveljavili na raznih tekmovanjih ali se izkazali na koncertnih odrih.

Letošnja 8. izvedba Mednarodnega klavirskega tekmovanja

Alessandro Villalva

Mesto Gorica je kot zmagovalca v B kategoriji postavila na oder 10-letnega Alessandra Villalva. S 100 točkami je tudi najvišje ocenjen tekmovalec celotne prireditve. Talentirani učeneec je doma iz Trevisa, a so ga starši zupali prof. Sijavušu Gadžijevu na SCGV Emil Komel, kamor prihaja na tedensko lekcijo. Na

Marta Carlesso

nagradni prireditvi je Alessandro zaigral Metnerjevo Pravljico op. 26 št. 3 v f-molu in Lisztovo etudo št. 4 op. 1 v d-molu. Tudi Mednarodno tekmovanje, ki ga prireja tržaška glasbena akademija Ars nova, je letos nagradilo dva učenca Centra Komel. V A kategoriji je zablestel mali violinist Aleš Lavrenčič, ki obiskuje pouk na doberdobski podružnici. Petčlanska žirija, med katerimi sta bila Massimo Belli (predsednik) – profesor in dirigent na tržaškem konservatoriju in Helfried Fister (podpredsednik) – profesor na konservatoriju v Celovcu, mu je pri-

sodila absolutno prvo mesto z oceno 96/100. V B kategoriji pa se je v ostri konkurenci povzpela na 4. mesto violinistka Marta Carlesso. Oba sta učenca prof. Frančiška Tavčarja. Na nagradni prireditvi, ki je bila v Trstu 7. decembra, je Aleš zaigral Variacije Aurelia Arcidiacona ob klavirski spremljavi očeta Hilarija Lavrenčiča.

Med nagrajenimi je bilo več učencev iz Slovenije in pianistov z Glasbene matice.

Lepi uspehi, ki pričajo, da zamejsko glasbeno šolstvo kljub težavam stopa vzporedno s standardi evropskih šol.

Livio Semolič o Trgovskem domu

Do vrnitve je še daleč!

D r. Livio Semolič, pokrajinski predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze na Goriškem in javni politični delavec, je zadnje čase, skoraj, če ni že edini!, ki se še ukvarja s problematiko goriškega Trgovskega doma, stavbe, ki naj bi postala kulturni dom vseh goriških kultur, predvsem pa naj bi v njem po sprejetju zaščitnega zakona za našo narodno manjšino našle svoj dom tudi slovenske organizacije. Ker iz vsega tega za zdaj še ni nič, vsaj vidnega ne, smo naprosili Livia Semoliča, naj nam razloži, kje so razlogi za zavlačevanje vrnitve Trgovskega doma uporabnikom, se pravi nam Slovincem, ne samo nam, a tudi nam. Vprašali smo ga, na kakšni točki je sedaj problematika Trgovskega doma.

"V zadnjih tednih sem obiskal tako prefektinjo kot novega deželnega direktorja za premoženje in pa deželnega ravnatelja za javno domeno, ki je dejansko lastnik stavbe. Odprta problema sta dva: prvi je dodelitev pritličnih prostorov Trgovskega doma, ki so bili že dodeljeni s strani javne domene

Deželi in bi morali biti v kratkem tudi obnovljeni. Projekt obnovitvenih del se je zaustavil in to zaradi zelo banalnega problema, dela namreč niso mogla steči, ker so prostori še zasedeni z arhivom pokrajinske izpostave zakladnega ministrstva. Tu se sedaj bije bitka okrog tega, kdo mora poskrbeti in plačati selitev, in seveda tudi to morajo ugotoviti, kam naj stvari odpeljejo..." nam pripoveduje Livio Semolič, ki opozori še na drugo točko, in sicer: "Seveda je tu še pridobitev dodatnih prostorov, in sicer gre za osem sob v drugem nadstropju Trgovskega doma, ki so bile leta 2003 dodeljene Pravosodnemu ministrstvu, a niso bile nikdar uporabljene, in je v teku tudi postopek na računskem sodišču. Tu so še prostori, ki so bili po letu 2001, ko je bil izglasovan zaščitni zakon, dodeljeni ambulanti Zakladnega ministrstva. Pravijo, da bodo pristojnosti ambulante prenesli na Krajevno zdravstveno enoto, kar pomeni, da bi morali v najkrajšem času vrniti tudi te prostore Deželi". Seveda nas Livio Semolič ope-

Foto JMP

zori, da gre za dva ločena problema, saj prvi zadeva nam namenjene prostore in drugi problem pa tiste prostore, ki bi se lahko prišli v poštev. Pove tudi, da je goriško prefektinjo Mario Augusto Marroso opozoril, "da je nedopustno, da se stvari zavlačujejo v nedogled, ker gre za rešitev res banalnih težav"! Prefektinjo je prosil, naj skliče spet omizje, ki ga je aktiviral decembra leta 2007 prefekt De Lorenzo, ko je sklical predstavnike dežele, Javne domove, Zakladnega ministrstva in krovnih organizacij z namenom, da bi on koordiniral vse dejavnike. Prefektinjo je tudi

naprosil, da bi si prizadevala nagovoriti vse odgovorne, da bi do izpraznitve prostorov Trgovskega doma prišlo čim prej. Povedal nam je tudi, da je potrebno izjemno veliko truda za vsako stvar, ker gre večkrat za "izigravanje nekaterih funkcionarjev, ki se dobesedno sprenevedajo, ko gre za odločanje o tem". Semolič nam pove tudi to, da bi se morali tudi v naši sredi aktivirati vsi dejavniki, ker bi morda z večjim pritiskom na birokratski stroj dosegli več, saj se je sam čisto slučajno znašel v vlogi koordinatorja za vrnitev prostorov v Trgovskem domu. S primerom dvorane Petrarca, ki je bila dodeljena Državni knjižnici, nam pove, da je bilo vse urejeno za prevzem in so bili vsi načrti napravljeni za obnovo, a do začetka del ni prišlo zaradi nesoglasij med Deželo in Ministrstvom za Kulturo, kar je seveda paradoks. Ob koncu pogovora je še dejal, da si želi, da bi se v naši narodni skupnosti bolj zavzeli za vrnitev prostorov v Trgovskem domu, in je zato pripravljen vsakomur, ki želi kako informacijo o tem, pomagati.

Dobrodelni informativni večer o raku v Števerjanu

Vabilo k velikodušnosti za dobro vseh

Huda bolezen lahko globoko prizadene človeka, svoje in skupnost. Lahko pa tudi spodbudi ljudi k velikodušnosti, ki pripomore k temu, da bi drugi ljudje manj trpeli in lepše živeli.

Gospa Sonja Marassi Bednarich, domačinka iz znane števerjanske družine, ki jo širša javnost pozna tudi zaradi njene knjige o izvrstnih sladica, se že nekaj let pogumno spopada z boleznijo, katere že imenuje manj izogibamo. V "režiji" njene družine je - v sodelovanju z društvoma Sedej in Briški grič ter pod pokroviteljstvom občinske uprave - v ponedeljek, 15. decembra, že tretjič uspešno potekal v Sedejevem domu v Števerjanu dobrodelni večer; na njem so številni prisotni lahko kaj več izvedeli o napredkih na področju raziskovanja in zdravljenja rakastih obolenj, lahko so segli v žep in osebno pripomogli k novim raziskavam, poleg tega pa so dokazali, da je v današnji družbi, tu in sedaj, še živa navdse dragocena človeška razsežnost - solidarnost.

Župan Hadrijan Corsi je po glasoženem uvodu, ki so ga navzočim podarili fantje vokalne skupine Sraka pod taktirko Bogdana Kralja, prvi nagovoril zbrane v Sedejevi dvorani, ki jo je dal na razpolago župnik Anton Lazar; iskreno se je zahvalil družini Bednarich za pobudo in zdravnikom iz bolnišnice CRO v Avianu, ki so si vzeli čas za srečanje v Števerjanu. Irena

Bednarich je nato s toplimi besedami spodbudila prisotne k podpori raziskavam, da bi tudi s temi darovi "prispevali k čudovitemu delu" zdravnikov, ki iščejo nove prijeme proti "kugi našega stotletja" in življenja naših dragih rešujejo ali vsaj podaljšujejo. Ne smemo se vdati misli, da smo pred to boleznijo nemočni, je rekla. "Gotovo ne smemo čakati, da tudi sami zbolimo, da se z njo začnemo seznanjati". Izredno pomembna je preventiva, ki je "v nekaterih primerih ne samo možna, ampak tudi izredno učinkovita". Ne nazadnje je koristno se zglodovati po tistih, ki so bolni: "Zamenjajmo naše prioritete, pobejnimo monotonni vsakdanjosti dnevov, izgubljeni v nepomembni majhnosti"! Zgovorni so bili tudi stihisti bolnega dekleta o tem, da je "čas kratak", ki jih je prebrala Irena.

Gostje letošnjega srečanja so bili štirje zdravniki iz Aviana, ki sicer pripadajo srednji generaciji, in vendar so zaradi svoje izkušnje in talentov že sedaj trdni stebri onkološkega sre-

Simon Spazzapan

Samuele Massarut

dišča. Tri svoje kolege je namreč pripeljal s sabo dr. Simon Spazzapan, Goričan, odgovoren za hospice Via di Natale, ki je sodelavce tudi predstavil, se prej pa je povedal, da je "ga. Sonja primer človeka, ki sobiva z boleznijo, gre naprej in tudi nam zdravnikom daje moč, da gremo naprej". Kirurg dr. Samuele Massarut, bodoči primarij oddelka za raka na dojki, je nazorno spregovoril o epidemioloških, psiholoških, diagnostičnih in terapevtskih vidikih te najpogostejše oblike "ženskega" raka, saj vsako leto odkrijejo v Italiji (na severu več kot na jugu) nad 30 tisoč novih primerov. Več kot 70% jih ozdravi, pomembne pa so zlati redne kontrole. Dr. Roberto

DD

Za obeležje Mirku Špacapanu

Za obeležje Mirku Špacapanu na telovadnici Slovenskega športnega centra so preko banke darovali: Franco Bagon 50; Marilka Koršič 50; Ida Komjanc 50; Ivan Terpin 100; Alenka Florenin 25; Svetka Granvar 50; Štefan Bukovec 50; Ivo Cotič 150; Ivan Černic 100; Nikolaj Simon Komjanc 100; Marilka Koršič 50; Silvano Kerševan 50; Andrej Vogrič in Caterina Ferletič 160; Martin Komjanc in družina 50; Adventni venčki sv. Ivan Gorica 450; Marijo Černic 50; Franco Bagon 50; Alenka Florenin, izkupiček spominskega večera, 350; SZSO skavti 200; 36 evrov, ki so bili nabrani na notranjih tekmah Olympic "C"liga.

Sorio, specialist za ginekološke rakaste tvorbe, je najprej govoril o raku na jajčniku, dalj časa pa se je ustavil pri diagnostičnih vidikih in preventivi raka v materničnem vratu. Vzrok za tega sta agresivni obliki virusa HPV, ki ga namerava sodobna medicina v naslednjih letih iztresti s pomočjo cepiva za dekleta, ki še niso spolno aktivna. Nazadnje je o najbolj krutih oblikah tumorja, ti-stih, ki prizadevajo otroke in mlade, s topljo človečnostjo spregovoril pediater in onkolog dr. Maurizio Mascarin, odgovoren za projekt "Area Giovani". Ker je v svoji izkušnji opazil, da odraščajoči pacienti, ki ne spadajo več med pediatrične bolnike, hkrati pa še ne med odrasle, v sivih bolnišnicah slabo okrevajo, je zanje in z njihovo pomočjo - s prispevki zasebnikov in takih dobrodelnih večerov ("CRO ni potrošil niti evra!") - ustvaril v Avianu primeren manjši oddelek, kjer na multidisciplinaren način zdravijo "goste" od 14. do 24. leta. Štiri sobe so pobelili z živimi barvami, jih opremili z računalniki in internetom, s televizorji, tablam in dnevniki ("Mladi radi veliko pišejo" ...), obenem pa vzpostavili redne stike z zunanjim svetom, s šolniki, prostovoljci in z drugimi gosti, tudi z vrstniki, ki pri našajo knjige v knjižnico tega posebnega oddelka. "Terapevtska zaveza" vseh omenjenih dejavnikov pomaga mladim, da se ne zaprejo v svoj svet, da še naprej iščejo odprt svet, da se tudi soočajo in podpirajo med sabo in tako z večjo lahkotno sobivajo z boleznijo. Po omenjenih posegih se je marsikdo iz občinstva oglašil tudi v zanimivi razpravi, nakar so prireditelji večera vse navzoče postregli z briškimi dobrotami, med katerimi seveda niso manjkale odlične slaščice.

DD

SOVODNJE Gostovanje KD Brce iz Gabrovice

Na trnek se ulovi tudi... ljubezen!

Po več kot dvajsetih ponovitvah doma in v bližnjih krajih na "oni" in "teji" strani Krasa je gledališka skupina Kulturnega društva Brce iz Gabrovice pri Komnu prišla v goste tudi v sovodenski Kulturni dom na povabilo domačega društva. Čeprav je bil v petek, 28. novembra, čemer večer, se je v dvorani zbralo veliko domače publike, ki je preživela zabavne trenutke v družbi igralcev iz Gabrovice. Pod režijsko taktirko Sergeja Verča, ki je že več kot dvajset let njihov mentorski vodja, so odigrali vrtoglavo situacijsko komedijo mladega italijanskega pisca Marca Tassara Amour, amore, Liebe...na trnek se lovijo ribe! (v izvirniku Un grazioso via vai). Avtor se je pri pisanju vidno naslanjal na angleško delo Marca Camolettija Boeing, boeing in preigral preverjeno temo o brezdelnosti, ki

nastavlja vabo mladim stvarstvom in ima sočasno razmerje kar s tremi ljubicami, dokler se se-

veda, po komičnih zapletih, njegov, na lažeh zgrajeni grad, ne sesuje. Po Verčevi zaslugi, ki je tekst prevedel in ga priredil za potrebe svoje igralske skupine,

in ob pomoči igralke Minu Kjuder, ki je jezikovno obdelala besedilo, se je to gledališko delo prvič znašlo na slovenskih odskih deskah, in sedeč po vrsti ponovitev in odzivih publike, naleto na splošno na dober odziv gledalcev. Igralci iz Gabrovice so se že večkrat srečali s komedijo različnih obdobij, toda tokrat so prvič okusili slast in napor situa-

cijske komike, ki je do izvajalcev neizprosna. Nič se v njej ne sme zgoditi naključno, vse mora biti utečeno in navito, da se obrati in preobrtati zasukajo kar se da

hitro, tako da jih gledalec komaj dohaja. Komedijantom iz Gabrovice je treba priznati, da so like dobro osvetlili in jih obavali v prave karikature in igro dosledno izpeljali ter da je bil v glavnem tempo uprizoritve konstanten.

K uspešni postavitvi komedije je prispevala tudi scena, ki si jo je, kot zahteva vsebina, z obilico vrat, obveznim kavčem in omaro, kamor se lahko marsikaj in marsikdo skrije, zamislil Verč. Izdelali in učinkovito poslivali pa so jo Darko Kačič, Milivoj Colja in Milko Švara. Slednja sta tudi nastopala v igri skupaj s soigralci Valterjem Budo, Grozdano Švara, Silvestro Grižnik-Kačič, Bojano Furlan, Mojca Švara Buda, Pavlom Trobecem, Erno Trobec, Branko Guštin in Edom Škrlem, ki so, po zamisli Minu Kjuder, oblečeni v kostume kričevih barv, posebilen svojevrstne, smeh vzbujajoče komedijske like. Igralcem iz Gabrovice se ob vztrajnem delu gotovo obejajo še nadaljnja igralska rast, uspeh in užitek ob odrskem nastopanju, ki jih je že poneslo tudi med slovenske rojake v Parizu. IK

Obvestila

Rajonski svet Štandrež, župnija, kulturna in športna društva v Štandrežu vabijo v nedeljo, 28. t. m., na baklado, ki se bo začela ob 17. uri na trgu sv. Andreja in bo krenila proti mejnemu prehodu. Tam se bo končala z družabnostjo.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da bo avtobus odpeljal udeležence silvestrovanja v Dijaški dom v Novo Gorico v nedeljo, 28. decembra, ob 16. uri iz Doberdoba, s postanki na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah (pri cerkvi in lekarni), Štandrežu (pri cerkvi) in v Podgori (pri telovadnici in vagi). Začetek srečanja ob 17. uri. Priporoča se točnost!

V galeriji Ars na Travniku je do 31. decembra na ogled skupinska prodajna razstava Umetniki za Karitas. Ogled je možen po urniku knjigarne.

Ženski pevski zbor iz Ronk in SKRD Jadro vabita na koncert božičnih pesmi, ki bo v nedeljo, 11. januarja 2009, ob 15.30, v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah. Nastopata Komorni orkester Nova - Nova Gorica in Vokalna skupina Vinika - Brda.

Mladinski dom iz Gorice prireja v sredo, 14. januarja 2009, ob 20.30 bo v dvorani Franc Močnik v Gorici predavanje psihoterapevta Bogdana Žorža na temo Kako učinkovito pomagati otroku pri šolskem delu. Lepo vabljeno! **Suha gozdna drva** vam pripelje na dom kmetija Aleš Komjanc iz Števerjana (tel. 0481/390238).

Darovi

Za cerkev v Jamljah: v spomin na Milko Soban daruje N. N. 23 evrov.

Za Novi glas: N. N. 55, Zaffalon Devetti Jolanda 10 evrov.

Za števerjansko cerkev: žena v spomin na pok. Jožefa Pintarja 50; N. N. za večno luč 20; druž. Hlede v spomin na pok. očeta Cirila 50; brat Lojze namesto cvetja Cirilu Hlede 50; gospodar podjetja "Stocco impianti" Pozzuolo d. F. 100; v spomin na pok. Ivico Simičič: Silvana, Dušan, Meri in vnuki 100, druž. Miklus 50; starši ob krstu Martina 50; namesto cvetja Mariji Terenzi-Rezki družine Providenti in Stabile iz Go 200, Hadrijan Hlede 40, prijatelj sinov 110, njeni otroci z družinami 200, Bruno Hlede 100; Lavra Bensa v spomin na Rezko Hlede 50 ter v spomin na Albina in Petra 50; Ivan Feroletto v spomin na ženo Magdo 50; N. N. 40; N. N. 50; N. N. 50; N. N. 50; N. N. 50; N. N. v zahvalo za srečno opravljeno trgategatev 100; namesto cvetja na grob Ediju Hledetu: Simon Komjanc z družino 50, Darko Dornik z družino 50, sestre Stanič 50, mama Zana, Silvan in Rinaldo z družinami 50, Mirjam in Saša 50; za števerjanski cerkveni pevski zbor v isti namen: Darko Dornik z družino 25, mama Zana, Silvan in Rinaldo z družinami 50, Mirjam in Saša 70 ter za števerjanski Vestnik Aleš Komjanc z družino 50, mama Zana, Silvan in Rinaldo z družinami 50, Mirjam in

Saša 80 evrov.

Za števerjanski cerkveni pevski zbor: v spomin na Rezko Hlede vd. Škorjanc otroci z družinami 100 evrov.

Za cerkev na Jazbinah: N. N. v spomin na Simona Pintarja za večno luč 50; Tone Koršič za zvonjenje 30; družina Edija Skoka 100; N. N. 30 evrov.

Za lačne otroke v misijonih: namesto cvetja na grob Ediju Hlede Darko Dornik z družino 25; v spomin na Ivico Simičič Silvana, Dušan, Meri in vnuki 150, družina Nigro 50, gospa Bruna 50; v spomin na Rezko druž. Klanjšček 50; brata Julijan in Emanuel 8 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: N. N. 40 evrov.

Za ŠZ Soča: v spomin na Radovana Valiča darujejo Markotinovci 100 evrov.

Cestitki

Tri dni pred Božičem je zagledal luč sveta mali Amadej in tako osrečil mamico Marijo in očka Davida Bandlja. S srečno družinico se veselijo in ji čestitajo pevke in pevci MePZ Štandrež. V družini Davida in Marije je prijokal na svet mali Amadej, Nona Renata, nota Meri in Ivo, sestrična Mirjam ter vsi Bandellijski, Marušičevi in Della Vedova se s srečnim staršema veselijo, malemu pa želijo, da bi ga blagoslov Božjega Deteta vedno spremljal na poti življenja.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26.12.2008 do 01.01.2009)

Radiojska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 MHz; za Furlanijo 103.7, 103.9 MHz; za Kanalno dolino 95.7, 99.5 MHz; za spodnjo dolino Bele 98.2 MHz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 MHz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 26. decembra (v studiju Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 27. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. decembra (v studiju Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 30. decembra (v studiju Matjaž Pintar): Utrinki in našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. decembra (v studiju Danilo Čotar): Pesmi staremu letu v slovo.

Cetrtrek, 1. januarja (v studiju Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na Center za zdravljenje venskih boleznij v Portorožu, tel. 00386 31 837218

Potovanje z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper

V zvezi s potovanjem v južno Turčijo in na Ciper sporočamo o spremembi datuma. Odpotovali bomo 20. aprila, povratek pa bo 29. aprila. Prijavite se lahko na naših sedežih v Gorici in v Trstu najkasneje do 18. februarja 2009. Pohitite z vpisom.

Dragemu dirigentu

BOGDANU KRALJU,

ki je 26. decembra praznoval okroglo obletnico,

iskreno voščijo in želijo še veliko skupnih zadoščeni

PEVKE IN PEVCI

MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA LOJZE BRATUŽ.

Loftanda VRH SVETEGA MIHAELA
Tel. 0481.882488
www.devetak.com

"Deveta" 1870

OKUSNE DOBROTE DOMACE ZEMLJE
...in sproščen odlihih na Krasu v novih prostorih Lokande
Cotova družina se zahvaljuje vsem prijateljem,
ki so pripomogli k našim uspehom v letu 2008
in vošči vsem polno zdravja in veselja v letu 2009

Ljubljana / Ob podelitvi doktorata Honoris causa Govor častnega doktorja Borisa Pahorja

Splošno znana gospa rektorica, spoštovani univerzitetni senat, spoštovani gospodarstveni dekan in učni kader Filozofske fakultete, dragi prijatelji!

Ko se vam iskreno zahvaljujem za počastitev, ki ste mi jo dodelili, priznam, da je bilo občutku velikega zadovoljstva dodano začudenje ob nenadni naklonjenosti najvišjega slovenskega izobraževalnega foruma, do katerega sem se doslej zaradi različnih razlogov čutil duhovno precej oddaljenega. Deloma je k ti odtujenosti prispeval moj študijski kurikulum, deloma mediteransko razpoloženje, a poglavitna je vsekakor bila ugotovitev, da tako, kakor nas ni socialistična republika, tako nas

tudi sedanja slovenska država ne vključuje, slovenske ločene dele, v svojo usodo. To je na politični ravni predvsem vidno v ukrepanju ali v neukrepanju zunanjega ministrstva: tudi novi minister je, na primer, že izjavil, da je prihodnost manjšine odvisna od nje same, in tako že vnaprej omejil vlogo spoštovanega in cenjenega gospoda akademika in ministra brez listnice dr. Boštjana Žekša. Na drugi strani je na dlani vsestranska, tudi pri izobraženih osebah, nepoučenost o dejanskem stanju ločenih delov: ta nepoučenost se stopnjuje do dezinteresiranosti in celo do izjav, na primer, kakšen smisel ima slovensko šolstvo v Trstu ob današnjem globalizacijskem trendu sveta. Ob ti trpki premisi moram

vseeno z zadoščanjem omeniti, da se je Filozofska fakulteta začela resno zavzemati za

to, da bi poleg določenega znanja njeni diplomiranci v svojem poklicu potrjevali zavest in vrednost slovenske identitete. To je velikega pomena pri izobraževanju

mladine, ki je pod vplivom kapitalističnega internacionalizma, kot je bil večji del njenih sedanjih učiteljev in profesorjev pod vplivom levičarskega. Medtem ko je edina prava pot tista, ki jo je udeležil Kočbek in jo poudaril tudi Kosovel,

ko je v spisu *Separatisti* oločil: "Naš ideal je evropski človek - bodimo eno po duhu

in ljubezni, a ohranimo svoje lastne obrasce".

Seveda to velja tudi za Korosko in za druge naše nezahelene ločine, a dovolite mi, da kot tržaški človek dodam še pol strani o naši usodi, in ker to tipkam še v Trubarjevem letu, bi poklical na pomoč našega velikega moža in očeta ter njegovega mentorja Bonoma. O tem zmeraj govorimo kot o že na pol protestantskem škofu, pozabljam pa, da je bil politik in diplomat širokega obzora. Leta 1517 je namreč tako ugovarjal: Civitas tergestina potest dicit verum emporium Carsiae, Corniolae, Stiriae et Austriae - kar po naše pomeni: tržaško mesto lahko imamo za pravi emporij Krasa, Kranjske, Štajerske in Avstrije. Seveda se je ta njegova vizija uresničila šele dve stoletji kasneje, a on sam jo je začel oblikovati tako, da je svoje bogoslovce vzgajal v treh jezikih in Trubarja že postavil za pridigarja v slovensčini. Pa tudi v vseh treh jezikih je Trubar sam nastopil, znani so goriški primeri, a verjetno je tudi tržaška praksa slovenskega pridigarja kdaj

to zahtevala.

Oba tadvaja moža sta še zmeraj aktualna. Današnji Trst se namreč v perspektivi novega razvoja področja, to je evroregije, nahaja v položaju, da bo doživel neko novo uveljavitev, dolgo preprečeno obnovo emporija. V času predsedovanja Riccarda Illyja je začel te renesanse že nakazati: v deželni zbornici je namreč nameščeno simultano prevajanje v starih jeziki: italijanščini, slovensčini, furlanščini in nemščini.

To pomeni, da bo ob takšnem razvoju Trsta in njegovega zaledja dana možnost tudi slovenski državi in njenim ustanovam, da sooblikujejo prihodnost tega izjemnega križišča jezikov in kultur. In v tem smislu mislim, da lahko sprejemam častno priznanje, ki ste mi ga dodelili, kot znamenje razširitev delovanja najbolj zlahkne slovenske humanistično-kulturne ustanove iz dosežanja pretežno uokvirjene samozadostnosti v sproščeno soustvarjanje z deželno Iga Grudna, z deželno Goriškega slavčka, z deželno današnjih čudovitih čedermačev.

Pogovor / Anita Kravos

Na Goriškem premalo znana rojakinja-igralka

Antonella Cerminara, javnosti bolj poznana kot Anita Kravos, živi v Rimu. Rodila se je leta 1974 v Trstu, živel je v Sovodnjah ob Soči, diplomirala je iz ruščine na univerzi v Benetkah. Od leta 1998 do leta 2000 je živel in študirala v Moskvi, nato se je preselila v Rim. Zaradi službene dolžnosti se decembra, za krajše obdobje, vrača v Gorico. Po poklicu je igralka.

Gorica postaja za kratek čas filmsko prizorišče. Kaj nam lahko poveš o svojem sodelovanju pri tem projektu?

Nastopam v filmu režiserja Alessandra Angelinija z začasnim, delovnim, naslovom *Alzati e cammina* (Vstani in hodi). Glavni igralec je Sergio Castellitto. Pol filma so posneli v Rimu, pol se dogaja na meji, ki igra pomembno, odločilno vlogo. Lokacije so na tej in na oni strani, v Italiji in v Sloveniji. Snemali bomo v Novi Gorici, v kazinoju Perla in drugod po mestu ter v Gorici. Nato se bomo po slovenski strani premikali vse do meje s Hrvaško.

Kako se počutiš sedaj, ko boš snemala film v domačih krajih?

Zelo sem vesela, da se vracam domov. Ko sem začela igralsko kariero, si ne bi mogla predstavljati, da bom nekoč snemala film v Gorici. Pred desetimi leti so bile to sanje, danes se mi uresničujejo. Zahvaliti se moram dobro delujoči Film Commission Furlanije Juljske krajine (FJK) in slovenskemu Filmskemu skladu, ki sodeluje pri projektu. Zelo me veseli, da delata skupaj italijanska in slovenska filmska produkcija.

Lansko leto si že sodelovala pri uresničitvi mešanega projekta. Kako je bilo takrat?

Film Commission FJK je podprla slovensko produkcijo *Atalanta* pri snemanju filma *Prehod/Transition*, slovenskega režiserja Borisa Palčića. Film je posvečen režiserju Franciju Slaku, ki je umrl lansko leto. *Prehod/Transition* je znanstvenofantastični psihološki triler, kar je nenavadno

za slovensko produkcijo. *Ena tretjina dialogov je v angleščini. Zgodba se odvija v Ljubljani in Trstu. V njem nastopajo znani slovenski igralci, med njimi naj omenim Jureta Ivanušiča, Ivo Kranjc in Matjaža Tribušona. Sama igram vlogo fatalne Rebekke, temačne in privlačne predsednice skrivnostne organizacije Zom.*

Kakšna je rdeča nit filma? Film je zanimiv, ker obravnava moč manipulacije z ljudmi. Izpostavlja vprašanje o tem, koliko stvari počnemo v življenju na podlagi lastne izbire in koliko zato, ker družba od nas nekaj zahteva. Scenarij je nastal po romanu Vladimirja Nardina. Rebeka splete nevarno zanko in ljubljanskega slikarja Vladimirja zapelje v brezizhodno situacijo, ampak...

Zelo sem se zabavala pri snemanju filma. Končno sem igrala tudi akcijske prizore.

Si bomo film lahko ogledali v kinu?

Pred kratkim smo ga predstavili v Portorožu, na Festivalu slovenskega filma in zmagali nagrado publike. V Trstu so si ga ogledali na festivalu banstvenofantastičnega filma (Science+Fiction: Festival della Fantascienza). Film bo sedaj še po festivalih, kmalu ga bodo vrteli v slovenskih kinodvoranah.

Kako si se počutila med slovenskimi igralci?

S slovensko produkcijo in igralci sem se zelo lepo ujela. Sodelovanje je bilo res zanimivo. Bilo mi je v čast igrati z njimi, ker menim, da je slovenska igralska šola boljša od italijanske in se vedno kaj novega naučiš. Mislim, da je igralska tradicija sploh boljša na vzhodu.

Upam, da bo vedno več slovensko - italijanskih koprodukcij. V tem vidim velik potencial. Združitev moči, organizacijskih sposobnosti in izkušnje italijanske filmske industrije z umetniško kvaliteto slovenskega igraltva bi pomenilo veliko obogatitev.

Omenila si, da je vzhodna igralska tradicija boljša od

zahodne. Sama si študirala v Moskvi. Na kateri šoli?

Najprej sem v Benetkah, poleg univerzitetnega študija, obiskovala Šolo za gledališče Giovanni Poli. Leta 1998 sem se udeležila izpopolnjevalnega tečaja za igralce, Ecole des maitres, ki ga je organiziral Centro Servizi e spettacoli iz Vidma. Z njimi sem bila na turneji v Moskvi. S predstavo, ki smo jo odigrali, sem opravila sprejemni izpit za razred profesorja Vassilija Ivanoviča Skorika. Poučeval je igraltvo in režijo na Ruski akademiji za gledališke umetnosti Gitis, ki je najstarejša in največja gledališka šola v Rusiji. Tam sem ostala dve leti.

Kaj je to pomenilo za tvojo nadaljnjo kariero?

Prineslo mi je srečo. Zahvaliti se moram tej šoli, da sem odigrala svojo prvo glavno vlogo v celovečernem filmu. Milanška režiserka Marina Spada me je izbrala za svoj film *Come l'ombra*. Izvedela sem, da je na internetu razpis za vlogo, prijavila sem se preko elektronske pošte. Režiserka me je poklicala na avdicijo, ker je videla, da sem študirala v Moskvi. Izbrala me je med približno štiristotimi igralci.

Film so lansko leto predvajali v italijanskih kinodvoranah. Ali lahko na kratko spregovoriš o njem?

Film pripoveduje zgodbo mlade ženske iz Milana, ki obiskuje tečaj ruščine. Sanja, da se ji bo življenje spremenilo, ko spozna ruskega profesorja. Stvari se zavrtijo drugače, ko on naenkrat izgine. Pred tem jo prosijo, ali lahko gosti daljno sestrično iz Ukrajine.

Film obravnava težko, aktualno socialno tematiko, vendar je osredotočen na estetski vidik. Kadri s pogledi na prazne milanske ulice igrajo pomembno vlogo pri opisovanju dogodkov. Režiserka je pri snemanju sodelovala z znanim arhitekturnim fotografom Gabrielom Basilicom.

Kako je bilo s sredstvi za film?

Film smo posneli z ničimi sredstvi, vsi smo postali pro-

ducenti tega projekta. Vanj je vsak od nas vložil del svojega profesionalnega znanja. Marina Spada je kot neodvisna režiserka še pred tem izpeljala podoben poizkus. Ustvarjalci v Italiji iščejo alternativo državni produkciji.

Film je doživel velik uspeh. Tudi tebi je prinesel številne nagrade.

Film je bil večkrat nagraden. Predstavili smo ga na Benškem filmskem festivalu, nato smo bili povabljeni še na približno trideset drugih. V Mar del Plata v Argentini je prejel nagrado za najboljšo režijo, v Montpellieru (Francija) posebno nagrado žirije, v

jo je izročila francoska igralka, režiserka in scenaristka Jeanne Moreau v Parizu, na Festivalu Nouvelle Air, in belih čelveljčkov, ki mi jih je izročil Nanni Moretti na festivalu Bimbi belli.

Kaj ti je, poleg nagrad, prinesel film *Come l'ombra*?

Film mi je spremenil življenje. Po njem sem snemala kar tri celovečerce:

Prehod/Transition z Borisom Palčićem v Sloveniji, *L'amor cortese* v Italiji - režiser je Claudio Camarca in *Secrets and Sisters* z režiserjem Francescom Jostom v Švici. V prvem sem odigrala vlogo negativke, v drugih dveh glavno

seni. Igrala sem vlogo teroristke.

Kako je bilo pred filmom? Kako si začela?

Živela sem v Rimu, skušala sem delati v gledališču, kar mi ni ravno uspelo. Preživljala sem se s prodajanjem sladoleča v lokalu na Campo dei Fiori. Moj sodelavec je bil prostovoljni asistent pri filmu *Saimir*, režiserja Francesca Munzija, in me je prosil, naj mu pomagam pri avdicijah. Režiser je izbral tudi mene za manjšo vlogo. Tako sem začela.

Zakaj igralski poklic?

Vedno sem čutila nagnjenje do tega poklica, zato sem se odločila, da se ponudim kot igralka. Vzela sem življenje v svoje roke, tako kot Claudia v filmu *Come l'ombra*. **Kakšni so tvoji načrti za prihodnost?**

Po čudežnem naključju bom snemala še en film v Gorici. Projekt obravnava tematiko meje in nosi naslov *Altrove*. Režiser je Corso Salani, ki je že prej snemal filme o slovensko-italijanski meji (film *Occidente* je uprizoril na Natovem vojaškem letališču v Avianu).

V filmu *Altrove* bom igrala priseljenco iz Moldavije, ki živi na Goriškem. V njenih očeh je meja skrivnost in nerazumljiv pojav. Zgodba bo na zanimiv način prikazala lepoto obmejnih krajev. **Kako si si izbrala ime Anita Kravos?**

Želela sem poudariti svoje dvojezične korenine, oče je Italijan in mama Slovenka. Mama se imenuje Anna Kravos, Anita je pomanjševalnica njenega imena.

Najlepša hvala za pogovor in veliko uspeha pri nadaljnjem delu!

Katarina Brešan

Foto Sašo Djurišić

Montevideu (Urugvaj) nagrado kritike (Fipresci - The International Federation of Film Critics).

Sama sem dobila sedem nagrad kot najboljša igralka. Najraje se spominjam tiste, ki mi

vlogo. Začela sem delati tudi za italijansko televizijo. Naj omenim samo televizijski film v dveh delih o generalu Dalla Chiesa, z Giancarlom Gianninijem in Stefanio Sandrelli. Predvajali so ga lansko leto je-

S pesmijo v novo leto

Kozmičnemu Detetu
za rojstni dan

Ti toplina si
in sonce.

Samo v Tebi
dozoreva
ta brezkončni grozd
človeštva,
spet z nevidno
popkovo.

Kaj ve jagoda
o trgatvi?

Ve,
da le v objemu
preše
bo postala
mošt
in vino?

V njem
se jagoda
in sonce večno
stapljata
v penino.

Ti krotkost,
Ti si ljubezen,
si pomirjenje
srca.

Koga je strah
teh drobnih

prstkov,
ki igrajo se
s planeti
in vrtijo
os sveta?

Ti si pesem
in beseda,
kakor Tvoja
ni nobena.

Če naj Ti zapoje
pesem,
pesnik mora
biti majhen,
manjši
od pesmi,
ki jo piše,
da nezaten
v njej se skriva,
tam,
kjer bije ji
srce,
a če hoče biti
velik,
vetter časa
ga odnaša,
kje ljubezen je,
ne ve.

Koga je strah
teh drobnih
prstkov,
ki tiščijo
os sveta?

Bruna M. Pertot

Čar in žar magnetofonskih trakov
Tihotapci angelskega
petja

Že fotografije nam oživijo ljudi, kaj sele magnetofonski trakovi, in katerih so ujeti glasovi svojcev, prijateljev, znancev! V hipu se čudno zrahlja nevidna, a nepreklicna meja med sedanostjo in preteklostjo, med svetom okrog nas in onim na že Drugi Strani. Včasih ne vemo, ali naj se razveselimo ali pa vznemirimo, ko se nenadoma oglasijo žive in hkrati nežive besede, ko s pritiskom na gumb zanihamo med spominom in srečanjem. Potem pa nam rešilno pomaga dobra sestra radovednost in se predamo zgodbi, sporočilu na traku. Na nekem takem traku, najdenem po dobrih štirih desetletjih, je bil glas rajnega dr. Milana Starca, spoštovanega in priljubljenega zdravnika s Kontovela pri Trstu. Prisluhnil sem. "Bilo je okoli leta 1930, ko sem prvič videl radio-aparat od blizu in poslušal slovensko radijsko oddajo. Za božično vigilijo mi je oče skrivaj namignil, naj grem z njim. Ubrala sva neko stransko pot. Ko se je oče prepričal, da nimava nikogar za petami, je potrkal na neka vrata in prišla sva v malo sobo, ki je bila že nabita z vaščani. Videl sem tedaj vrsto baterij - bilo jih je menda 60 - in majhen aparat. Rekli so, da gre za oddajo slovenskih božičnih pesmi iz Ljubljane. Slišali smo nejasno, nekdo je stalno povezoval baterije, in vendar smo se vsi čudili človeškemu napredku: v Ljubljani smo peli in mi smo poslušali sloven-

ske pesmi daleč, z zavestjo, da neke lahko prepevajo v materinem jeziku. Ko poslušam slovenske radijske oddaje iz Trsta, se vselej spominjam tistega večera, ko sem skrivaj poslušal slovenske božične pesmi. Mislim na veliko vlogo, ki jo ima radio v lepih in težkih trenutkih posameznika in naroda". Mirna pripoved, zaokrožena na bistveno. Mladi fantič se je torej prvič srečal s čudežnim aparatom, ki na veliko daljavo prenaša petje. Petje pa ni bilo navadno, božično je bilo. In še eno čudežnost je začutil mladi poslušalec v gneči tistih vigilijskih skrivavčev: petje je bilo v prepovedanem jeziku in prihajalo je iz pravičnih krajev, kjer je tisti jezik normalna javna govorica, ki zdaj plove že tudi po najmodernejših valovih civilizacije. Na take daljave plove, da je treba že skoraj verjeti pojočim besedam izza še malo negotovih baterij in elektronk: "Angelsko petje se sliši v višavi". V fantičevi deželi pa je ledeni, črni čas, angelsko petje je treba tihotapati, ker so angelci tako nezaslišano predržni, da pojejo v tujem, ničvrednem in izgnanem jeziku. To bo trajalo še dolgo, dolgo, si dopovedujejo skrivni poslušalci v tistih redkih srečnih trenutkih Božiča iz domovine. ... Pa je le minilo, sicer za neizmerno hudo ceno z vojno vred. In so prišli čisto novi časi. Slovenske božične pesmi

so zdaj oddajali po radiu in nekoč ledeni in črni deželi, utihnile pa so tam, od koder so nekoč prvič priplavale po valovih z vzhoda na zahod. Vloge so se zamenjale, smeri so se obrnile, le pesmi so bile iste in hrepenenje po njih prav tako. Novost je bila v tem, da je postala materina beseda svobodna, angelce pa so pregnali. Pa jih vseeno ni bilo mogoče ugnati, saj so že imeli izkušnje s tihotapskimi časi, in še veliko boljše naprave so imeli poslej na voljo za svoje nezakonite polete v višave in širjave. V pomoč jim je bilo mnogo ljudi, ki so mogoče mislili, da se kaže zahvaliti za predvojna radijska darila iz nekoč pravičnih krajev. Pred mojimi spominskimi očmi se zdaj na ogromnem radijskem registratorju počasi odvija velik trak s premerom okrog 25 centimetrov. Na njem je božična oddaja Radijskega odra iz Trsta v enem poznih petdesetih let. V eter gredo sadovi nešteti navadnih in mikrofonskih vaj, sne-manj, pa izbire božičnih pesmi ter tekstov v poeziji in prozi, in še iskanja učinkovitih zvočnih efektov in glasbenih kulis. Tudi nekaj mojega sodelovanja je zraven. Na traku pa je še nekaj: na njem je ljubezen do te in do vseh takih oddaj, na njem je misel na vse, ki se tak radijski Božič srčno želi, pa imajo eno samo možnost za poslušanje, tole našo. Na traku so praznični pozdravi mnogim ljudem "enotnega slovenskega božičnega prostora". Prišel sem, da voščim tehniku, ki skrbi za oddajo. Ampak to je le pretveza. Prišel sem, da tudi vidim, kako se vrtili in gre vse to nekam pod zvezdice božje, ki migljajo lepo.

Saša Martelanc

Ljubljana / Cankarjeva založba
Pet novih prevodov
sodobnih avtorjev

Vezna nit petih knjižnih novosti, ki so jih pred kratkim predstavili uredniki in prevajalci Cankarjeve založbe, sta Evropa in Azija kot prizorišči, kamor so zgodbe umeščene. Knjižno popotovanje se začne v Italiji s pisateljico Susanno Tamaro, nadaljuje na največji celini s pisci Antonio Arslan, Kurbanom Saidom in Picom Iyerjem ter konča v Španiji z Javierom Mariasom. Susanna Tamaro je leta 1997 izdala svojo najbolj znano in po besedah urednika Cankarjeve založbe Zdravka Duše nemara najbolj prodajano italijansko knjigo 20. stoletja Pojdi, kamor te vodi srce. V pravkar prevedenem romanu Poslušaj moj glas - prevedla ga je Maja Gal Štromar - pa zgodbo pripoveduje vnukinja. Ta po vrnitvi na Kras začne brskati po zapisih in fotografijah ter, kot je na predstavitvi povedal Duša, razčlenjuje in definira 20. stoletje kot stoletje "nekih krutosti in čudnih ambicij, da bi človek prevladal vse". Italijanska pisateljica armenskega rodu Antonia Arslan je svojo zgodbo Pristava škrjančkov, ki jo je napisala v zrelih letih, postavila v leto 1915 v Anatolijo. Po besedah prevajalke Irene Trenc Freligh gre za romaneskno pripoved o begu njenih sorodnikov iz nekega legega kraja, katerega imena ne razkrije. Bralec spremlja mučno odisejajo ženskih pripadnic družine, ki jih vodi prek Turčije v

Sirijo po tem, ko Turčija v svoji nameri, da iztrebi armensko manjšino, pomori vse moške. Toda knjiga po prevajalkinih besedah ni

znani madež 20. stoletja. Na Azijo je vezana tudi knjiga Videonoč v Katmanduju britanskega pisca indijskega rodu Pica

Foto JMP

pesimistična, temveč jo prežema upanje v človeštvo in v sožitje, ki naj bi nastalo po vsem hudem. Urednik je, čeprav to ni običajno za beletristiko, knjigi pridal kratko spremno besedo Toneta Freliha o armenskem genocidu, ki osvetljuje po njegovem mnenju manj

Iyerja. Urednik Cankarjeve založbe Andrej Blatnik jo je uvrstil v zbirko S poti, v kateri izhajajo dela, ki so "več kot potopisi". Pričujoča novost je po njegovem prepričanju prava biblija za azijske popotnike, saj pokriva ves kontinent. Prevajalec Jure Po-

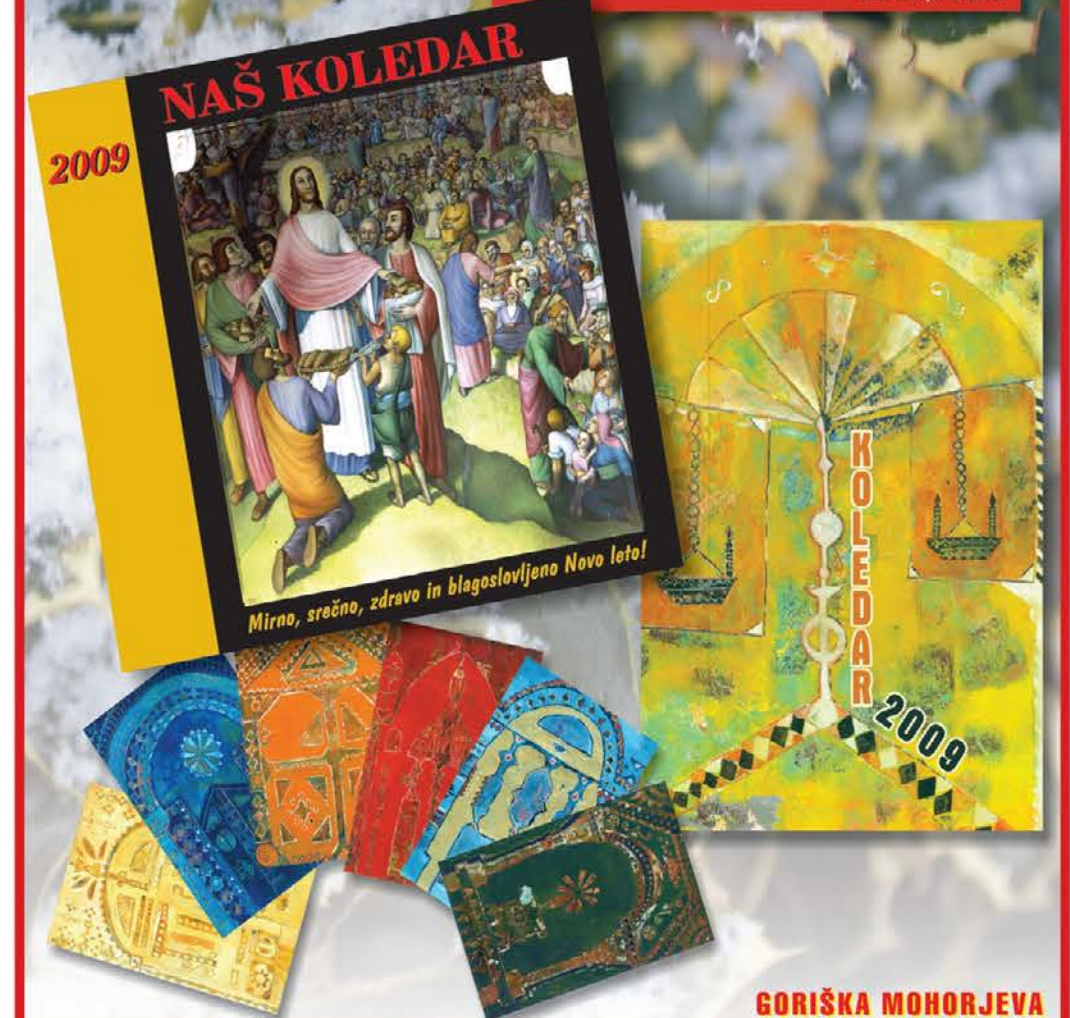
tokar je izpostavil sicer individualni avtorjev pogled na to celino, od visokotehnološkega Hongkonga in ruralnega Mjanmara do Indije in Japonske, ki ju opiše skozi filmsko industrijo oziroma bejbol. Predvsem pa govori o tem, kako je Zahod vplival na Vzhod in kako je ta proces skoraj istočasno potekal tudi v nasprotni smeri. Kurban Said - za psevdonomom se skriva judovski pisatelj Lev Nussimbaum - v romanu Ali in Nino, ki je izšel že leta 1937, opisuje klasično ljubzensko zgodbo v svojem rodnem mestu Baku, prestolnici Azerbajdžana. Zgodba spominja na Romea in Julijo, vendar ljubezen v tem primeru ne nareti na nepremostljivo oviro, čeprav gre za ljubezen med muslimanom in kristjanko. Osrednje vprašanje, ki vznemirja glavnega junaka, je po besedah prevajalke Mojce Kranjc vprašanje identitete; protagonist namreč spoštuje tradicijo, a se hkrati zaveda, da je Vzhod preveč zagledan v preteklost.

Zadnji letošnji paket novitet pri Cankarjevi založbi zaključuje španski romanopisec Javier Marias, po Blatnikovem mnenju eden največjih pisateljev današnjega časa in "avtor za literarne sladokusce". Slovenski bralci ga poznajo po dveh romanih, Tako belo srce in Jutri v bitki misli name, tudi pravkar izdanega z naslovom Tvoj obraz jutri - Vročica in sulca je prevedla Marjeta Drobnič. To je prvi del obsežne trilogije, ki pripoveduje o španski državljanski vojni, način, kako opisuje dogajanje in junake, pa po Blatnikovih besedah zahteva nekaj, kar je, kot kaže, v današnjem času že izumrlo - počasnega bralca. Ostala dva dela bo sta izšla v prihodnjih dveh letih.

SREČNO 2009!

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA 2009													
travnik 25. gorica T 0481 533177 F 0481 544276 mohorjeva@gmail.com													
JANUAR		FEBRUAR		MAREC		APRIL		MAY		JUNIJ			
P	5 12 19 26	P	2 9 16 23	P	2 9 16 23 30	P	6 13 20 27	P	4 11 18 25	P	1 8 15 22 29	P	1 8 15 22 29
T	6 13 20 27	T	3 10 17 24	T	3 10 17 24 31	T	7 14 21 28	T	5 12 19 26	T	3 10 17 24	T	3 10 17 24
S	7 14 21 28	S	4 11 18 25	S	4 11 18 25	S	1 8 15 22 29	S	6 13 20 27	S	3 10 17 24	S	3 10 17 24
Č	1 8 15 22 29	Č	5 12 19 26	Č	5 12 19 26	Č	2 9 16 23 30	Č	7 14 21 28	Č	4 11 18 25	Č	4 11 18 25
P	2 9 16 23 30	P	6 13 20 27	P	6 13 20 27	P	3 10 17 24	P	1 8 15 22 29	P	5 12 19 26	P	5 12 19 26
S	3 10 17 24 31	S	7 14 21 28	S	7 14 21 28	S	4 11 18 25	S	2 9 16 23 30	S	6 13 20 27	S	6 13 20 27
N	4 11 18 25	N	1 8 15 22	N	1 8 15 22 29	N	5 12 19 26	N	3 10 17 24 31	N	7 14 21 28	N	7 14 21 28
JULIJ		AVGUST		SEPTEMBER		OKTOBER		NOVEMBER		DECEMBER			
P	6 13 20 27	P	3 10 17 24 31	P	7 14 21 28	P	5 12 19 26	P	2 9 16 23 30	P	7 14 21 28	P	4 11 18 25
T	7 14 21 28	T	4 11 18 25	T	1 8 15 22 29	T	6 13 20 27	T	3 10 17 24	T	1 8 15 22 29	T	1 8 15 22 29
S	1 8 15 22 29	S	5 12 19 26	S	2 9 16 23 30	S	7 14 21 28	S	4 11 18 25	S	2 9 16 23 30	S	2 9 16 23 30
Č	2 9 16 23 30	Č	6 13 20 27	Č	3 10 17 24	Č	1 8 15 22 29	Č	5 12 19 26	Č	3 10 17 24 31	Č	3 10 17 24 31
P	3 10 17 24 31	P	7 14 21 28	P	4 11 18 25	P	2 9 16 23 30	P	6 13 20 27	P	4 11 18 25	P	4 11 18 25
S	4 11 18 25	S	1 8 15 22 29	S	5 12 19 26	S	3 10 17 24 31	S	7 14 21 28	S	5 12 19 26	S	5 12 19 26
N	5 12 19 26	N	2 9 16 23 30	N	6 13 20 27	N	4 11 18 25	N	1 8 15 22 29	N	6 13 20 27	N	6 13 20 27

Stefan Turk: portae aureae

GORIŠKA MOHORJEVA

Kratke

Predstavitve knjige o Mirku Špacapanu v Trstu

Po skupinski predstavitvi na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani, tiskovni konferenci v prostorih deželnega sveta v Trstu in okrogli mizi v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici

je knjiga Erike Jazbar in Miloša Čotarja Mirko Špacapan - Politična biografija 1977-2007 v četrtek, 18. decembra, doživela predstavitev še v Trstu.

Na sedežu izdajatelja, Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, v Vilfanovi dvorani v Ul. Gallina 5 so na večeru, ki ga je vodil predsednik Krožka Rafko Dolhar, o njej spregovorili urednik zbirke Ivo Jevnikar in avtorja Erika Jazbar ter Miloš Čotar.

Med udeleženci sta spet zaživelila lik in delo prezgodaj umrlega politika in kulturnega delavca Mirka Špacapana. Ob tem so se v razpravi dotaknili razlik v zgodovini samostojnega političnega nastopanja na Tržaškem in Goriškem, aktualnih tem šolstva in uresničevanja zaščitnega zakona, a tudi najbolj primerne načina, kako predstaviti italijanski javnosti Špacapanovo delo, z njim pa tudi živo problematiko Slovencev v Italiji.

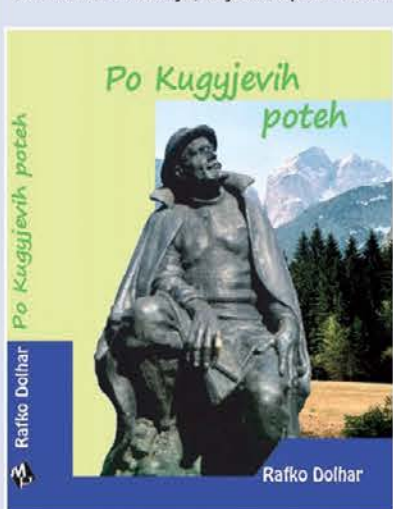
In memoriam / Dr. Milko Čebulec

V četrtek, 4. decembra, se je po Opčinah razširila žalostna vest, da je nepričakovano končalo biti plemenito srce dr. Milka Čebulca, priznanega raziskovalca na fakulteti za kemijo tržaške univerze. Veliko premalo časa je užival zaslužen upokojujete v krogu svojih dragih. Dr. Čebulec je bil zelo priljubljen zaradi svojega odkritega značaja, pa tudi zato, ker se je ob svojem delu razdaljal za opensko skupnost, predvsem kot pevec MoPZ Tabor. Aktiven je bil tudi kot član istoimenskega društva, katerega je bil pred leti pobudnik. Zelo bodo pogrešali njegovo strokovno pripravo in delavnost ne samo na Opčinah in na tržaški univerzi, pač pa tudi v vnetih gobarskih vrstah. Odslej bo v njih zijala velika praznina, dr. Čebulec je bil namreč zavzet in natančen mikolog. Nobena goba mu ni bila neznanica. To njegovo strast so poznali tudi udeleženci izletov Slovenskega zdravniškega društva. Kamorkoli so se odpeljali, povsod jih je čakalo gobarsko presenečenje. Nepozabna bo vsem ostala v spominu njegova nadrobna lekcija mikologije na zelenici pred hotelom Parentium v Poreču, ko so se izletniki povsem nenadejano znašli pred neverjetno obilico različnih gob. Presenečenim poslušalcem je mimogrede kot jasen priložnik natančno postregel z njihovimi značilnostmi. Tudi tisti, ki smo ga srečevali le na teh izletniških podvigih, ga bomo ohranili v trajno lepem spominu. Z bridkostjo v srcu sočustvujemo s hudo prizadeto ženo Lili in vsemi domačimi. / IK

Prenovljena izdaja knjige Rafka Dolharja / Julius Kugy in ljubezen do gora

Bolj kot končni cilj - in sicer vzpon na vrh - je za planinca pomembna pot do njega in doživljanje, ki se mu porajajo ob vsakem planinskem koraku. Taka filozofija gotovo družbi Rafka Dolharja in Igorja Škamperleta, z njima pa bi jo gotovo delil tudi Julius Kugy, oče Julijskih Alp.

Nova knjiga Rafka Dolharja z naslovom Po Kugyjevih poteh - Od Trente do Zajzerje, ki jo je izdala Mohorjeva družba iz Celovca, oblikoval pa LupographicStudio, in s katero se je avtor pridružil praznovanju ob 150-letnici rojstva Juliusa Kugyja, je bila iztočnica, na podlagi katere sta Slovenski klub in Slovensko planinsko društvo Trst razvili srečanje, ki je bilo pred nedavnim v Gregorčičevi dvorani.

Dolharjeva knjiga je v bistvu dopolnjena (predvsem z novim fotografskim gradivom) izdaja publikacije, ki je pred leti, in sicer ob 50-letnici smrti Kugyjeve smrti, že izšla pri Goriški Mohorjevi družbi. V njej je avtor predstavil življenje in delo Juliusa Kugyja, okoli, v katerem je živel, in domače vodnike, ki so velikemu možu pomagali na svojih gorskih vzponih. Avtor zapisuje v predgovoru knjigi, da je "v zadnjih letih prišlo na dan še nekaj zapiskov in

o Kugyjevih vojnih letih in doživetjih, ki jih je avtor sam testamentarno zapečatil za objavo nekaj desetletij po svoji smrti. Sedaj so ti teksti dostopni in primerno dopolnjujejo pripoved o Kugyjevem doživljanju prve svetovne vojne in deloma tudi druge." V teh tekstih je namreč razkrita skrivnost glede Kugyjevega latinskega citata "Varuj se italijanske zvestobe", ki je želel, da bi ga vklesali v severno steno Viša: gornik in glasbenik namreč ni nikoli prebolel dejstva, da je Italija v času prve svetovne vojne obrnila hrbet nekdanji zaveznici Avstriji... Dolhar trdi tudi, da popolne biografije Juliusa Kugyja še nimamo, "čeprav o njegovem življenju vemo marsikaj iz njegovih knjig." Igor Škamperle pa je na večeru v Gregorčičevi dvorani s pomočjo dia pozitiv predstavil nekatere značilnosti Kugyjeve osebnosti in lepote Julijcev. Sociolog in pisatelj je spregovoril tudi o duhovni razsežnosti planinske duše, kakršna je bila za Kugyja značilna: Kugy je bil namreč gornik stare vrste, ni se spuščal v tekmovalnost. "Njegov odnos do gora je bil skoraj ljubezenski in mu je bila vsaka misel na boj z vrhovi in torej na osvajanje popolnoma tuja", je namreč zapisal Dolhar v knjigi.

ZALOŽBA MLADIKA Nova knjiga Eveline Umek

Zgodba o ženski, ki je stremela po samostojnosti, a je ni nikdar dosegla

Trst je bil na pragu 20. stoletja okolje, v katerem so se ženske s težavo borile za samostojnost in enakopravnost: končni izid tega prizadevanja je bil rizičen, gotov pa je bil davek, ki so ga morale ženske zanj odplačati. Marica Nadlišek por. Bartol je bila oseba, ki je v takih okoliščinah žrtvovala najzlahnejši del svoje osebnosti, in sicer svojo strastno ljubezen do pisane leposlovne besede. Njeno življenjsko usodo je briljantno povzela tržaška pisateljica Evelina Umek v knjigi z naslovom Po sledih fate morgane, ki jo je pred nedavnim izdala založba Mladika. Publikacijo so predstavili v sredo, 17. decembra, v Narodnem domu ob prisotnosti Kristine Biber, Milice Kravos, Dušana Jelinčiča in avtorice same, ki je svoje vidike v zvezi s tematiko predstavila na podlagi vprašanj, ki jih je postavljala Nadia Roncelli.

Kristina Biber je v svojem posegu spregovorila o življenju Marice Nadlišek, ki je bilo tesno povezano z gospodarskim razcvetom, ki ga je Trst doživljal proti koncu 19. stoletja vse do prve svetovne vojne. Marica Nadlišek je zrasla v intelektualni družini (oče je bil med ustanovitelji Edinosti), šolanje je uspešno dokončala v Gorici in postala učiteljica. Poučevala je v Bazovici, na Proseku, pri Sv. Ivanu, kjer je dalj časa tudi živela. Urednikovanje raznih revij in publicistično dejavnost (objavljala je v Ljubljanskem zvonu, Edinosti, Slovanskem svetu in Slovenskem narodu), med katero je prišla tudi do močnega dialektičnega spora z dr. Mahničem

Nadia Roncelli, Milica Kravos, Evelina Umek, Dušan Jelinčič in Kristina Biber (foto IG)

Po prvi svetovni vojni se je z možem preselila v Ljubljano. "Njene ideje so bile napredne, vendar v njenem prizadevanju ne gre iskati zametke feminizma: dober zakon je še vedno jemala kot iztočnico za žensko srečo", je dejala Biberjeva, Milica Kravos pa je pristavila: "V svojem zakonskem življenju pa se je Marica Nadlišek počutila prizemljeno glede na ambicije, ki jih je imela". Kravosova se je na začetku svojega posega zaustavila ob pomenu, ki ga je Sv. Ivan - to je prostor, kjer je Nadliškova živela z družino in kjer je tudi odrasel njen sin Vladimir - imel pri kovanju in utemeljevanju

ju slovenske prisotnosti v Trstu: sama avtorica knjige Evelina Umek živi in deluje v tej mestni četrti, iz nje izhaja tudi pesnik Marko Kravos, ki je pred nedavnim izdal svojo novo pesniško zbirko. Glede dokaj bridke usode

navalec življenja in dela Vladimira Bartola spregovoril o odnosu mati - sin. "Marica je bila samosvoja, svobodna oseba, ki si v svoji glavi ni postavljala omejitev. Kljub temu da je gojila močan čut do družine, je vendar iskala svojo dimenzijo in čutila, da mora ženska zasledovati enakopravno vizijo sveta. Ambiciozna je bila zgolj zato, ker je verjela, da lahko iz sebe marsikaj da". Notranjo konfliktnost je Marica Nadlišek prenesla tudi v odnos do sina: zaradi svoje zafrustriranosti ni nikdar spodbujevala sinovega literarnega talenta.

Evelina Umek je ta knjižni načrt začela dejansko snovati pred tremi leti. Avtorica se je z likom Marice Nadlišek prvič srečala takrat, ko je pisala knjigo Sprehod z baronom in drugimi imenitnimi Slovenci. Usoda Nadliškove jo je nato v letih dobesedno preganjala, dokler se avtorica ni odločila, da sestavi zagoneten mozaik njene osebnosti. Pisanje je bilo ravno tako težavno, avtorica ga je namreč osnovala na temeljitem arhivskem raziskovanju: Evelina Umek je tako razkrila lik ženske in matere, ki je bil sicer nagnjen k pesimizmu: menda si je zgolj želela moškega ob sebi, ki bi z njo delil intelektualno usodo. A taka razsežnost je ostala zgolj na ravni platonske ljubezni, take, ki je v vsakdanjem življenju žal ni.

Igor Gregori

DSI Mariborski pomožni škof Štumpf

Upanje v vero in življenje

Vzgoja za upanje je bil naslov srečanja v Društvu slovenskih izobražencev z mariborskim pomožnim škofom msgr. Petrom Štumpfom v luči okoliščine papeža Benedikta XVI. Rešeni v upanju. Predbožična duhovna obnova je potekala v sodelovanju s Škofijsko komisijo za pastorale zakoncev, ki se je po zgledu zelo uspešnih srečanj izpred dveh let odločila za podobna srečanja tudi v letošnji sezoni, kot sta v Peterlinovi dvorani podčrtala člana komisije Tatjana Oletič in Marijan Kravos. Upanje ni nekaj zgolj krščanskega, temveč splošno človeškega, brez upanja ni mogoče živeti, ker je kruh naših želja in sanj, je svoje razmišljanje pričel škof. Sveto pismo pa razodeva, da upanje ni samo psihološko stanje človeka,

ampak je sad vere, saj je Bog sam predmet upanja. Za upanje so odločilni štirje trenutki, je poudaril Štumpf in jih v nadaljevanju srečanja tudi analiziral. Na prvem mestu je dojemanje časa. Mladi se danes težko soočajo s sedanostjo in prihodnostjo, želja ne uresničujejo ter živijo dan za dnem. In tudi na smrt ne računajo, čeprav je nemogoče misliti na prihodnost brez te meje. Smrt je namreč obenem tudi začetek večnega življenja. Drugi trenutek pri grajenju upanja je izkušnja ljubezni. Čustva so naša povezava z drugimi ljudmi in tudi z idejami, čeprav se danes zelo širi porabništvo čustev. Mladi in odrasli niso več sposobni trajnih medsebojnih vezi. Problem vsega je v pojmovanju ljubezni, ki ne more

Tatjana Oletič, msgr. Štumpf in Marijan Kravos (foto IG)

biti zgolj erotika, saj je prvenstveno najvišja oblika darovanja samega sebe sočloveku. Sveto pismo pa uči, da nihče nima večje ljubezni kot ta, kdor da življenje za svoje prijatelje. Jezus ga je za nas daroval na križu. Zato je Bog temelj upanja, ki obljublja večno življenje. Izkušnja Boga je tretji trenutek. Svet mladih danes nujno potrebuje Boga in zgled ali pričevanje

svetosti, je podčrtal Štumpf. Zadnji trenutek upanja je kultura krhkosti, ki uči sprejeti nepopolnosti. Upanje pa še utrjuje molitev in trpljenje, pred katerim danes le bežimo in se ne znamo z njim soočiti. Ob tem pa še misel na poslednjo sodbo, saj je treba delati tudi za čas prehoda v večno življenje. Pot do cilja pa kaže tudi zvezda upanja, Božja Mati Marija.

Šempolaj

Obnovljena zunanost cerkve in zvonika

V nedeljo, 7. t. m., je prišel med nas goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, da bi blagoslovil obnovljeno zunanost župnijske cerkve in zvonika. Lep sončen jesenski dan je naznanjal pomembno slovesnost. Ob začetku sv. maše je g. nadškofa pozdravil domači župnik g. Jože Markuža, ki je izrazil g. nadškofu dobrodošlico in

obnem zahvalo, da je prišel med nas, in za blagoslov obnovitvenih del. Domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom pevovodje Iva Kralja je prepeval adventne pesmi. V homiliji je g. nadškof poudaril pomen adventnega časa in pričevanja Janeza Krstnika za današnji čas ter se zahvalil vsem, posebej še domačemu župniku, za opravljeno delo, ki

pomeni tudi ohranitev kulturne in verske dediščine. Kaj bi bilo in kako bi izgledal ta kraški del, se je vprašal g. nadškof, če ne bi bilo teh lepih cerkva, ki pričajo o vernosti tega ljudstva.

Med sv. mašo je v poklon g. nadškofu basist Goran Ruzzier zapel arijo iz opere Judinja francoskega skladatelja Jacquesa Halevyja. Na koncu pa se je predstavnik župnijskega gospodarskega sveta Edvin Forčič zahvalil g. nadškofu za obisk in blagoslov ter omenil opravljena dela v cerkvi, kot obnovitev lestence in centralnega ogrevanja po prizadevanju domačega župnika.

G. nadškof je po sveti daritvi blagoslovil zunanost cerkve in zvonika. Cerkveni pevski zbor pa je zapel zadnjo pesem Marija skoz življenje. S hvaležnostjo in zadoščenjem smo pozdravili ugledne udeležence nedeljske slovesnosti, g. župana Giorgia Reta, deželnega svetovalca Igorja Gabrovca in arhitekta Marina Kokorovca, ki skrbi za obnovitvena dela. Župnik se je zahvalil tudi vsem, ki so se udeležili tega slavnega, ter vsem dobrotnikom, kakor tudi za deželni prispevek, brez katerega ne bi mogli opraviti vseh del.

ŠOLSKE SESTRE PRI SV. IVANU Slovenska Vincencijeva konferenca

Z besedo in dejanji vedno na strani potrebnih

Člani in članice Slovenske Vincencijeve konference v Trstu so v četrtek, 18. decembra, obnovili tradicionalno predbožično srečanje pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu. Slovenska dobrodelna organizacija ponuja v naši manjšinski sredi pomoč potrebnim osebam, predvsem starejšim; redno delovanje SVK, ki ji predseduje prof. Aldo Stefančič, je med letom usmerjeno tudi v prirejanje nekaterih družabnih trenutkov, npr. izletov in predavanj. Slovenska Vincencijeva konferenca ponuja tudi finančno podporo ljudem v stiski in skrbi se za bolnike, katerim nudi predvsem človeško toplino. Zadnje čase pa je SVK svoje delovanje preusmerila tudi na osebe, ki nimajo lastnega prebivališča: to so v glavnem pri-
 Sliki.

Škof Evgen Ravignani in g. Jože Špeh (foto IG)

Slovenska dobrodelna ustanova pa vendar ne more biti kos vsem tem zahtevnim izzivom: prav zato že dolgo časa sodeluje tudi z drugimi krajevnimi dobrodelni-

mi organizacijami, ki so zaradi svoje kadrovske usposobljenosti pomemben socialni dejavnik v mestnem družbenem tkivu. To sta v glavnem Caritas in italijanska Vincencijeva konferenca. SVK s svojim delovanjem tako docela izpolnjuje nauk Vincencija Pavelskega ("Gospod me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim"), ki ga je papež Leon XIII. razglasil za zavetnika vseh društev krščanske dobrotlosti. Vloge, ki jo SVK opravlja v našem okolju, se dobro zaveda tržaški škof Evgen Ravignani, ki vsako leto daruje sveto mašo v kapelici s prelepimi slikami. "Jezus je

stopil v zgodovino človeštva. In to drži. Toda prav tako drži, da je vstopil v hiše ljudi, ki so pričakovali besedo ali gesto dobre ali pa tudi samo to, da jih kdo posluša in jih razume. Tudi k tistim, ki niso uživali velikega spoštovanja. In vi vstopate - v skladu s tradicijo Vincencijevih konferenc - v hiše družin, ki so v težavah, k ostarelim, ki so zapuščeni, k slabotnim in ubogim. To delate s tisto plemenito obzirnostjo, ki ne ponižuje tistega, ki pričakuje ali prosil za pomoč. Prav tako, kot vas učil Gospod s svojo besedo in svojimi dejanji", je dejal škof Ravignani med svojo homilijo. Dobrotlost je namreč način, s katerim članice in člani Vincencijeve konference pripravljajo srca mnogih, da sprejmejo Gospoda, ki prihaja: to delajo tako, da govorijo in delajo, kot bi delal Jezus sam. "Z besedo, ki pomirja in tolaži, z dejanji iskrene prisrčnosti in solidarne ljubezni". Duhovno bogat popoldan, ki ga je spremljalo petje članic SVK ob orgelski spremljavi Marte Repini, je sklenila običajna in prisrčna družabnost v pritličnih prostorih poslopja Šolskih sester: ob božičnih dobrotah so prostovoljci Vincencijeve konference iz srca voščili škofu in njegovemu somaševalcu, g. Jožetu Špehu, vesele praznike, v upanju, da bi jih na najboljši način preživeli tudi bolni in potrebni.

IG

Obvestila

V nabrežinski župnijski dvoran bo od 25. decembra 2008 do 6. januarja 2009 na ogled tradicionalna razstava jaslic. Sodeluje fotograf Miloš Zidarič. Urnik: četrtek, sobota in ponedeljek od 16. do 19. ure. Možen je tudi ogled jaslic v cerkvi sv. Roka, ki so vsako leto drugačne.

V Tržaški knjigarni je na ogled razstava del Stefana Turka. Razstavljen je cikel "Portae aureae", ki obsega 13 ilustracij, s katerimi je mladi tržaški umetnik opremil Koledar Goriške Mohorjeve družbe za leto 2009. Razstava je odprta do 17. januarja 2009 po urniku knjigarne. Razstavljena dela so tudi na prodaj.

Slovenska Vincencijeva konferenca prireja koncerta božičnih pesmi za ostarele in onemogle, ki so v domovih za ostarele, in sicer v ponedeljek, 29. decembra, ob 16.30, v Domu šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu, ko bo pel OPZ Kraški cvet, ki ga vodi sestra Karmen Koren. V četrtek, 8. januarja 2009, ob 16.30, v

Domu Jeralla pri Padričah, bo pela dekliška mladinska skupina z Opčin, ki jo vodi Mira Fabjan.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevu konferenco v Trstu darujeta Rosanda in Silva Gasperčič 50 evrov.

V spomin na pokojno Angelo Križmančič: za Slomškov dom v Bazovici daruje Zora Ražem 20 evrov; v spomin na dobro in skrbno mamo darujeta sestri 50 evrov; za otroški zbor Slomšek daruje Zora Ražem 20 evrov.

Ob prodaji Našega koledarja za leto 2009 darujeta župniji Boršt in Boljunc 25 evrov za slovenske misijonarje.

Župnija Barkovlje prispeva 50 evrov za potrebe ostarelih v Ajdovščini.

V spomin na starše darujeta Uča in Nada Gašperšič 100 evrov za Slovensko Vincencijevu konferenco v Trstu.

Za cerkev na Padričah ob obletnici smrti moža Angela daruje domača družina Kralj s Padrič 40 evrov.

Potovanje z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper

V zvezi s potovanjem v južno Turčijo in na Ciper sporočamo o spremembi datuma. Odpotovali bomo 20. aprila, povratek pa bo 29. aprila. Prijavite se lahko na naših sedežih v Gorici in v Trstu najkasneje do 18. februarja 2009. Pohitite z vpisom.

Peter Močnik / Po aferi OŠ Finžgar v Barkovljah Znaki nestrpnosti še širijo

Peter Močnik, pokrajinski tajnik SSK, je pred nedavnim hudo obsodil afero, ki so jo italijanski desničarski krogi sprožili v zvezi z dogodkom v Šoli Finžgar v Barkovljah: "Naredili so iz muhe slona. A s tem se je tudi izkazalo, kaj mislijo o naših pravicah krajevna politika in tudi vladni predstavniki". Ravnateljica Benčičeva, ki si že leta prizadeva za obnovo predolgo zapuščenih slovenskih šolskih stavb in ki se je brez vsake krivde znašla v nepotrebnem vrtincu, "ima vso solidarnost Slovenske skupnosti in, verjamemo, tudi vseh pošteno mislečih občanov". V novem komunikeju je Močnik

razširil negativno sporočilnost dogodka na šoli Finžgar na številna stališča nestrpnosti, ki jih je poznati v tržaškem okolju. "Slovenska skupnost je zelo zaskrbljena zaradi hudega stopnjevanja nacionalistične napetosti, ki ga v teh dneh uprizorja tržaška desnica in ki ne dobi primerne odpora ne v državnih oblasteh in niti v vsedravnih političnih strankah, ki bi morali biti blizu koristim slovenske manjšine. Desnica, ki vlada v Trstu, na Deželi in v Rimu, je že nekaj časa pod udarom, tudi na mednarodni ravni, seveda upravičeno, ker sistematično krši in krati manjšinske pravice. Po starorimskem

političnem navodilu, ki ga je marsikateri režim osvojil, in ki pravi, da ko hočeš odvrniti od sebe pozornost, izmisli si grešnega kozla, je odločila, da ni boljše obrambe od napada na Slovence, kar naj bi še vedno prinašalo glasove. Seveda ne vemo, ali je pomislila, kam lahko privede tako ravnanje. SSK omenja samo zadnji verbalni napad na znanega Slovence na Opčinah, ki si je upal nekaj vprašati po slovensko in tamkajšnjem javnem uradu s strani tam prisotne osebe, z znanim stavkom "semo in Italija e se parla italiano"! Zato SSK obsoja nacionalistično, točneje rasistično in krivično resolucijo, ki si jo je desnica izglasovala v tržaškem občinskem svetu, v kateri samo udriha po nedolžnih osebah in zahteva ne

vem kakšne sankcije. SSK se zdi, da posluša zahteve po nastopu nekega novega fašističnega sodišča ali vsekakor reda. Karabinjer-
 Foto IG

besede nekoga, ampak so bili tja poslani s strani neke oblasti, so jasn dokaz, da se to lahko zgodi. SSK se pa tudi ograjuje od resolucije Demokratske stranke, ki je zgrešena, krivična in ne brani slovenskih pravic. V njej naj bi se sklicevali na nastopanje prefekta, ki je bilo po oceni SSK zgrešeno in krivično, saj namesto da bi slepomišljal okoli pojma manjšine, bi bilo morda bolje, da prijavi uprave, ki niso postavile po mednarodnih in notranjih normah predpisanih dvojezičnih smerokazov, ali državne ustanove, ki sistematično kršijo veljavna pravila o točnem pisanju slovenskih imen in priimkov. Tako je tudi krivično omenjati, da naj bi ravnateljica storila "hudo napako", kar ni nič res, ker je naredila to, kar je bilo legitimno, mogoče in spoštljivo za slovensko

šolo, kjer se je odvijalo odrtje. Če potem občina ni poskrbela za svoj del, ali ni obvestila, kako misli, ni to krivda šolskih oblasti. Končno izgleda, da se v resoluciji niti ne omenjajo vse krivice, ki jih desetletja doživlja slovenska manjšina, za zahtevo, da se nemudoma odpravijo. SSK je mnenja, da je nastopil trenutek, da Slovenci strnemo vrste in da damo jasen in trden, čeprav demokratski odgovor tržaškemu nacionalistom, ki hočejo prikriti svoje grehe proti naši manjšini. V upanju, da bodo tudi ostali občani razumeli pomen trenutka, ki zahteva različno razmišljanje. Prepričani, da bo tudi Slovenija pozorno in s poglobljeno informacijo o dogodkih sledila zadevi ter brezpogojno podprla življenjske interese slovenskega naroda".

Župnijska skupnost Katinara in GMD Biser Toneta Kralja v cerkvi sv. Trojice

"Varujte svojo cerkev in širite njeno lepoto!" S temi besedami je umetnostna zgodovinarica Verena Koršič Zorn sklenila predstavitev svoje monografske publikacije o cerkvenih poslikavah Toneta Kralja, ki je bila v soboto, 13. decembra, v župnijski cerkvi na Katinari pri Trstu. Cerkev, posvečena sv. Trojici, je namreč ena izmed dragocenih primerkov umetniške razsežnosti, ki jo je Tone Kralj natrosil na Primorskem med leti 1921 in 1969. Dolenjski umetnik je katinarsko svetišče poslikal med 15. junijem in 10. oktobrom leta 1931: "Posebnost tega Kraljevega umetniškega podviga je nedvomno križev pot, ki v tem primeru izgubi svojo vlogo liturgičnega dodatka in postane zaradi velikosti posameznih prizorov, ki zasedajo pretežno razsežnost cerkvenih sten, sooblikovalec celote: v takem križevem potu se vernik znajde v samem dogajanju in polasti se ga občutek, da dejansko spremlja Kristusa od prve do zadnje postaje",

je dejala Koršičeva. Domači župnik Anton Žužek, ki je večer uvedel z globokim razmišljanjem o vlogi tradicije in o uredništvu Kristusovega nauka na podlagi dejanj oz. življenja, ne pa goilih besed, je publici potrdil, kako se za katinarsko cerkev zanima mnogo izvedencev, še turisti iz oddaljenih krajev vanjo zahajajo zaradi prelepih Kraljevih poslikav. Umetnik je na Primorskem poslikal okrog 50 cerkva: prvo je še kot 21-letni študent praške akademije poslikal leta 1921 na Premu, zadnjo pa leta 1969 v Dornberku.

Verena Koršič Zorn se je v knjigi, ki jo je pred nedavnim izdala Goriška Mohorjeva družba in s tem nadaljevala svojo tradicijo spodbujanja krajevnega umetniškega izročila, omejila na poslikave, ki so nastale v letih 1930-1965 na ozemlju, ki danes pripada Italiji. Glede na tako časovno in geografsko diskriminanto je Kralj poslikal kot prvo cerkev na Višarjah, kot zadnjo pa cerkev v Štandrežu.

Foto IG

Umetnostna zgodovinarica je ob življenju in delu Toneta Kralja

spregovorila tudi o njegovem slogu, ki je preko prizme ekspresionizma uprizoril mučno usodo primorskih Slovencev, s katerimi je skrajno sočustvoval: "Kralj je Primorčec spodbujal, naj se ne vdajo fašističnemu nasilju". Na Primorskem je umetnik dobil plodno zaletje, ki ga na Dolenjskem ni našel: Kralj je bil umetnik nove dobe, ki je nekdanjo enostavnost in pripovednost cerkvenih poslikav zamenjal s čisto drugačnimi, modernimi potezami. Njegov stil je takoj vzbudil Virgil Šček, ki je umetnika podpiral tako kot ostali primorski duhovniki, saj so vedeli, da v novih, hudih okoliščinah "lahko Kralj s sliko pove to, kar je z besedo prepovedano", je dejala Koršičeva. K prijatnosti večera je nedvomno pripomogla že sama lokacija: dodaten užitek pa je postregla še sopranistka Sara Jablančec, ki je ob orgelski spremljavi Oskarja Kocijančiča interpretirala nekaj Vodopivčevih samospsevov.

IG

FRIULEXEXPORT IMPORT-EXPORT-RAPPRESENTANZE
TRST - VIDEM s.p.a.

IMPORT EXPORT
34135 Trst - Scala al Belvedere, 1
Tel. 040.43713 - 040.411826
Fax 040.43073

VITAL
Servisi za podjetja in privatnike za tržaško in goriško pokrajino

PESEK 42, 34012 Občina Dolina
Tel. 040 226868 - Fax 040 226791
e-mail: vitalcoop@tin.it - www.vitalcoop.net

AURORA VIAGGI 1963 45 2008
POTOVALNI URAD
AURORA
Zaupajte izkušnosti!

TRST - Ul. Milano, 20 - Tel. 040.631300 - Fax 040.365587
e-mail: aurora@auroraviaggi.com - www.auroraviaggi.com

Pogovor s kitaristom skupine Exaudi Pablom Klemenčičem

Slovenska mladina v Argentini išče slovenstvo tudi na spletu

Facebook ni le zadnja internetna modna muha, ampak kraj, kjer se realno in virtualno srečajo ljudje tako rekoč na vsakem koraku. Slovensko zamejstvo v Italiji je sorazmerno dobro zastopano tudi v virtualnem svetu, prav tako bi lahko rekli o Slovincih v Argentini. Prav med brskanjem po imeniku članov spletne skupine iz Argentine sem naletel na rock skupino, ki ustvarja znotraj slovenske skupnosti v Argentini. S kitaristom skupine, Pablom Klemenčičem (ki se je mdr. lani mudil tudi v našem goriškem uredništvu in ima sorodnike tako v zamejstvu v Italiji kot v Avstriji...), je nastal na-

dobil električno kitaro, in tako sva se z Ivanom začela sama učiti, kako se na ta instrument igra. Nekaj let kasneje, ko je Tomaž imel svoj 11. rojstni dan, si je s svojimi prihranki kupil bobne... manjkala nam je še bas kitara! Na prvih nastopih smo igrali kar brez nje, pa smo opazili, da zvok ni isti, in tako prepričali Ivana, naj jo on igra. Treba je bilo izbrati tudi ime za skupino. Našli in izbrali smo besedo "EXAUDI", kar po latinsko pomeni "Poslušaj!". To pa zato, ker so naše želje, da si lahko vsakdo vzame vsaj nekaj minut časa in nam malo prisluhne.

Tako smo počasi začeli s pred-

veliko različnih dejavnosti, bodisi kulturnih, športnih, verskih ali družabnih. Poleg tega smo igrali na žurih, porokah in rojstnih dneh.

Seveda za vsako priložnost je treba najti določen stil glasbe, ker publika in ambient nista zmeraj enaka. To je eden od glavnih razlogov, zakaj je naš repertoar tako raznoliken.

Vaš repertoar ne sestavljajo le pesmi Pink Floydov ali Guns and Roses, ampak tudi Siddharte in Vlada Kreslina. Kateri slovenski pevci so najbolj popularni med slovensko mladino v Argentini?

Res je, v našem repertoarju je tudi nekaj slovenske moderne glasbe. Čast, da smo to obdržali, naj gre našim staršem in starim staršem, ki so nam, s svojim zgledom, posredovali ljubezen do slovenstva. Čast naj gre tudi organizaciji Pevsko glasbenega festivala, ker vsakega nastopajočega prosi, naj bo vsaj ena od zaigranih skladb slovenska. In tako si na neki način "primoran", da poizveš, kaj se dogaja v Sloveniji na

delu na festivalu. Imeli smo srečo, da je to bilo pravi "boom" in sedaj s pomočjo tega in vedno hitrejšimi tehnološkimi vezmi med Slovenijo in Argentino vsakdo med argentinskimi Slovenci ve, kdo so Siddharta.

Seveda je dosti drugih znanih slovenskih skupin in pevcov priljubljenih med tukajšnjimi izseljenci. Na primer v zadnjih desetih letih so nas obiskali Čuki, Andrej Šifer, Aleksander Mežek in razni zbori in okteti. Kar se pa tiče okusov mladine, menim, da je prišlo do majhnega zaostanka. Letos smo ime-

slednji pogovor o delovanju skupine Exaudi ter o sedanosti slovenstva med mladimi v Argentini.

Kako je nastala skupina? Kdo jo sestavlja? Zakaj ime EXAUDI?

Skupino sestavljamo trije bratje Klemenčič, Pablo (25 let - kitara), Ivan (23 let - bas kitara) in Tomaž (18 let - bobni) ter bratranec Lucas (28 let - vokalista in kitara).

Skupina ni nastala iz dneva in noči, to pa najbolj verjetno zaradi razlike v letih, ki je med nami. Že ko smo bili majhni, smo preverjali, kaj pomeni vaditi in biti član glasbene skupine, ko smo z mamo hodili na vaje Slovenskega Instrumentalnega Ansambla v Buenos Airesu, v katerem je ona vokalistka. Ker so se z narodno-zabavno glasbo ukvarjali že oni, smo vedeli že vnaprej, da bomo mi malo "pomodernizirali" to stvar.

No, in tako je prišlo do tega, da so Lucasu podarili prvo električno kitaro, ko je bil star približno 16 let. Seveda je bila v družini prava novost. Vsakič ko smo imeli priložnost ali pa na družinskih srečanjih, smo Lucas, Ivan in jaz skupaj poslušali glasbo in opazovali, kako Lucas napreduje kot samouk v igranju kitare. Ker je bil on na glasbenem področju najbolj informiran, sva z Ivanom zaradi njega spoznala razne skupine. V začetku smo poslušali kar precej "metala". To se je počasi spremenilo, in čeprav smo ta stil obdržali, smo tudi "odprli ušesa" raznim drugim stilom glasbe, od klasične do popa, pa od metala do polke. Prišlo je do tega, da sem še jaz

stavami v slovenski skupnosti v Buenos Airesu. Največkrat smo nastopili na Pevsko glasbenem festivalu (2002, 2005, 2007, 2008), ki ga vsako leto organizira Centralni mladinski odbor. Imeli smo tudi rock festival, imenovan Rock pod ombujem (2004), kjer se je pred-

stavilo kar 8 rock skupin s slovenskimi koreninami. Vsako leto se tudi predstavimo na Kafe koncertu v našem slovenskem domu Pristava, v katerega smo hodili v slovensko osnovno šolo in v katerem se dogaja

neke posnetke skupine Siddharta. Do takrat to ime med Slovenci v Argentini sploh ni bilo znano. Glasba nam je bila všeč in zato smo se odločili, da izberemo nekaj njihovih pesmi, da zapolnimo slovenski

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ko v nalivu vidiš jasneje

Pravijo, da je treba prvemu vtisu vedno prisluhniti. Verjetno res. Drugače bi si ne mogli pojasniti t. i. šestega čuta, kot ne bi razumeli določenih mnenj, vtisov in posledičnih dejanj, ki nimajo včasih nobene konkretnije osnove kot le intuicijo, vtis.

Danes sem vse to postavila pod vprašaj. Tečaj joga obiskuje prezaposlena suhljata gospa, navzven je oddajala vibracije strogosti in zaprtosti.

Današnji naliv je pripomogel k okrepitvi mojega kasnejšega dvoma o neizpodbitni pravilnosti prvega vtisa. Zahvalim se za ponujeno skupno vožnjo do mesta po lekaciji, zložim premočni dežnik za sedež in spustiva se vzdolž tržaških ulic in izmenjavam mnenj, ki si je nikakor nisem pričakovala.

Odkrijem, da poučuje italijanščino priseljencem, kar se logično sploh ne omejuje na poučevanje jezika in pika. "V stik stopiš s svetom, ki živi od nas včasih zelo ločeno. Neštetokrat sem pomagala pri izpolnjevanju raznoraznih obrazcev za dodelitev dovoljenj, azijske družine me vabijo na dom, južnoameriške ženske mi po pouku kažejo slike svojih otrok, ki so ostali na drugi celini in za katere služijo kruh v mestu in kulturi, kjer ne cenimo široke palete barv. Ne v zunanem okolju, kot tudi ne v ljudeh, ki naj bodo karseda uniformni. Večkrat se ti zjočejo ob nezadržni krutosti te družinske ločitve".

Zunaj je dež res neusmiljen, jaz pa sedim v tem malem avtu, z ušesi, ki so same oči in z očmi, ki so sama ušesa. Predvsem pa si ponavljam, kako je v resnici ta ženska različna od predstave, ki sem si jo o njej ustvarila. Povsem neumno in otročeje sem mislila, da

se boji staranja, nekajkrat je omenila, da obiskuje tudi tečaj plavanja. Zelo površno sem pomislila tudi, da si prizadeva karseda napolniti čas, ker je verjetno samska in brez otrok - drugače bi se več aktivnosti ne dalo kombinirati s kuho, likanjem in pripravo šolskih malic za naslednji dan. To je tudi najbrž res, moja zelo površna presoja pa še zdaleč ni zaobjela vsega, kar ji pomeni v življenju.

"Zame so ti dijaki iz daljnih svetov vse. Včasih se sprašujem, ali je prav, da pojmujem poučevanje tako široko, navsezadnje je jezik le eden od aspektov. Prihajam domov in razmišljam recimo, kako pomagati očetu, ki bi rad nudil lekcije glasbe svojemu otroku, a si jih nikakor ne more privoščiti; razmišljam o solzah matere, namenjenih otroku čez ocean, snemam CD-je z jazz glasbo za gojenca, kateremu je ta zvrst tako všeč. Dejanjsko mi vzame toliko energije kot zaročenec!"

Po tistem pogovoru razmišljam, kako obstajajo osebe, ki so ustvarjene za nekaj drugega kot za družinsko življenje, kot ga po navadi pojmujejo. Pred časom sem prebrala pričevanja žensk, ki so se odločile za življenje v samostanski klavzuri, ki jih je za svoj dokumentarec zbral Sergio Zavoli. Skoraj vsako poglavje me je presenetilo. Ženske zelo različnih življenjskih zgodb, nekatere med njimi upornice, druge umetnice, ženske, ki so celo življenje iskale. In naposled našle svojo pot v tako ekstremni izbiri. Po današnjem pogovoru med nalivom sem se spomnila nanje. Življenje je pogosto nepredvidljivo. Mislim, da je tvoje mesto v ustvarjanju neke ožje družinske celice, morda pa te pota včasih privedejo do drugačnega smisla in drugačne družine.

del na festivalu. Imeli smo srečo, da je to bilo pravi "boom" in sedaj s pomočjo tega in vedno hitrejšimi tehnološkimi vezmi med Slovenijo in Argentino vsakdo med argentinskimi Slovenci ve, kdo so Siddharta.

Seveda je dosti drugih znanih slovenskih skupin in pevcov priljubljenih med tukajšnjimi izseljenci. Na primer v zadnjih desetih letih so nas obiskali Čuki, Andrej Šifer, Aleksander Mežek in razni zbori in okteti. Kar se pa tiče okusov mladine, menim, da je prišlo do majhnega zaostanka. Letos smo ime-

ki bi bila med mladimi Slovinci v Argentini zelo popularna. Kaj danes zanima slovensko mladino v Argentini? Vaš ansambel igra pogosto na plesih in koncertih...

Ja, kot sem že omenila, je v tukajšnji slovenski skupnosti kar nekaj priložnosti, da mladi dokažejo glasbeno znanje. Na takih plesih in koncertih so najbolj popularne že znane pesmi s svetovnega glasbenega prizorišča. Zato se mi trenutno ukvarjamo samo s "coverji", to se pravi s skladbami drugih skupin, igranimi na naš način, ali kakor mi mislimo, da nam

veliko več stikov s Slovenijo, kot jih imamo do sedaj. Na ta način bo za nas in tudi za tamkajšnje Slovence slovenstvo imelo veliko več smisla in pomena. Drugače bodo ti naši cilji vsakič bolj oddaljeni. Na ta način bi bilo vse bolj zanimivo in utrjeno.

Kako se je po tvojem mnenju spremenil oziroma razvil odnos do slovenstva in slovenske kulture med mladimi v času interneta?

Internet ima dobre in slabe stvari. Ampak to, da nam Slovincem po svetu pomaga, da smo na neki način bliže Sloveniji, je zelo vredno poudarka. Kar se tiče glasbe, je pa najhitrejši način, da izvemo, kaj se dogaja na slovenski glasbeni sceni. Da te stike pospešimo, pa mislim, da bi bila dobra, čeprav v nekem oziru že obstaja, glasbena izmenjava med Slovenijo in Argentino. Zelo bi bilo zanimivo, če bi nas obiskala kakša skupina iz Slovenije ali da bi kakšna od naših potovala tja na turnejo. V zadnjih letih to ni bilo pogosto, če se nanašamo na moderno glasbo. Mislim, da internet veliko pomaga, ni pa zadosti.

Kakšni so vaši kratkoročni in daljnoročni glasbeni načrti?

Žal, trenutno zaradi službenih in univerzitetnih obveznosti nimamo predvidevanega nastopa vsaj do konca leta. Seveda se pa leto kmalu konča in s tem se odpirajo nove možnosti in veliko je nove energije. Kar se tiče dolgoročnih načrtov, pa še zmeraj sanjam o možni turneji po Sloveniji in zato smo se zmenili, da bomo začeli s pisanjem lastnih skladb. Seveda take sanje se ne izpolnijo kar tako. Treba je vložiti veliko truda in tudi denarja je treba. Tako da, če kakšnega sponzorja zanimamo..., smo mu na razpolago. V imenu skupine EXAUDI pa preko Novega glasa pristržno pozdravljam vse naše "čezlužne" domače, prijatelje in znance!

Peter Rustja

Odnosi med sosednjima državama zelo zaostreni

Slovenija je z vetom v EU zavarovala državne koristi

Nova slovenska vlada se je poldrug mesec po umestitvi morala soočiti s hudimi zapletmi v odnosih s Hrvaško. Odločno se je postavila proti nameram, da si sosednja država postopno prilasča dele slovenske zemlje, ki so bili v vsej zgodovini naši. Njene težnje so najbolj prišle do izraza v preimenovanju Piranskega zaliva v Savudrijsko uvalo, hrvaška vlada pa je leta 1993 samovoljno sklenila, da meja s Slovenijo poteka po sredini Piranskega zaliva. Že prej je Hrvaška na slovenskem ozemlju zgradila Mednarodni mejni prehod Plovanija oz. Sečovlje, čeprav je prej pisno zagotovila, da gre le za začasno kontrolno točko na začasni meji s Slovenijo.

Po dogovoru med državama, ki ga Hrvaška ne priznava več, meja med državama poteka v skladu s stanjem, kakršno je bilo 25. junija 1991, ob uvedbi njune neodvisnosti. Sedanji slovenski vladi in vsem parlamentarnim strankam, pa tudi predsedniku države dr. Danilu Türku, gre za sluga, da so se prvič enotno in odločno uprli prilasčanju slovenskega ozemlja in drugim provokacijam glede mejnega vprašanja. Slovenija je skladno s pravicami, ki jih ima kot članica EU, preprečila sprejem tistih poglavij v postopku približevanja Hrvaške članstvu v EU, ki bi omogočile bodisi odpravo ovir pri približevanju Hrvaške EU ter tudi upoštevanje slovenskih

pravic in interesov pri določanju slovensko-hrvaške meje. Na Hrvaškem kampanja zoper Slovenijo in njeno preprečevanje odpiranja novih poglavij v pridruženem procesu narašča. Pridružil se ji je tudi predsednik države Stipe Mesič, ki meni, da se bodo odnosi med Hrvaško in Slovenijo poslabšali. Nekateri politiki v Zagrebu so se zavzemali za bojkot slovenskega blaga v hrvaških trgovinah, spet drugi menijo, da bi morali slovenskim državljanom prepovedati nakupe hiš, vikendov na Hrvaškem. Predsednik Slovenije dr. Danilo Türk je v intervjuju, objavljenem v Delu v nedeljo, 20. decembra, takole odgovoril: "Slovenija je že dobra štiri leta članica EU, uživa zaupanje, ki si ga je pridobila z delom, tudi s predsedovanjem povezavi. Ni v položaju, ko bi morala poslušati lekcije o vedenju v EU".

Sedanja izvršilna oblast na čelu z vlado pri ukrepanju glede Hrvaške uživa podporo skoraj celotne slovenske javnosti, kar kažejo tudi razne ankete in javnomnenjske raziskave. Vlada je ukrepala tudi pri premagovanju finančne in gospodarske krize. Sprejela je prvi sveženj ukrepov v skupnem znesku okoli 800 milijonov evrov. Država bo tako tudi subvencionirala plače tistim delavcem, ki bodo zaradi težav morali skrajšati delovni urnik. Vlada pri pripravljanih ukrepih išče soglasje socialnih in drugih partnerjev.

Slovesnosti ob ponatisu slovitega romana Franceta Bevka o kaplanu Martinu Čedermacu

Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacija Tigr Primorske je v Ljubljani in Novi Gorici pripravilo slovesnosti ob 70-letnici prve izdaje romana Franceta Bevka Kaplan Martin Čedermac. Pisatelj ga je izdal pod psevdonimom Pavle Sedmak. Delo je založila Slovenska matica v Ljubljani in je izšlo leta 1938. Zdjaj so roman, v katerem pisatelj opisuje trpljenje in žrtve duhovnikov in drugih prebivalcev Benečije v obdobju fašizma, ponatisnili. Uvodne misli v novo izdajo je napisal pisatelj Boris Pahor pod naslovom O jeziku srca. Pisateljica dr. Mira Cencič je izdala knjigo z naslovom Beneška Slovenija in njeni Čedermaci. V njej opisuje predvsem preganjanje slovenskih duhovnikov v Benečiji, ki pravzaprav nikoli niso prenehala. Duhovniki našega rodu so se dvakrat pritožili papežu in velikokrat nadškofiji v Vidmu, toda so bili zmeraj zavrnjeni. Oblast in uradna Cerkev sta slovenske duhovnike kot tudi Slovence v Benečiji prepustili trpljenju in usodi. Avtorica knjige, prof. dr. Mira Cencič, je na predstavitvi v Novi Gorici povedala, da zdaj v Beneški Sloveniji delujeta samo še dva slovenska duhovnika.

Marijan Drobež

Po osamosvojitvi Slovenije nad 6.000 smrtnih žrtev prometnih nesreč

Na slovenskem notranjem ministrstvu so objavili podatek, da je v obdobju po osamosvojitvi države nad 6 tisoč ljudi izgubilo življenje v prometnih nesrečah na cestah. Podatek je grozljiv in kaže, da noben zakon ali drugačen predpis s področja prometne varnosti ni dovolj uspešen in učinkovit. Na to so opozorili tudi na t. i. dnevu spomina v Ljubljani, 15. novembra, ko so udeleženci v središču mesta prižigali svečke v počastitev spomina vseh žrtev prometnih nesreč, njihovih svojcev, prijateljev in znancev. Kot zapisano, so od osamosvojitve države dalje slovenske ceste terjale nad šest tisoč smrtnih žrtev prometnih nesreč. Število poškodovanih, nekateri bodo posledice občutili vse življenje, pa je znašalo okoli 200.000. Prvi mož slovenske policije Robert Sušanji je ob dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč voznike ponovno pozval, "naj razmislijo o svojem obnašanju v prometu. Pri tem ne kličejo po večji represiji. Potrebni so ukrepi, povezani s stanjem cest, vzgojo voznikov in z usposabljanjem bodočih voznikov". Matej Košir z ministrstva za zdravje pa je ob prižiganju svečk v počastitev spomina na žrtve prometnih nesreč javnost opozoril, "da je v Sloveniji nujno treba spremeniti kulturo vožnje in tudi kulturo pitja alkohola. Vinjenost je namreč kljub stalnim opozorilom in nadzorstvu prometa na cestah še vedno eden glavnih vzrokov prometnih nesreč".

Odločno nasprotovanje sindikatov Proti podaljšanju delovnega časa

Sindikalne organizacije v Sloveniji so ostro zavrnile predlog Evropskega parlamenta in Evropskega sveta o spremembah delovnega časa v državah članicah povezave. Omenjena organa v Bruslju se zavzemata za podaljšanje delovnega časa od sedanjih 40 oz. 48 ur skupaj z nadurno, na 60 oz. 65 ur tedensko. Predlog, poimenovan kot direktiva, predvideva tudi druge podrobnosti glede delovnega časa, ki pa so po večini krivične in neugodne za delavce. Delavci bi morali biti v prihodnje na svojem delovnem mestu prisotni več kot osem ur dnevno in čakati na svojem delovnem mestu na morebitno zahtevo delodajalca, da naj pričnejo delo. Za čas čakanja na delo na delovnem mestu predlog Evropskega parlamenta in Evropskega sveta o spremembah delovnega časa v državah članicah povezave ne predvideva plačila. V Sloveniji sindikati menijo, in pri tem jih je podprl tudi predsednik vlade Borut Pahor, da predlog iz Bruslja ne upošteva sedanje finančne in gospodarske krize, kjer v evropskih državah, tudi v Sloveniji, namesto odpuščaj raje skrajšujejo delovni čas, pri čemer pa naj ne bi zniževali delavskih plač. Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, opozarja, da je tudi politikom postalo jasno, da delodajalci delovni čas zlorablajo na račun zdravja in kakovosti življenja delavcev in delavcev. Zaradi tega sindikati zahtevajo ukinitve vseh izjem, ki bi delodajalcem dovoljevale delovni teden podaljševati preko 48 ur. Če bi bila omenjena direktiva iz Bru-

slija sprejeta v predlaganem besedilu, "lahko v Sloveniji pride do podaljšanja delovnega časa na 60 oz. 65 ur tedensko. Vsekakor lahko pričakujemo tudi pritiske na delavce in sindikate, naj pristanejo na podaljšanje delovnega časa. Sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije Ladislav Kaluža je med razpravo o predlogu iz Bruslja dejal, da "tam podpirajo interese kapitala in delodajalcev", podaljševanje delovnega časa "pa pomeni možnost za dodatno izkoriščanje". Rečeno je bilo nadalje, "da delovni čas ni vzrok za upad naročil in slabo poslovnost, podaljševanje delovnega časa pa bi povzročilo izgubo delovnih mest in s tem večjo brezposelnost. Sedaj, ko je zaradi krize veliko potreb po skrajševanju delovnega časa, bi sprejemanje njegovega podaljševanja pomenilo "paradoks in izzivanje". Evropski parlament je o predlogu za podaljšanje delovnega časa v državah članicah razpravljal in odločil 17. decembra, dan prej pa je bila v Strasbourgu demonstracija evropskih sindikatov zoper predlog o podaljševanju delovnega časa. Slovenski udeleženci so zahtevali, "da se delo podredi človeku, ne pa človek delu" in spoštuje delovni čas, ki lahko traja največ 48 ur tedensko. Pričakujejo tudi razumevanje, solidarnost in pomoč slovenskih funkcionarjev, zaposlenih v ustanovah, službah in dejavnostih EU. Kot že zapisano, s stališči in zahtevami sindikalnih central v Sloveniji soglašata tudi predsednik vlade Borut Pahor, ki bo zanje oz. za njihovo uresničitev tudi lobiral v evropskem parlamentu.

IK

ZKD - SNG Nova Gorica / Nedeljska gledališka srečanja Ob polnem kovčku denarja se marsikaj zgodi

Vnedeljo, 7. decembra, je pri ljubljani in odlično obiskana abonmajska ponudba ljubiteljskih gledaliških skupin Nedeljska gledališka srečanja v SNG Nova Gorica imela v gosteh gledališko skupino Kulturnega društva Ivan Kaučič iz Ljutomera. Sedem igralcev je v režiji Srečka Centriha, svojega dolgoletnega mentorja in tudi soigralca, uprizorilo komedijo Rayja Cooneyja Denar z neba. Ne ravno lahko uprizorljivo komedijo z razpoznavnimi značilnostmi detektivke-kriminalke so z dobršno mero učinkovitosti, v dokaj hitrem ritmu, ki so ga zahtevali zasuki dogajanja, odigrali utečeno in prepričljivo,

tudi glede na to, da njihova odrska postavitev potuje po dvoranah že od 22. marca 2007, ko je bila premierno uprizorjena v domačem kraju. Vsebinska humorne spleta, katerega protagonist je računovodja

Henry, ki na svoj rojstni dan po pomoti zamenja na podzemski železnici poslovni kovček, v katerem je ogromna vsota denarja, ponuja obilico komičnih situacij in zapletov, ki jih je režiser in obenem nosilec glavne vloge znal dobro izbrati in iz njih narediti napeto in hkrati duhovito igro. Opis posameznih likov in njihovega

obnašanja ob nenadejanih situacijah že meji na grotesknost. Med novogoriško publiko je bilo tokrat tudi okrog sedemdeset abonmentov gledališke ponudbe štandreež 2008, ki so uživali ob smeh vzbujajočih in naglo se spreminjajočih situacijskih zasukih. Med dramskimi liki je bila posebno dobro orisana Jean, žena najditelja kovčka, ki ji je osuplo nemoč kljubovati nenadni življenjski priložnosti čisto naravno vdihnila Mira Rebernik Žižek. Smeh je vzbujala tudi Fanika Zorec kot taksistka Francška, katere italijansko poreklo izdaja njena govornica, ki je seveda dodatna humorna nota režiserja. Občinstvo je s toplim ploskanjem nagradilo predstavo, potem pa se preselilo v predverje iz Ljutomera ponujajo sladko kapljico in domači prigrizek. Tako so se udeleženci Nedeljskih gledaliških srečanj še malce zadržali v veseli družbi.

Bralna kultura Primorci beremo 2008 Najboljši bralci so v Ajdovščini

Letos je že drugo leto zapored potekal projekt spodbujanja bralne kulture za odrasle Primorci beremo. Nosilka projekta je Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, sodelovale pa so še štiri primorske knjižnice: Lavričeva knjižnica Ajdovščina, Mestna knjižnica in čitalnica Idrija, Mestna knjižnica Izola in Kosovelova knjižnica Sežana. Namen projekta je promocija berljivega sodobnega slovenskega leposlovja. V času od 9. junija do 19. novembra 2008 so bralci lahko

izbirali med 42 leposlovnimi knjigami slovenskih avtorjev. Svoje ocene in misli o prebranem so zapisali na bralno znamenje. Glede na področje, ki ga skupaj pokrivamo in sega od Trente do obale, je to največji projekt spodbujanja bralne kulture za odrasle v Sloveniji doslej. V vseh petih knjižnicah je sodelovalo 450 bralcev, od tega jih je 270 prebralo šest proznih del in eno pesniško zbirko ter si s tem prislužilo priznanje in knjižno nagrado. Skupaj so prebrali 2.530 knjig.

Projekt smo uradno zaključili z nastopom Benke Pulko in podelitvijo priznanj, in sicer je bil prvi zaključek 1. decembra 2008 prav v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini. Benka Pulko, neutrudna pocestnica, kot se sama sebe najraje označi, je s svojim pogumom, vztrajnostjo, energičnostjo in optimizmom zbranim pripovedovala o nastajanju svojih knjig in o projektih, s katerimi se trenutno ukvarja. Tudi letos je Lavričeva knjižnica dosegla največji odziv med svojimi člani in poštvalnost zaposlenih v izposoji se je obrestovala. Za projekt so navdušili kar 171 bralcev, izpolnjena bralna znamenja je vrnilo 130, zaključilo in si tako prislužilo knjižno nagrado pa je 85 bralcev. Vsi skupaj so prebrali 860 knjig.

Posebno priznanje in enoletno članarino si je zaslužil Jurij Hladnik, ki je prebral kar 26 knjig s seznama, najstarejša bralka pa je bila tudi letos Marija Ličen iz Dobravelj, ki je zelo vesela, ker ji je tudi v letu 2008 uspelo osvojiti priznanje. Največkrat prebrane knjige so v naši knjižnici bile Janov krik avtorice Marinke Fritz Kunc in pa knjiga našega rojaka Jurija Paljka Očetovstvo malo drugače. Sodelujoče knjižnice menimo, da je nagrajevanje in usmerjanje bralcev k branju slovenske litera-

ture v teh časih še posebej potrebno. Trudimo se, da bi ovrgli stereotip o neberljivosti in nezanimivosti slovenske

literature. Odziv pri bralcih nas je prepričal, da smo na pravi in dobri poti.

Zdenka Žigon

Energična in temperamentna Benka Pulko vedno privlači ljudi

(O mladih problematičnih "zamejcih" v Italiji in... o (ne)problematičnih (?) "masekah" v Sežani) Nekaj polemičnih besed v premislek

1. Ker močno dvomim, da bi Slovenci onkraj meje brali *Kraški obzornik*, ki ga izdaja sežanska občina, pa čeprav je dosegljiv na www.sezana.si, potemtakem ne bodo nikoli zvedeli, da so videli iz sežanske mladinske perspektive - nota bene le nekaj kilometrov od bivše meje - kot družbeno zaprta skupina. Tako sta vsaj ugotovili sežanski dijakinji Sara Kravanja in Ana Slavec v 7. številki, ki je izšla novembra letos, saj sta v okviru predmetne sociologije pripravili - citiram - "zanimivo in predvsem realno zastavljeno raziskovalno nalogo s pomenljivim naslovom: "Zamejci v Italiji so družbeno zaprta skupina"! (Ne prezrite klicaja na koncu, ki kategorično trdiš se podkrepi.) Nato beremo, kako sta svojo ciljno skupino, in sicer zamejske vrstnike, prikrito opazovali - kot pripadnike kakšnega afriškega plemena ali avstralske aborigene, ta pripomba je moja -, saj nista želeli, da bi bilo njihovo vedenje nepristno. Nepristno sta se lahko obnašali le sami. Morali pa sta se vesti naravnost strašljivo, a morda le sumljivo, prezvedavo, nena ravno, torej nadležno, da - spet navajam - "skozi celotno fazo opazovanja se nama ni nihče približal, bili so zelo sramežljivi, počutili so se ogrožene, saj so (kot sva izvedeli pozneje) mislili, da imava drugačne namene". (Kakšne, pa nista povedali.) Da bi prišli stvari do dna, sta se odločili, da bosta naredili z njimi še kratak intervju. Pogajanja zanj preko prijateljčinega sošolca so trajala nič manj kot mesec dni - sami, se zdi, nista umeli navezati niti čisto navadnih neposrednih, da ne rečem smrkavih stikov, nota bene... s tržaškimi vrstniki, ne s kakšnim eksotičnim tujcem ali nedostopnim odraslim. Že spet nista povedali, zakaj so se pogajanja razvlekla tako neverjetno dolgo. Ti dve puncici bi kazalo drugič poslati po smrt, kot so se nekoč, v časih moje mladosti, šalili ljudje na račun nepoboljšilivih mečkačev, v pomenu, saj ne bi potem nikoli umrli, ker se zlepa ne bi pricincali do nje in jo povabili v goste. Opazovalki sta se morali obnašati tudi silno togo in čudaško, saj prej kot nastopali, sta se obirali, stali skrivajsko in previdno-oprejujoče ob strani in v nedogled vlekli nitko približevanja in spoznanja in na koncu, ker je nista znali niti potegniti k sebi, sta se celo zatekli po pomoč k že omenjenemu... (anti ne zamejskemu?) posredniku, seveda moškega spola, ko da sta, ponovim, sami tako plašni, nerodni, štorasti ali zavrti, da ne znata niti šteti do pet, kaj še skaliti vodo v kozarcu, in šele po tem posegu je prišlo do zelenega intervjuja, led se je odtajal oziro-

ma se je odprla "zamejska" zaprtost. Pa se je na stečaj, ali le priprla? Ta pomembni podatek manjka. Iz skopega poročila se izkaže, da je skupina opazovanev bila sestavljena iz štirih sedemnajstletnih fantov. Ta izkjučno moški izbor me neznanosko preseneča, pa bi rada, da mi odgovorita na vprašanje: Zakaj sta vohljali samo za fanti, ne pa vzeli v precep tudi kakšno dekle, da bo njuna raziskava še bolj strokovna in realno zastavljena, saj je tudi na našem in njihovem koncu več žensk kot moških, zakaj sta ženski element tako popolnoma prezrli in zanemarili, nam bosta morali povedati sami. Po možnosti argumentirano. Da ni opazovani kvartet onstran padle meje - kot vsi pubertetniki, ki znajo biti včasih tudi sramežljivi, ne samo predrzni in domišljivi - mislil, da gre pač za novi razpečevalki mamili, ki ne poznata dobro še terena, ali za čisto navadni... lovači, ali - odkar se tudi v tržaškem tisku reklamirajo prav iz Sežane, za nekam sumljive "maseke", oni pa, brez pravega cvenka v žepu, le s kakšno ubogeno žepnico, ki ne bi zadostovala niti za kapucinar ali deci mineralne vode, kaj še za sladoled ali kaj dražjega v bližnji kavarnici, so se zbal, da se bodo le osmešili, če ju ogovorijo ali se z njima zapletejo v pogovor, pa so se ju rajši izogibali.

Ker sta mladi raziskovalki v Občinskem obzorniku boja odkrivali toplo vodo, pardon, dobra osvetlila stanje... onstran nekdanje meje in se po večmešni zasedbi in prežanju dokopali do neizpodbitnega prepričanja, ki sta ga celo udobno posplošili, da so "zamejci v Italiji družbeno zaprta skupina", s klicajem na koncu celo, naj mi dovolita, da jima postavim tudi jaz nekaj vprašanj... o sežanski družbeni odprtosti. Jaz se ne bom nič sprenevedala in niti ju skrivaj opazovala ter si v notes zapisovala vtise o njunem obnašanju. Neposredno se jima bom približala in predstavila s podpisom pod odmevom na njen zapis. Problem bom kar se da zožila in čisto nič posploševala. Torej začnimo s pometanjem pred lastnim pragom in šele nato, če bo potreba, se bomo družno odpravili z metlo k našim sosedom.

Draga Sara in Ana skupaj s sežanskimi sošolci, koliko poznanstev sploh imate onstran nekdanje

meje, še iz časov pred raziskavo prvih dveh? Konec koncev ste že na pragu polnoletnosti in bi jih morali imeti kar nekaj in že davno odkriti, da smo si z njimi blazno podobni. Če tega še ne veste, potem je skrajni čas, da se priberno informirate. Vaši... družbeno odprti starši in, domnevam, še bolj odprta šola, so vam sploh kdaj pomagali in pripomogli, da bi prišlo do resnično tvornih povezav, če si pa nista niti

se jim potem lažje približali in tudi razumeli, kaj jih pravzaprav tare? Kaj menite o... njihovem Klopju? Je duhovit? Dolgočasen? Komaj berljiv? Prvič slišite o njem? Bi jih tudi vi z mano vred radi vprašali, kako to, da vanj piše toliko mladenk (kar deset) in samo tri moška peresa? Kaj tako slabo plačajo, in morda celo nič, da se fantom ne ljubi za boglonje sukati peresa ali jim manjka smisel za humor in fantazija? ... Za

Premore jih sicer tudi Nova Gorica, a kot je bilo rečeno že v gornjem zapisu, bomo naprej pometali pred svojim pragom in šele nato, če bo potreba, se bomo z metlami in smetišnicami skupinsko zapeljali v Novo Gorico, in spotoma si dodobra ogledali mesto vrtnic z okolico vred, če nam bo čas dopustil.

Ko ne bi bila bralka Primorskega dnevnika in ne bi na debelo prijateljčevala z... bivšimi "zamejci" (pravim bivšimi, ker so jih nedavno pred nosom podrli mejo, za katero smo jih zlasti mi tu stran radi tlačili), ne bi niti vedela, da jih imamo tu v na stečaj odprti kraški metropoli, - maseke namreč - in celo dveh kategorij - ene s polnim naslovom in telefonsko številko, s seznamom poslovnih uslug in tretmajev, ki jih strankam nudijo. Druge - sprostivne kategorije - pa so bolj skrivnostne poslovne, zdi se, izrazite "vihonoske", precej snobovsko naravnane, saj - kot berem v njihovem poslovnem oglasu - sprašujejo, očitno, da bi z njimi navezale stike in poslovale, le po "uglednih osebah", onih navadnih, beri neuglednih, kot je recimo večina domačinov, jim ni mar, nisem vsaj še zasledila njihovega poslovnega oglasa v Primorskem novicah ali v škrbinskem Kraškem glasu, zdi se jim verjetno preveč podeželsko brez vsake uglajenosti in finese, bog

si ga vedi, zakaj jim nismo pogodu. Kazalo bi jih vprašati. No, in prav prijatelj iz Trsta, ki je prišel neko soboto k nam na obisk, je vsaj eno uro robaril čez tržaški dnevnik in maseke, češ - kam smo prišli! - in se enako neizprosno jezil tudi name, samo zato, ker nisem nič vedela in nič videla, ker sploh ne berem nobene vrste oglasov v nobenem časopisu, z izjemo osmrtnic, da vidim, če smo že vsi mrtvi ali še živimo, skratka pod nos mi je zomolil nekaj oglasov tako karajoče, ko da bi jih Primorcu tedensko pošiljala jaz v objavo.

No, in? Sem ga vprašala, ko je nehal razsajati. Namesto da se nad mano znašaš, ki nimam pr-

stov vmes, rajši piši uredništvu Primorskega dnevnika in jim pove brez dlake na jeziku, kar jim gre, ali jih vprašaj, če so nemara znoreli. Res je, da je huda kriza, pa še globalna, pravijo, in vsak oglaševalski cent je cent, ki ga ni treba posebej prosjati, a vseeno, madonca, prav za vsak groš res ni treba, da se prodamo in tako dajmo. Pa saj si prisemo, in še za stilista se imaš in mojstra besede, ne bom te jaz učila. Odkrito povedano, meni so se zdele tiste ugledne osebe na koncu oglasa na moč hecne. Kar na smeh mi je šlo. Ponudila sem mu telefonsko slušalko in ga prosila, naj natipka številko in... maseke vpraša, če lahko pride k njim na sprostivno seanso njegova... stara mama, ne tista z brkinskih hribov, ki je oseba bolj tršate kmečke drže, pač pa ona od Svetega Ivana, zelo uglednega videza in vedenja. Pa ni hotel niti slišati, kaj šele telefonirati, pobral se je tako naglo in skoraj užaljeno, da še vrat ni utegnul zapreti za sabo.

Ti zamejci so zares boječi in zakompleksani, saj se za vsako figo počutijo ogrožene. Na koncu se bom še strinjala s sežanskima dijakinjama in raziskovalkama o globokih razlikah med nami in njimi. Kaj pa, če bi kar njiu prosila, ki sodita med družbeno odprte ljudi matične vrste, kot sem jaz, in imata za navrh že nekaj dragocenih raziskovalnih izkušenj, naj telefonirata v tisti sprostivni salon iz poslovnega oglasa, ki je opremljen samo s telefonsko številko in sprejema izključno "ugledne osebe", in naj do pičice natančno poizvesta, kakšne rekvizite morajo pravzaprav imeti njihove potencialne stranke za sprejem. Tista zahtevana uglednost me na vso moč trapi in skrbi. Ker ljudje si včasih le domišljamo, da smo ugledne osebe in bogzna kaj, potem pa odkrijemo, da smo čisto (pod) povprečne sorte, skoraj prastaške nature iz precej grobega testa, nič v sorodu z uglednostjo. Saj, ko bi samo potrkali na tista skrivnostna vrata in izgovorili magično formulo Sezam, odprli se!, bi bila nevarnost, da nas vestalke tistega sprostivnega hrama na mah spregledajo in kar zgrda izženejo spred njihovega praga. Kakšna blamaža!!!

Jolka Milič

konec pa: Ali sploh vesta, vidve s sošolci, da pridevnik "zamejski", s katerim jih preradodarno pitala, večino zelo moti in bi kazalo, da se tega naziva odrešje tudi resni raziskovalki sežanskega kova, in še in še in še, a za začetek je čisto dovolj. Prosim vaju za izčrpen ali vsaj telegrafski odgovor in tudi za strokovno mnenje opravljenih naloge vajinega mentorja ali mentorice. Pa brez zamere in, kot je že zgoraj rečeno, v premislek. Ker površno in pre nagro sklepanje ne koristi nikomur. Samo zavaja.

2. Zdaj pa še stavčič ali dva o sežanskih "masekah", da bodo bralci gornjega zapisa razumeli, o kom je mimogrede tekla beseda.

SOL V KAVI

Kako do svobode?

Bog je človeka ustvaril kot svobodno bitje, "le malo nižje od angelov", mi pa smo se zasužnjili in sedaj živimo nezadovoljno, iz dneva v dan, od rojstva do smrti, ne da bi vedeli, za kaj smo dejansko živeli, in ne da bi lahko rekli, da smo sploh kaj imeli od življenja. Skušajmo torej najprej razumeti, zakaj smo zasužnjeni, zakaj delamo dneve in noči kot črna živina, namesto da bi uživali v tem življenju.

Večinoma lahko rečemo, da smo le del velikega mehanizma proizvodnje. Industrijska revolucija nas je spremenila v dodatek k stroju, pač tisti element, ki omogoča, da stroji več proizvedejo. Ko je prevelika količina proizvedenih izdelkov in pridelane hrane privedla do prve velike krize industrijske revolucije, je mehanizem potreboval še en element. Nekoga, ki bi porabil vse, kar se je proizvedlo. In spet so človeški viri tisti element, ki bo vse to porabil. Gospodarstvo deluje, svet se vrti, mi pa garamo kot živina, prepričani, da smo zadovoljni, saj imamo najnovjši televizor, nosimo obleke dragih znamk, imamo uro, ki smo jo plačali dvajsetkrat več, kot velja. In za vse to se ženemo, ženemo kot hrček v kolesu.

Problem pa je v tem, da lahko pojem le določene količine mesa, žitaric in zelenjave, zato se je v industrializiranem svetu začela opuščati pridelava hrane, torej kmetijstvo, in še danes kmetje prejemajo denar, da ne bi pridelovali mleka, vina, mesa itd. Temu v Evropi pravimo skupna kmetijska politika. Industrijskih izdelkov pa lahko porabimo več, kot dejansko potrebujemo. V ta namen pa se je industrija razvila tako, da ustvarja želje in potrebe, ki jih sicer ne bi bilo. Brez potrošnikov tako zasnovano gospodarstvo ne more živeti. Današnja svetovna gospodarska kriza je kriza potrošnje. Ljudje ne kupujejo

več toliko kot prej in vsi so zgroženi. Do vsega tega pa je prišlo zato, ker smo gospodarstvo osnovali na eni izmed številnih možnih ekonomskih doktrin, ki pa temelji na gospodarski rasti in potrošnji. Današnja ekonomska kriza je kriza balona, ki smo ga vsako leto morali napihiti malo več, dokler ni počil. To je kriza avtomobila, ki je deloval samo, če smo ga gnali 300 na uro. Kdo pa je rekel, da ne moremo živeti tudi 30 km na uro? Ali ni v tem kakovost življenja? Primer gospodarstva, ki deluje tudi pri veliko manjših hitrostih, je permakulturno kmetovanje. Dokazano je, da je možno pridelovati sadje in zelenjavo brez oranja in prekopavanja zemlje, ker je škodljivo za rodovitnost prsti, brez gnojenja, brez pesticidov, herbicidov oz. tudi naravnih mešanic za zatiranje boleznih. Po vsem svetu ljudje to že uspešno počnejo; Masanobu Fukuoka, eden izmed začetnikov tega pristopa, je na Japonskem na ta način začel pridelovati riž že pred 40 leti. Njegovi hektarski donosi so bili enaki ali celo višji od tistih na tradicionalno obdelanih, preoranih, pognojnih in poškrpljenih poljih. Njegovi pridelki so bili povsem biološki in so stali manj, ker ni imel stroškov za kmetijske stroje, gnojila, pesticide itd. In zakaj se to še do danes ni uveljavilo? Ker imamo gospodarstvo, ki je na steroidih oz. na ekstaziju, drvi s preveliko hitrostjo in, če se že za trenutek upočasnijo, smo v krizi. Zato ker moramo prodati traktorje, kemične izdelke in ostalo kramo, ki ni potrebna za pridelovanje hrane. In vendar je možno manj zaslužiti, manj porabiti, manj delati in imeti več časa za to, da smo ljudje. Danes nam zaradi delovnih obveznosti namreč zmanjkuje časa prav za to, po čemer se razlikujemo od živali. Nimamo časa se srečevati s prijatelji, se pogovarjati, predvsem pa nimamo časa biti sami, pri miru, v tišini in... razmišljati.

Peter Szabo

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868, e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 23. decembra, ob 14. uri.

Tihe, a najpomembnejše novoletne želje Zdravja pa sreče

Še nekaj dni pa bo spet tu: Novo leto s Silvestrovim večerom in silvestrovanjem. Sicer se letos na bližajoče se praznovanje komajda spomnim in ves prednovoletni vrvež se mi zdi tako daleč, kot bi se nikoli ne dogajal. Dež, ki vztrajno namaka naš vsakdan, naše misli in naše sanje, je nekako zabrisal lesk prazničnih luči, otožnost dolgih zimskih večerov pa daje duška negotovosti, ki je v nas. Ravno včeraj sva se srečali s sosedo in si v mokrem objemu jugozahodnika izmenjali par besed. Seveda ne bodo šli za praznike na Pag, kot so načrtovali. Ona je ostala pred tednom brez službe, v podjetju je nenapovedano zmanjkalo naročil in prišlo je tisto pismo, katerega se je že dolgo bala. Težko je, če se znajdeš pri petdesetih na Zavodu za zaposlovanje. Težko, ker te nihče ne mara, ker se začena moreče pisanje prošnji in čakanje na neodposlane odgovore. Saj tudi pri nas ni boljše, ji povem. Mož letos ne bo dobil trinajste plače, ker denarja zanjo enostavno ni. Upajmo, da bo ohranil vsaj službo, brez trinaj-

ste bo že nekako šlo. Soseda žalostno gleda pisane steklene kroglice, s katerimi krasim tujo na vrtu, in ne ve, kaj bi rekla. V dežju so presahnile besede. Tudi sama se letos praznikov ne veselimo. Ja, Božiča že. Nekaj toplino bom podarila najdražjim, obiski bodo napolnili premrzelo dušo z besedami, segli si bomo v roke in v objemih iskali ljubezni in poguma. Novega leta pa ne maram, že od študentskih dni ne. Ne spominjam se, da bi se kdaj na Silvestrovo zabavala, najdaljša noč v letu je bila prej moreča dolžnost kot prilika za veselje in sprostitve. Dolga noč brez prave vsebine, polna preglasne glasbe in nepristnih nasmehov največkrat išče besede v alkoholu, bogati krožniki pa skušajo napolniti praznino samotnosti, ki v tej noči tako rada hlasta za našimi sanjami.

Pravzaprav me je bilo Novega leta od nekdanj strah: prehrupno in preveč vsiljivo je prihajalo praznovanje v svet mojega vsakdana. Preveč bežni in površni so bili polnočni stiski roke. Na Silvestrovo si najbolj zaželimo prijateljstva, tiste-

ga pravega prijateljstva, ki prihaja brez lesketajoče se obleke in prinaša toplino, varen objem. Pri novoletnih zabavah me najbolj motita hrup in lesk, ki skušata zapolniti praznino besed. V tej oglušujoči praznini pokajo petarde in ognjemeti padajo v brezno samote. Ko pokanje utihne, ostanejo samo moreče odmevi tišine, neizrečene besede in pozabljene sanje.

Tako tudi letošnja silvestrska noč prihaja brez načrtov in brez obljub, zavita v željo, da bi bilo hrupa čim prej konec in bi nas tihi januarjski dnevi počasi popeljali v težko pričakovano pomlad. Poleg tega je tu še nekaj novega, nekaj, kar nam je bilo prej neznano. Občutek, da o letu, ki prihaja, vemo že veliko, morda celo preveč, in mu namesto z radovednostjo in pričakovanjem stopamo naproti s strahom in negotovostjo. Morda so tega krivi televizija ali dnevniki, ki nam že mesece govori o krizi, kakršne svet še ni videl. Ampak pisane besede bi ostale samo abstraktna grožnja, če bi ne prihajalo tudi med nas. Počasi, ampak nepričakovano. Tisto, o čemer smo mislili, da se nam v tem pisanem svetu blaginje in bogastva ne more zgoditi. Tisto, o čemer smo mi, ki smo odrasli v obdobju industrijskega razvoja in potrošništva, slišali samo pripovedovati. Tisto nedorečeno, ki se skriva v besed-

dah, kot so revščina, brezposelnost, negotovost.

Še pred enim letom, ja, točno, pred enim letom, ko smo nasmejani gledali v nebo, kjer so se kot rože odpirali pisani ognjemeti, smo bili prepričani, da se nič ne more spremeniti. Služba nam je zagotovljena, plača bo iz leta v leto višja, na starost nas čaka pokojnina, dodatni prihranki pa se vsak dan plemenitijo z našimi investicijami. In nam je dana možnost, da lepo živimo, da se oblačimo, kot nam narekuje moda, da odhajamo na počitnice in na izlete, da si kupujemo najrazličnejše drobnarije, da trošimo in uživamo v nakupovalnih središčih.

Lansko silvestrovanje mi je ostalo globoko v spominu, ker je opolnoči zavladal molk. Kot bi ne videli urinih kazalcev in bi ne slišali pokanja. Kot bi pravzaprav ne vedeli, kaj naj ukrenemo. Spominim se, da je tedaj stopil k meni prijatelj sovaščan, premagal negotovost in me stisnil v objem: "Zdravja, ti želim, to je najvažnejše, pa tudi to, da bi vse ostalo, tako kot je. Saj

nam nič manjka, saj imamo vse, kar si želimo, saj nam je lepo. Ali ne? Važno je, da ostane tako, da nam nikoli ne bo slabše"!!!!

Ne vem, zakaj me je fant presenetil s takim voščilom, nisem mu odgovorila, samo roko sem mu stisnila in izmenjala poljube. Ljudje nismo navajeni, da bi se zadovolji-

prevzetnosti mislila, da mora biti boljše, zakaj pa bi moralo ostati vse tako, kot je. Življenje je vsekakor lahko boljše!!!!

Leto je mimo in večkrat se spominjam prijateljevih želja. Neverjetno je, koliko stvari se je spremenilo v teh borih dvajsetih mesecih. Z možem ne veva, kako bo januarja s službo in denarjem, prihodnosti nas je strah, praznični december pa tiho odteka v dežju, brez veselja in brez pokajočih petard. Morda mi bo letos toplo pri srcu, če mi bo kdo zaželel, naj bom zdrava in naj vse ostane tako, kot je. Naj ne izgubim še teh drobnih, dragocenih stvari, kot so majhen, topel dom, služba, prijatelj, zdravje in ljubezen. Pa tale skromni, ampak lepi vsakdan, ki še ne pozna bede in revščine, naj ostane tak, kot je, in naj prinaša še naprej tiho skrivnost drobne sreče, ljubezni in miru v moje življenje.

Suzi Pertot

KULTURNI DOM V GORICI Tradicionalna prireditev Naš športnik Tanja Romano, Loris Mania' in Krasove namizno-teniške igralke

V goriškem Kulturnem domu je bila dne 18. decembra tradicionalna prireditev Naš športnik, na kateri so podelili priznanja najzaslužnejšim slovenskim primorskim športnikom in ekipam z obeh strani meje za leto 2008. Dogodek, ki je potekal že petindvajsetič v obliki radijske in televizijske oddaje, so priredile medijske hiše iz zamejstva in slovenske Primorske, in sicer slovenski televizijski sporedi deželnega sedeža RAI, Radio Trst A, Radio in Televizija Koper - Capodistria, Primorske novice, Primorski dnevnik, Slosport, Novi Matajur

ter Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Vrhunec razgibanega sporeda je bilo nedvomno imenovanje športnikov leta. Med našimi za-

mejci sta bila kot najboljša posameznika potrjena kotalkarica Tanja Romano (sedmič zapored)

in odbojkar Loris Mania' (drugič po vrsti). Najboljša ekipa je bila ženska vrsta Krasa, ki je napredovala iz namiznoteniške A2 v A1 ligo, najboljša mladinska postava pa moštvo Jadranovih devetnajstletnikov, ki se je uvrstilo v košarkarsko meddeželno fazo. Pri Primorcih so bili najboljši kajakašica Špela Ponomarenko (tretjič zapored) in jadralca Vasilij Žbogar ter rokometaški ekipe Cimos Koper, pokalni prvaki, državni podprvaki in udeleženci evropske Lige prvakov. Tržačanka Tanja Romano, članica Poleta, je letos v težkih razmerah

kot znano potrdila večletni svetovni primatec v umetnostnem kotalkanju. Med posameznicami sta ji v izboru naših športnih novinarjev sledili Mladina rolkarica Mateja Bogatec in mlada Gajina tenisačica Paola Cigui. Kljub temu da ni bil vpoklican na olimpijske igre, je bil Števerjanec Loris Mania' (nekdanji tekmovalac Olympic in Vala) stalen in uspešen član državne odbojarske reprezentance. Med moškimi je bil na Našem športniku drugi nogometaš Alen Carli iz Slivnega, tretje mesto pa je zasedel gorski tekač in turni smučar Tadej Pivk iz Žabnice.

Koprčanka Špela Ponomarenko je bila v kanuju na razdalji 500 metrov šesta na olimpijskih igrah na Kitajskem. Za njo sta se uvrstili jadralki Vesna Dekleva Paoli in Klara Mauček ter teniska igralca Andreja Klepač. Izolani Vasilij Žbogar pa je bil prava zvezda letošnjega izbora, saj se lahko ponaša z olimpijskim srebrom iz Pekinga v kategoriji laser. Drugo oziroma tretje mesto sta med moškimi na Primorskem osvojila jadralca Gašper Vinčec in namiznoteniški igralec Bojan Tokič. Za koprskimi rokometaši pa sta se na zmagovalni oder na ekipni lestvici povzpela še ženska odbojarska ekipa Hit

Gorica in nogometna ekipa Luka Koper.

ZSSDI je tudi letos ob tej slavnosti priložnosti podelilo svoja posebna priznanja. Kot zaslužni športni delavci so bili v Gorici nagradi Petra Križmančič, duša gropskega društva športnih navijačič Cheerdance Millennium, Mario Černič, steber sovođenjskega odbojarskega društva Soča, in Rado Šuber, častni predsednik smučarskega kluba Brdina, ki je letos proslavljal dvajsetletnico. Priznanje za izjemno bogato športno kariero sta prejela aktivna odbojkarica Daniela Ciocchi (Sloga) in košarkar Dean Oberdan (Jadran), posebno plaketo pa stolet-

na bančna zavoda Zadružna kraška banka in Zadružna banka Doberdob Sovodnje, ki sta že vrsto let zelo pozorni na potrebe zamejskega športa.

Na jubilejnem 25. Našem športniku so uvodni govor imeli goriški župan Ettore Romoli, predsednik Slovenske olimpijske akademije, olimpijski zmagovalec Miro Cerar in predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jure Kufersin. Prireditev je popestril nastop glasbene skupine Blek Panthers, pevke Lare Puntar z Dariom Vivianjem ter Lavinie Škerlavaj v trebušnem plesu.

HC

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga: Polet Kwins - Vicenza 1:5

NOGOMET

Promocijska liga: Kras - Sangiorgina 2:1, Ponziana - Vesna 0:0, Juventus - Centrosedia 0:2

1. amaterska liga: Sovodnje - San Canzian 2:1, Primorec - Villesse 0:1

2. amaterska liga: Begliano - Zanja/Gaja 1:1, Opicina - Breg 3:3, Primorje - Porpetto 4:4

3. amaterska liga: Strassoldo - Mladost 1:3

KOŠARKA

Moška C liga: Bor - Pordenone 76:70, Udine - Jadran 85:81

Moška D liga: Breg - Intermuggia 93:83, Monfalcone - Dom 76:57, Kontovel - Romans 75:78

Ženska B liga: Polet - Oma 45:60

ODBOJKA

Ženska C liga: Sloga - Udine 1:3

Moška D liga: Ferro Alluminio - Sloga Tabor 0:3, Cus - Soča 0:3, Olympia - Buia 0:3, Basiliano - Val 3:0

Ženska D liga: Bor/Breg - Cividale 3:2

Moška D liga: Club Altura - Sloga 1:3

BALINANJE

C liga: Villaraspa - Gaja 10:6

Na študijskem bivanju v Rimu (4)

Vtisi iz večnega mesta, v katerem se prepleta pisanost kultur

Med svojim pohajkovanjem sem zašla na ulico Sprave (Via della Conciliazione), ki pelje tja do Sv. Petra. V svoj objem me je sprejelo Berninijevo stebrišče z vsemi možnimi svetniki, Michelangelovo kupolo in belo fasado cerkve. Noter seveda nisem stopila, razloga ne bom vsakič ponavljala (mogoče pa: neskončna vrsta). Ulica Sprave me je vodila nazaj proti reki. Cesta se ne imenuje tako zaradi sprave vsega človeštva ali česa podobnega, ampak zaradi pobotanja med Vatikanom in Italijo leta 1929, ko sta si državi odpustili stare zamere. Zgradili so jo leta 1935. Zavila sem do velike okrogle palače, ki je nastala kot Hadrijanova grobnica, se spremenila v zapore in na koncu postala Angelski grad (Castel Sant' Angelo). Mogočni grad je skrivnostno privlačen. Bil

je grobnica rimskih cesarjev, Hadrijana, Marka Avrela in drugih, v 16. stoletju je bil tam zaprt kipar Benvenuto Cellini, leta 1527 se je vanj zatekel papež Klemen VII. Passetto, ki povezuje grad z Vatikanom, mu je omogočil, da si je rešil življenje. Med tem so neustrašni švicarski vojaki branili Vatikan pred obleganjem Landsknechtov protestantskega kralja Karla V. Od takrat varuje papeža švicarska garda.

Od tam me je nekega dne pot vodila proti severu. Sprehajala sem se ob Tiberi do sodobne (ene ZELIO redkih v Rimu), bele in steklene arhitekture, ki varuje antični Oltar miru cesarja Avgusta. Ara pacis Augustae. Leta 9. pr. Kr. so ga postavili v čast rimske boginje miru. Leta 2006 so Rimljani odkrili novo "skrinjo", ki obdaja spomenik in je zamenjala stari paviljon iz konca tridesetih let. Načrt je izde-

lal znani ameriški arhitekt Richard Meier v svojem, izrazito prepoznavnem slogu. Polemike so se začele že takoj po njegovi zmagi na natečaju. Nič kaj prikladne spomeniku, ki poveljuje mir. Sloviti kritik Vittorio Sgarbi je arhitekturo označil za teksaško bencinsko postajo. Jaz se z njim ne strinjam. Muzej Avgustove Arae Pacis ni namenjen samo ohranjanju in zavarovanju slovitiga oltarja. Arhitekt je poskrbel za dodatne prostore, kjer gostujejočasne razstave. Sploh ni potrebno, da so kakor

koli povezane s spomenikom.

Med svojim površnim odkrivanjem Rima sem morala tudi do najslavnejšega mestnega vodometeta. Bil je deževen dan, zato sem mislila, da bo tam malo ljudi. Seveda. Fontana di Trevi je kot magnet ob vseh vremenskih razmerah. Videla sem jo od daleč, izpod/iznad pisanih dežnikov in dežnih plaščev. Kovanec bom vr-

gla kdaj drugič. Nadaljevala sem do Pantheona in si ogledala, kako skozi luknjo v stropu pada dež. Zračni tokovi znotraj kupole razpršijo dežne kapljice in ustvarjajo občutek lebdenja, pare. Stendhal je tempelj vseh bogov označil za najlepši rimski antični ostanek, saj se nam je ohranil skoraj nedotaknjen. Najverjetneje zato, ker ga je leta 608 papež Bonifacij IV. spre-

menil v krščansko cerkev. Prvo verzijo templja, ki ga je uničil požar, je postavil Agripa (27 - 25 pr. Kr.). Danes si ogledujemo stavbo iz okoli leta 128, iz časa cesarja Hadrijana. Napis na frizu se nanaša na Agripovo zgradbo, s starjšo datacijo, ki je vse do 19. stoletja veljala za tisto pravo. Hadrijan se je malo pošalil s prihodnjimi rodovi. Danes v njem počivajo umetniki in italijanski kralji.

Prišla sem tudi do trga Navona, ponosa rimskega baroka, kjer me je zgrabila lakota in sem podrobnejši ogled Berninijevega vodometeta štirih rek (s posebitvami Donave, Gangesa, Nila, Ria de la Plata) ter Borrominijeve cerkve sv. Neže prestavila na boljše čase. Brez velikih občutkov krivde. Spominla sem se na legendarno rivalstvo dveh umetnikov. Bernini naj bi Nilu zakril oči, da ne bi gledal pročelja cerkve, Rio de la Plata naj bi se z iztegnjeno roko branil pred njenim porušenjem. Zgodbica ni resnična, ker je fontana nastala, preden so zgradili cerkev. Nil ima zavezane oči, ker takrat še niso odkrili njegovega izvira.

Katarina Brešan

*Z močjo in izkušnjami stoletnega
delovanja želimo vsem
srečno novo leto 2009*

Banki tržiškega in goriškega teritorija.

